

Het Olympisch vuur voor journalistiek in China

Een kwalitatief onderzoek naar de werkomstandigheden van correspondenten en journalisten in China.

Heeft de overheid iets veranderd sinds de Olympische Spelen van 2008?

Masterthesis

Inge Schouten (s1442457)

31 augustus 2015

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Begeleider/Eerste lezer: Prof. Dr. J.C. de Jong

Tweede lezer: Drs. S.P. van der Lubben

**Universiteit
Leiden**

Voorwoord

‘Mensenrechtenactivist vermist na Chinese politieactie’

‘China doet hard zijn best om de berichtgeving rondom de ramp te controleren’

‘Grootste Chinese politieactie sinds aantreden president’

‘China arresteert ruim honderd activisten en juristen’

Een greep uit de Nederlandse kranten van dit jaar. Het typeert het beeld dat velen over China hebben: een communistisch land met weinig persvrijheid. Een eufemisme. Als toekomstig journalist wilde ik zelf zien hoe het in China is. Na mijn eerste bezoek in het land in 2014 werd ik getriggerd door grote cultuurverschillen en positieve krantenkoppen. Media worden gecontroleerd en schrijven weinig kritisch over de overheid. Maar is de situatie werkelijk zo slecht als dat wij vermoeden? Mijn journalistieke nieuwsgierigheid deed mij beslissen het zelf te onderzoeken. Ik zocht een stage waarvoor ik naar China kon. Bij China2025.nl kreeg ik de kans om met Nederlanders te praten over hun zaken en hun leven in China. Ik leerde China iets beter kennen. Daarnaast bezocht ik achttien journalisten en correspondenten en bevroeg hen over hun werk in autoritair China. Onder andere een Rus, een Japanner, een Brit, een Zuid-Afrikaan. En: de Chinees zelf. Zij leerden mij het complexe journalistieke apparaat iets beter kennen. Iets. Want zoals veel journalisten mij vertelden: “What you think you know, may not quite what you think you know a few years later.” China verandert in razend tempo en als journalist moet je continue bijleren.

Deze masterscriptie gaf mij de kans om iets meer over China te leren. De kans om een niche te ontwikkelen. Iets dat mij als toekomstig journalist nieuwe kansen oplevert. Ik wil daarom mijn begeleider, professor Jaap de Jong, bedanken omdat hij mij naar China liet vertrekken. Hij zette mij aan het werk, was kritisch, gaf sturing en bovenal: hij gaf mij vertrouwen. Daarnaast wil ik mijn moeder bedanken die als kritische eindredacteur optrad. Ook wil ik mijn vriend Hidde bedanken die de laatste loodjes hielp verlichten. Tot slot wil ik uiteraard alle correspondenten en journalisten bedanken die mij, ondanks hun drukke schema, te woord wilden staan. Zij waren open, enthousiast en bovendien behulpzaam tijdens mijn verblijf in China.

Inge Schouten

Augustus 2015

Samenvatting

In deze masterthesis is onderzocht welke werkomstandigheden, mogelijkheden en beperkingen, er voor Chinese journalisten en buitenlandse correspondenten in China zijn veranderd sinds 2008. In dat jaar organiseerde China de Olympische Zomerspelen en stond daarmee in de internationale belangstelling. In de decennia voor de Spelen was een ontwikkeling gaande in het medialandschap. Zo waren buitenlandse partijen steeds vaker welkom om te investeren en te participeren in de Chinese media. Toch is er nog veel kritiek op de werkomstandigheden van buitenlandse correspondenten. Dit is deels te verklaren door een westerse bias en door interculturele verschillen. De bias ontstaat onder andere door een westerse angst voor China dat steeds machtiger wordt in de wereld. De interculturele verschillen gaan gepaard met het verschil in interpretatie van persvrijheid en de journalistieke taakopvatting.

Nieuwe en actuele informatie over de journalistieke werkomstandigheden is niet alleen relevant voor China-experts. Ook de nieuwsconsument leert zo de omstandigheden van een correspondent te begrijpen en de berichtgeving in context te plaatsen. Daarnaast biedt deze studie wetenschappers handvatten voor vervolgonderzoek. Zo komt er een actuele informatiestroom op gang over het snelveranderende China.

Voor het eerst zijn niet-westerse correspondenten en Chinese journalisten bevestigd over hun ervaringen in het Chinese mediasysteem. In een kwalitatief onderzoek zijn de beperkingen en mogelijkheden van correspondenten en journalisten in China bestudeerd. Achttien diepte-interviews met Chinese journalisten, buitenlandse correspondenten, zowel westers als niet-westers, en de beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade zijn afgenomen.

Dit onderzoek toont aan dat mogelijkheden vaak gepaard gaan met beperkingen. De **nieuwe persregels** uit 2008 worden als belangrijke ontwikkeling gezien. Toch namen lokale autoriteiten het niet altijd zo nauw met deze nieuwe regels uit Beijing. Zo was verslag doen in de provincie vaak nog lastig. Dit geldt vooral voor de eerste jaren na invoering van de persregels, later verbeterde de situatie. Een grote verandering qua **sfeer, interpretatie en politiek klimaat** kwam in 2013. Het jaar waarin Xi Jinping president werd. Hij treedt hard op tegen dissidenten en westerse beïnvloeding. Dat hij westerse ideologieën verwerpt blijkt uit een vertrouwelijke memo van partijleden, genaamd 'document 9'. Sinds zijn aantreden worden Chinese journalisten vaker verplicht tot **ideologische herscholing**. Zij moeten een examen doen om een perskaart te verdienen. De examenvragen gaan niet zozeer over journalistiek, maar meer over het socialistische gedachtegoed. Ook hebben buitenlandse nieuwsorganisaties in 2015 steeds vaker te maken met **black-outs** op televisie. Er worden beelden uit televisiereportages geknipt door het ministerie van Propaganda. Verder blijkt uit dit onderzoek dat de westerse bias nog steeds springlevend is. Niet-westerse correspondenten bekritisieren hun westerse collega's van het najagen van kritische verhalen. Zij zijn zich op hun beurt bewust dat er zo naar hen gekeken wordt en proberen de bias te vermijden.

Een opvallende conclusie tot slot is dat Chinese journalisten van staatsmedia zich **vrij voelen**. Zij weten wat zij wel en niet kunnen doen binnen de opgestelde regels. Zij zijn zich bewust van de controle en censuur van de Chinese staat, maar zien hierin naast beperkingen ook mogelijkheden.

Trefwoorden: buitenlandse correspondenten – Chinese journalisten – persvrijheid – China – Communistische Partij van China – Xi Jinping – diepte-interviews

Abstract

This master thesis examines how the working conditions, possibilities and restrictions for Chinese and foreign journalists in China have changed since 2008. In that year, China organized the Olympic Summer Games and was therefore in the international spotlights. During the decades leading up to the Olympics, the Chinese media landscape developed and foreign actors were welcomed to invest and participate in Chinese media. Yet there are still criticisms regarding the working conditions of foreign correspondents. This can be partially explained by a western bias and cultural differences. The bias is caused by a western fear of China becoming more powerful in the world. The cultural differences include a difference in interpretation of press freedom and what it means to be a journalist.

Recent information about the journalistic working conditions is not just relevant for China experts. Media consumers too, can now understand the circumstances of a correspondent and interpret the content in the right perspective. Additionally, this study encourages scientists to do further research. This will initiate a constant flow of information about fast changing China.

For the first time, non-Western correspondents and Chinese journalists are interviewed about their experiences in the Chinese media system. In a qualitative study, the limitations and possibilities of correspondents and journalists in China are examined through eighteen in-depth interviews with Chinese journalists and foreign correspondents, both Western and non-Western. An employee of the Press and Politics department at the Dutch Embassy in Beijing was also interviewed.

This study shows that opportunities often involve restrictions. The new press regulations from 2008 are regarded as an important development, yet local authorities not always enforced them. This is why reporting in the province could still be difficult, especially in the first few years after the introduction of the new press regulations. Later on, the situation improved. The atmosphere and political climate changed significantly in 2013, when Xi Jinping took power as the new president of China. He is cracking down strongly on dissidents and Western influences. According to a confidential memo from party members called "document 9", he rejects Western ideologies and since he took office, Chinese journalists are often required to do ideological retraining. They have to pass an exam in order to obtain a press card. This exam is not really about journalism, but instead focuses on socialist ideology. Furthermore, foreign news organizations in 2015 are increasingly facing blackouts on television, because the Ministry of Propaganda cuts specific parts from television reports. This research also shows that the Western bias is still very much alive today. Non-Western journalists criticize Western correspondents for writing critical articles. The Western correspondents are aware of the critique and try to avoid being biased.

A striking conclusion is that Chinese journalists from state media do feel free. They know what they can and cannot do within the existing rules. They are aware of the control and censorship of the Chinese state, see opportunities as well as restrictions.

Keywords: foreign correspondents – Chinese journalists – press freedom – China – Communist Party of China – Xi Jinping – In-depth interviewing

“So this was really a big big progress in 2008 before the Olympics. So I think we had some golden years from 2008, a little before, up to I would say Xi Jinping era.”

(Charlotte Cailliez)

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
Abstract	6
Inhoudsopgave	9
1 Inleiding	11
1.1 <i>Wetenschappelijke relevantie</i>	13
1.2 <i>Maatschappelijke relevantie</i>	13
1.3 <i>Opbouw</i>	14
2. Theoretisch kader: De ontwikkelingen in de Chinese media sinds 1949	15
2.1 <i>Het Chinese medialandschap</i>	15
2.1.1 1949-2007: Van propaganda naar buitenlandse toetreding	15
2.1.2 2007-2008: De aanloop naar de Olympische Zomerspelen	16
2.1.3 2008-2013: Permanent Olympisch beleid en de 'white paper'	17
2.1.4 2013-heden: Xi's ideologie	18
2.1.5 Conclusie: pieken en dalen	19
2.2 <i>Bias in westerse berichtgeving over China</i>	20
2.2.1 Angst	20
2.2.2 Interculturele verschillen	21
2.2.3 Stereotypen	22
2.2.4 Conclusie: Westen en China meer verstrengeld	23
2.3 <i>Mediasystemen</i>	24
2.3.1 De basis: 'Four Theories of the Press'	24
2.3.2 Het uitgangspunt: De drie modellen van Hallin en Mancini	25
2.3.3 De toepassing: De correspondent en het mediasysteem	26
2.3.4 Conclusie: Verdeeld Azië	28
3. Methode: een kwalitatief onderzoek	29
3.1 <i>Onderzoeksvraag</i>	29
3.2 <i>Veelvoorkomende begrippen</i>	30
3.3 <i>Onderzoeksmethode: achttien diepte-interviews</i>	30
3.4 <i>Praktische uitvoering</i>	30
3.5 <i>Analyse: reduceren en categoriseren</i>	31
3.6 <i>Onderzoekspopulatie: zes westerse, zes niet-westerse, zes Chinese journalisten</i>	31
Westerse correspondenten	32
Niet-westerse correspondenten	32
Chinese journalisten	33
Overig	33
3.7 <i>Topiclijst</i>	33
3.8 <i>Kwaliteit van het onderzoek</i>	35
3.9 <i>Samenvatting</i>	36
4. Resultaten: Controle blijft, internet biedt kansen en afkomst veelbepalend	37
4.1 <i>Mediasysteem</i>	37
4.1.1 Ontwikkeling van de mediamarkt	37
4.1.2 Journalistieke professie	38
4.1.3 Rol van de staat en politieke parallellen	39
4.2 <i>Contact met overheid</i>	39

4.2.1 Waiban en 'ten-day-rule'	40
4.2.2 Informatieverstrekking: veel propaganda	40
4.2.3 Intimideren	41
4.2.4 Lokale overheid versus landelijke overheid	42
4.3 <i>Verandering voor correspondenten en journalisten</i>	43
4.3.1 Na 2008: Nieuwe persregels	43
4.3.2 Na 2008: Houding tegenover correspondenten: van passief naar actief	44
4.3.3 Na 2008: Internet: nieuwe concurrent biedt mogelijkheden	45
4.3.4 Na 2008: Tijdelijk minder black-outs	45
4.3.5 Na 2013: Tighen control	46
4.3.6 Na 2013: Interpretatie	46
4.3.7 Na 2013: Controle blijft	47
4.4 <i>Interculturele verschillen</i>	48
4.4.1 Wel en geen kritische verhalen najagen	48
4.4.2 Leider boven regels	49
4.4.3 Diplomatieke betrekkingen belangrijk voor correspondent	49
4.5 <i>Samenvatting</i>	50
5. Conclusie: Olympische winst bedreigd door nieuwe macht	51
5.1 <i>Beperkingen en mogelijkheden vaak verstrengeld</i>	51
5.2 <i>Aanbevelingen: wat merkt de lezer van een diepgewortelde traditie en bias?</i>	54
Literatuurlijst	57
Bijlagen	63
<i>Bijlage 1: Nieuwe persregels</i>	63
<i>Bijlage 2: Document 9, een vertrouwelijke memo van partijleden. Een aanval op westerse ideologieën</i>	65
<i>Bijlage 3: 'White paper'</i>	71
<i>Bijlage 4: Woord vooraf aan respondenten</i>	75
<i>Bijlage 5: Topiclijst Chinese journalisten van staatsmedia</i>	76
<i>Bijlage 6: Topiclijst correspondenten – English version</i>	77

1 Inleiding

Het medialandschap in China is de laatste jaren veranderd (Wang et al., 2013; Huang, 2007). De economie werd opener waardoor buitenlandse en particuliere partijen konden investeren in de media-industrie. Dat komt in verschillende studies naar voren (Lee, 2009; Beach, 2004, Huang, 2007). Toch zijn er ook kritische onderzoeken waarin weinig ruimte is voor een positief beeld over de omstandigheden van journalisten en correspondenten in China (Woo, 2011; Beach, 2004; MacKinnon, 2008).

De kritische geluiden zijn enerzijds te verklaren door een bias die in verschillende studies genoemd wordt. Deze bias ontstaat uit een westerse angst voor het machtig wordende China dat economisch sterker wordt (Shambaugh, 2013; Pos, 2008). Anderzijds dragen interculturele verschillen ook niet bij aan een positief beeld over China in de westerse berichtgeving. China-correspondenten hebben van huis uit eigen normen en waarden meegekregen, die veelal verschillen van de Aziatische gewoonten. Zo zien individualistische samenlevingen, dit zijn vaak westerse landen, hun samenleving als superieur ten opzichte van andere samenlevingsvormen (Hofstede & Hofstede, 2005). Aan de andere kant hechten collectivistische samenlevingen zoals China waarde aan ongelijke verhoudingen, iets wat volgens Hofstede en Hofstede in het Westen minder gewaardeerd wordt. Deze interculturele verschillen kunnen zorgen voor een wrijving en een correspondent beïnvloeden tijdens zijn werk. Tot slot zijn de eeuwenoude stereotypen over China nog niet helemaal verdwenen uit de westerse denkwijze (Pos, 2008). Zo is Saïd's concept 'oriëntalisme' (Saïd, 1978) nog steeds actueel. Hierin wordt de oosterling neergezet als 'de Ander' die alles is wat de westerling niet wil zijn.

Daarnaast hebben correspondenten te maken met een andere interpretatie van persvrijheid in Azië vergeleken met de westerse opvatting (Holtz-Bacha, 2004; Hafez, 2002). In verschillende persvrijheidsrankings, die opgesteld zijn door westerse instituten, scoort China zeer laag. Zo staat het land in 2015 op nummer 176 van de in totaal 180 plaatsen in de World Press Freedom Index (Reporters without borders, z.j.). De Freedom of the Press Index plaatst China op de 86e plaats van de 100 (Freedom House, 2015). Persvrijheid is geen geïsoleerd begrip, maar moet binnen sociale, politieke en culturele kaders uitgelegd worden (Hong, 2005). Zo zou de westerse kritiek op de Aziatische visie van persvrijheid volgens Hong een imperialistisch verlangen uitstralen en een angst voor verandering. In de Aziatische opvatting gaat persvrijheid gepaard met het nemen van verantwoordelijkheid. Zo moet volgens Hong de maatschappij de pers controleren om te voorkomen dat volledige persvrijheid wordt misbruikt.

Dit verschil in opvatting van persvrijheid en het bijhorende medialandschap heeft mogelijk praktische gevolgen voor correspondenten en journalisten, werkzaam in China. Deze studie werpt een nieuw licht op hun werkveld in zijn meest actuele vorm. Daarbij worden voor het eerst correspondenten uit andere werelddelen dan alleen uit het Westen betrokken.

In achttien diepte-interviews worden de werkomstandigheden van journalisten en correspondenten in China onderzocht. Heeft de overheid hen nieuwe beperkingen opgelegd of hebben zij juist meer mogelijkheden gekregen om hun werk uit te voeren? Het jaar 2008 is in deze studie het startpunt. China kreeg toen internationale aandacht door het organiseren van de Olympische Zomerspelen. Hiervoor werd in januari 2007 het persbeleid voor buitenlandse correspondenten tijdelijk versoepeld. Na de Spelen werd dit beleid permanent. Correspondenten kregen toen de vrijheid om door China te reizen zonder daarvoor toestemming te vragen (Martens, 2009). Hiermee lijkt China een open houding aan te nemen richting buitenlandse pers. Toch handelden de Chinese autoriteiten in hetzelfde jaar tegengesteld. Doordat China wereldwijde aandacht kreeg door de Spelen zagen in

maart 2008 Tibetanen de kans om hun onvrede over de Chinese overheersing te uiten. Zij hoopten zo door het buitenland gehoord te worden. De opstanden liepen uit op gewelddadige rellen waarbij vele doden vielen. Buitenlandse pers was niet welkom om er verslag van te doen. Wie dat wel deed, kwam in de problemen (Van Kan & Van Lier, 2014). In deze thesis wordt, naar aanleiding van deze tegengestelde houding, onderzocht wat er daadwerkelijk voor journalisten en correspondenten in China is veranderd.

Veel studies kiezen een westers vergelijkingsobject als het gaat om journalistieke vrijheid in China. De rest van de wereld wordt niet meegenomen in een vergelijking met de nieuwe grootmacht. Dit onderzoek is een aanvulling op de bestaande studies over persvrijheid in China die zich vaak beperken tot westers correspondentenschap (Zolak, 2013; Beach, 2004; MacKinnon, 2008, Schuite, 2010). Dit onderzoek reikt verder. Het betreft niet-westerse correspondenten en Chinese journalisten bij de vraag naar de werkomstandigheden van journalisten in autoritair China.

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

Welke beperkingen en mogelijkheden vanuit de Chinese overheid zijn voor buitenlandse correspondenten en binnenlandse journalisten veranderd sinds de Olympische Spelen in 2008 om hun werk uit te voeren?

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe beïnvloedt het Chinese mediasysteem het werk van correspondenten en journalisten in China?
2. Wat betekent persvrijheid vanuit de Aziatische, westerse en niet-westerse visie?
3. Is er een bias in de berichtgeving van correspondenten over China? Zo ja, hoe is die te verklaren?
4. Hoe is de relatie van de journalisten en correspondenten met de overheid? En is deze sinds 2008 veranderd?

In de hoofdvraag wordt onderscheid gemaakt tussen de begrippen 'journalist' en 'correspondent'. Met 'journalist' wordt verwezen naar de Chinese journalist die werkzaam is in zijn eigen land. 'Correspondent' verwijst naar de buitenlandse journalisten die gestationeerd zijn in China.

De onderzochte mogelijkheden en beperkingen zijn formele handelingen omdat deze empirisch beter te onderzoeken zijn. Opgemerkt moet worden dat de lijn tussen informaliteit en formaliteit in China niet duidelijk is. Ter plekke kunnen regels verzonnen worden om correspondenten te hinderen (Dong, 2010).

Dit onderzoek richt zich op Chinese journalisten en correspondenten van over de hele wereld die allen gestationeerd zijn in China. Er worden semigestructureerde diepte-interviews afgenomen bij zes westerse en zes niet-westerse correspondenten en zes Chinese journalisten. Een uitzondering hierop in het interview met een beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade. Deze samenstelling van respondenten maakt het onderzoek minder kwetsbaar voor mijn eigen westerse achtergrond en zo mogelijke bias. Er is gekozen voor correspondenten afkomstig uit landen met verschillende mediasystemen om zo een scala aan ervaringen over werkzaamheden in China te verkrijgen. Zo worden naast correspondenten uit het Westen zoals de Verenigde Staten, Nederland en Groot-Brittannië ook hun collega's uit Zuid-Afrika, de Filippijnen en Japan bevroegd. Het doel is om inzicht te

krijgen in de mogelijke veranderingen van de beperkingen en mogelijkheden, opgelegd door de overheid, tijdens hun werkzaamheden in China.

1.1 Wetenschappelijke relevantie

Het aantal China-correspondenten groeide vanaf de jaren tachtig snel. In 2007 waren er volgens het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken meer dan 400 buitenlandcorrespondenten officieel geaccrediteerd om verslag te doen van China (MacKinnon, 2008). In januari 2015 telt de Foreign Correspondents Club in China 216 leden (Hare, 2015). Na de Olympische Spelen zijn veel correspondenten vertrokken, maar het aantal geaccrediteerde correspondenten is nog altijd meer dan in de periode voor de Spelen. Zo waren er eind jaren zeventig dertig met een persaccreditatie (Hannerz, 2007). De interesse in China blijkt ook uit de aandacht voor de Chinese media in wetenschappelijke literatuur. Verschillende studies over correspondentenschap in China focussen vaak op westerse democratieën. Zo schrijft MacKinnon (2008: 13): “Due to Chinese government censorship and surveillance of the Chinese Internet, the nature of the Chinese blogosphere [...] is quite different than in the United States and other Western democracies.”

Zoals Zolak (2014) ook al opmerkte, wordt er in wetenschappelijke studies meer aandacht besteed aan journalistieke werkzaamheden in democratische landen. Het is daarom relevant om voort te bouwen op bestaand onderzoek over correspondentenschap in China. In dit onderzoek is aandacht voor correspondenten uit verschillende landen en verschillende mediasystemen. Voor het eerst wordt ingegaan op de mogelijke relatie tussen het correspondentenschap in China en het mediasystemen van thuis.

Door de globalisatie van mediaruimten raken de ethische persnormen van verschillende landen meer verstrengeld (Hafez, 2002). Daarom is het interessant om te onderzoeken hoe correspondenten omgaan met de Chinese persnormen. Veranderen de Aziatische normen meer richting de westerse opvattingen over media door het relatief grote aantal buitenlandcorrespondenten (MacKinnon, 2008)? Zo ja, welke nieuwe mogelijkheden krijgt een correspondent in China hierdoor. Zo nee, verzet de Chinese staat zich juist tegen de westerse correspondenten? En welke gevolgen heeft dit dan voor de journalist?

1.2 Maatschappelijke relevantie

Buitenlands nieuws wordt steeds oppervlakkiger (Archetti, 2014). Dit komt doordat er over ter wereld buitenlandse persbureaus sluiten en er zo minder face-to-face contact is met bronnen. Om de kwaliteit van buitenlands nieuws te verbeteren moeten er vaker correspondenten ter plaatse zijn. Het werken op locatie is van groot belang voor een journalist. De routines in de verslaggeving voor buitenlandcorrespondenten zijn sterk gevormd door de mogelijkheden en beperkingen van de ‘informatie-omgeving’ waarbinnen zij opereren (Archetti, 2014: 586). Het hebben van een buitenlandcorrespondent is bepalend voor de toon van het buitenland nieuws, maar leidt niet tot grote veranderingen in de content omdat veel correspondenten vanachter hun bureau werken. Ook het aantal nieuwsberichten over China stijgt niet significant door het hebben van een China-correspondent (De Swert & Wouters, 2011).

Met de oprichting van de Aziatische infrastructuur investeringsbank, de AIIB, versterkt China zijn positie in de wereld. Landen van over de hele wereld willen zich bij de, door Beijing gedomineerde, bank aansluiten om economisch te groeien (Okano-Heijmans, 2015). Dit is een voorbeeld van hoe China zijn invloed op de rest van de wereld vergroot, wat leidt tot meer berichtgeving over het land. Het is daarom van belang om te weten hoe een correspondent zich in dit land kan bewegen en hoe zijn ‘informatie-omgeving’ (Archetti, 2014: 304) eruit ziet.

1.3 Opbouw

Dit onderzoek is opgedeeld in vijf hoofdstukken. In het volgende hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het Chinese medialandschap. Het gaat hierin over de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot de internationale gemeenschap en buitenlandse pers in China. Verder in dit literatuurhoofdstuk wordt het bestaan van een westerse bias onderzocht. Tot slot wordt ingegaan op het Chinese mediasysteem op basis van de theorie van Hallin en Mancini (2004). Ook de mediasystemen van de thuislanden van de ondervraagde correspondenten worden besproken. Daarna volgt het hoofdstuk waarin de methode wordt verantwoord. Vervolgens zijn de resultaten uit het kwalitatieve onderzoek uiteengezet. In het vijfde en laatste hoofdstuk wordt in de conclusie een antwoord gegeven op de hoofdvraag en aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

2. Theoretisch kader: De ontwikkelingen in de Chinese media sinds 1949

Dit theoretische kader vormt de basis van het kwalitatieve onderzoek. In de eerste paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in het Chinese medialandschap vanaf de oprichting van de Volksrepubliek China in 1949. Vervolgens komen in de tweede paragraaf de oorzaken van een westerse bias over China aan bod. Tot slot in paragraaf 3 wordt het Chinese mediasysteem, voor zover mogelijk, uiteengezet met gebruik van de theorie van Hallin en Mancini (2004). Ontbrekende informatie wordt in het kwalitatieve onderzoek verder onderzocht. Ook wordt de theorie toegepast op de mediasystemen van de thuislanden van de respondenten.

2.1 Het Chinese medialandschap

Deze paragraaf geeft een kort overzicht van de grootste veranderingen in China op mediagebied vanaf 1949 tot nu. Voordat eventuele ontwikkelingen in het werkveld van journalisten en correspondenten worden onderzocht is het relevant om de geschiedenis van het Chinese medialandschap te bestuderen.

2.1.1 1949-2007: Van propaganda naar buitenlandse toetreding

Sinds de oprichting van de Volksrepubliek China in 1949 staan de Chinese media onder controle van de communistische partij en de overheid (Dong, 2010). Traditioneel waren de media in China een instrument van de propagandapartij (Wang et al., 2013). In de late jaren zeventig werden de eerste mediahervormingen doorgevoerd (Huang, 2007; Wang et al., 2013). Zo is er een nieuwe staat-mediarelatie ontstaan. De Chinese staatsbedrijven veranderden langzaam naar een meer economisch marktsocialistisch model (Huang, 2007; Beach, 2004). Wang et al. (2013) betoogt dat er toen meer ruimte kwam voor onderzoeksjournalistiek en er ontstond een groeiende interesse in het Westen door hun liberale opvatting over de journalistiek. Van 1950 tot 1980 was de Chinese staat de enige eigenaar en investeerder in de media-industrie (Huang, 2007). Particulier of buitenlands eigendom was verboden, net als investeringen uit particuliere of buitenlandse fondsen. Gevolg hiervan was dat de industrie tot in de jaren negentig een staatsaangelegenheid was, terwijl de economie zich op de internationale markt oriënteerde. Na protest van staatsman Deng Xiaoping in 1992 leek de mediasector zich open te stellen voor niet-overheid investeerders.

De meer open houding van China in de jaren tachtig en negentig naar de rest van de wereld bevorderde de relatie tussen correspondenten en de Chinese overheid (Dong, 2010). Zo hield het ministerie van Buitenlandse Zaken vaker persbriefings bij gevoelige kwesties (Dong, 2010: 26). Buitenlandse correspondenten konden voor de Olympische Spelen niet door China reizen zonder toestemming van de overheid (Dong, 2010). Ook kregen zij nog geen rechtsbescherming (Huang, 2007). Met de toetreding van China in de World Trade Organisation (WTO) in 2001 voelde het land grote druk om de media-industrie meer open te stellen. Enkele weken voor die formele toetreding kreeg Phoenix Television (mede-eigendom van Star Group van Rupert Murdoch) toestemming om direct niet-nieuwsprogramma's op de kabel uit te zenden in de provincie Guangdong. Dit waren de eerste stappen van China tot openstellen voor buitenlandse satelliettelevisie na ruim een decennium van verzet (Huang, 2007: 420).

In 2003 kregen binnenlandse, particuliere beleggers het recht om te investeren in een eigen mediabedrijf en dit deels toe te eigenen (Huang, 2007; Beach, 2004). Indirect kregen buitenlandse investeerders hetzelfde recht. Er zijn drie strategische overwegingen om dit nieuwe beleid te verantwoorden. De eerste overweging is om met particuliere en buitenlandse investeringen het kapitaaltekort van de media-industrie te verlichten. Ten tweede probeert Beijing zo zijn eigen nationale en wereldwijde netwerk te versterken door

samen te werken met en te leren van toonaangevende internationale mediabedrijven. Tot slot weerspiegelt de koers van Beijing ook de veranderende mediafilosofie van de Communistische Partij, waardoor de bevolking meer vertrouwen moet krijgen in de regerende macht (Huang, 2007). Door de hervorming, waarbij ook particulieren en buitenlanders in de Chinese media-industrie mochten investeren, verschenen kranten op tabloidformaat en er werden weekendedities gelanceerd. Het jaar 2003 wordt in de Chinese journalistieke geschiedenis beschreven als jaar met de 'grootste pershervorming ooit' (Huang, 2007: 418).

In datzelfde jaar kondigde de Chinese overheid aan dat alle subsidies aan kranten in China moesten stoppen, op drie kranten en een tijdschrift na. Dit deed zij om de mediahervormingen te versnellen. Titels die minder dan 50% eigen inkomsten genereerden, moesten worden stilgelegd. Ook abonnementen op kranten werden niet meer verplicht. Bovendien moest de media hun banden met ministeries verbreken (Yin, 2008). De commercialisering zorgde voor concurrentie in de journalistiek en moedigde het ondernemerschap aan (Yin, 2008). Beach (2004) betoogt dat deze marktgeoriënteerde media een agressieve werkwijze van journalisten in de hand werkt. De rol van journalisten veranderde van propagandamedewerker naar waakhond. Bij het verslaan van zaken als criminaliteit en corruptie kregen journalisten steeds vaker te maken met geweld. Daarnaast meldt het Committee to Protect Journalists (CPJ) dat in 2004 42 journalisten in de gevangenis zaten omdat zij pleitten voor politieke hervormingen of omdat zij corruptie door hoge overheidsambtenaren aan het licht brachten. Door de "versoepeling van de sociale controle door de overheid en de privatisering van de economie" is er een gewelddadigere omgeving ontstaan voor journalisten, stelt Beach. De journalist kreeg meer aanzien in de maatschappij. Door de hervormingen werd hij niet meer gezien als onderdeel van de heersende macht (Beach, 2004).

2.1.2 2007-2008: De aanloop naar de Olympische Zomerspelen

De Olympische Spelen in 2008 zijn een belangrijk kantelpunt in de Chinese journalistiek (Woo, 2011; Van Pinxteren, 2013). Voor de Chinese overheid waren de Spelen het 'ultieme publieksdiplomatieke instrument.' Het sportevenement was voor China de uitgelezen kans om zich te profileren en zo te werken aan zijn positieve imago (d'Hooghe, 2008: 127). In de internationale spotlight staan, betekent meedoen met de internationale standaarden (Dong, 2010).

Nadat in 2001 bekend werd dat China de Spelen mocht organiseren, volgde niet alleen een toetreding tot de World Trade Organisation, ook hield China zich actief bezig met pr-technieken. De belofte die China tijdens de aanvraag voor de Spelen deed: "be open in every aspect to the rest of the country and the whole world" (Dong, 2010: 12) werd niet geheel ingelost. Toch werd op 1 januari 2007 het beleid voor buitenlandse correspondenten tijdelijk versoepeld. Zo kregen correspondenten tijdens de Spelen de vrijheid om te reizen zonder daarvoor toestemming voor aan te vragen. Dit moest alleen voor gebieden waarvoor speciale regels golden zoals Tibet (Martens, 2009). Ook lieten de nieuwe persregels toe om iedereen te interviewen zolang de geïnterviewde daar toestemming voor gaf (Geledraak.nl, 2007). De nieuwe persregels werden vastgelegd in schrift, dat door de buitenlandse correspondenten 'het witte boekje' wordt genoemd (Dong, 2010). Voordat de nieuwe regels van kracht waren, moesten correspondenten nog toestemming vragen aan de lokale 'waiban', het lokale departement voor Buitenlandse Zaken (Weston & Jensen, 2007), als zij buiten Beijing verslag wilden doen. Aangezien elk overheidsniveau een andere waiban had, kon het soms moeilijk zijn de juiste waiban te vinden die de verantwoordelijkheid van het bezoek wilde dragen. De procedure was vaak: veel faxen sturen en nauwkeurig aangeven wat de plannen zijn tijdens het bezoek. Toestemming krijgen kon soms weken tot maanden duren (Weston & Jensen, 2007). Niet alle lokale autoriteiten waren op de hoogte van de versoepelende maatregelen voor buitenlandse correspondenten. Voor lokale journalisten,

die nog steeds gereguleerd werden, was deze aanpassing een doorn in het oog. De buitenlandse correspondenten waren vrijer om interviews af te nemen, iets wat voor Chinese journalisten niet gold. Gevolg daarvan was dat de correspondenten te maken kregen met een vijandelijke houding op lokaal niveau (Dong, 2010).

Terwijl China in 2008 met de Olympische Spelen volop aandacht had van de internationale gemeenschap, was dit voor veel Tibetanen een uitgelezen kans om hun onvrede over China's overheersing kenbaar te maken. Vlak voor de Spelen, in maart 2008, organiseerden zij verschillende demonstraties tegen het Chinese bestuur in Tibet. In de Tibetaanse hoofdstad Lhasa liepen vreedzame demonstraties uit op gewelddadige conflicten tussen de sympathisanten en de Chinese overheid (Van Kan & Van Lier, 2014). China greep hard in. Honderden Tibetaanse demonstranten kwamen om tijdens de opstand (Van Kan & Van Lier, 2014). Buitenlandse pers was niet welkom in het gebied. Internationale persbureaus konden er alleen hun werk doen tijdens een georganiseerde persreis (Martens, 2009).

De hevige protesten voorafgaand aan de Spelen konden veel correspondenten niet links laten liggen. Zij die verslag deden van de demonstraties werden aangepakt door de Chinese overheid. De Foreign Correspondents Club van China meldde 'ernstig ingrijpen' bij journalisten van vijftien buitenlandse nieuwsbureaus, zo werd bijvoorbeeld de uitrusting van journalisten ingenomen of vernield (AP, 2011). De buitenlandse media zouden volgens China te negatief berichten over de Chinese houding ten opzichte van Tibet (Van Pinxteren, 2013) en altijd een negatief frame gebruiken, ondanks veranderingen in het Chinese medialandschap (Dong, 2010).

2.1.3 2008-2013: Permanent Olympisch beleid en de 'white paper'

Na de Olympische Spelen, in oktober 2008, werden de tijdelijke Olympische persregels permanent beleid. Ook konden Chinese journalisten een crisis verslaan, zonder daarvoor eerst toestemming te moeten vragen. De overheid gaf hiervoor als reden dat zij "serieus de regelgeving voor vrijheid van informatie overweegt." (Dong, 2010: 42). In april 2007 heeft de Raad van State van de CCP ingestemd met het 'Open Government Information Regulations' die op 1 mei 2008 in werking trad. Met deze OGI ging China steeds meer richting een transparante overheid en laat de lange traditie van overheidsgeheimhouding langzaam achter zich (Horsley, z.j.).

Daarnaast startte de Chinese overheid na de Olympische Spelen een pre-trainingsprogramma om media te woord te staan. Daarbij werd het voor elk overheidsdepartement verplicht om een woordvoerder aan te stellen (Dong, 2010). Om dit soort positieve ontwikkelingen internationaal uit te dragen, investeerde China in 2009 vier miljard dollar in overzeese presentatie van het land (Wang et al., 2013).

In mei 2010 ging de Chinese overheid zich meer richten op 'internet soevereiniteit' wat betekent dat iedereen, zowel Chinese gebruikers als buitenlandse instellingen en individuen, zich aan de Chinese regels moet houden. Die regels zijn beschreven in een zogeheten 'white paper' (Xu & Bennett, 2014: 1). Hierin streeft de Chinese overheid naar: "een gezonde en harmonieuze internetomgeving en het bouwen van een meer betrouwbaar en nuttig internet dat de economische en sociale ontwikkeling bevordert" (Xinhua, 2010). Enkele hoofdstukken uit de 'white paper' zijn opgenomen als bijlage.

Eerder al, in 2003, werd het voor buitenlandse particuliere beleggers mogelijk om te investeren in een eigen mediaorganisatie (Huang, 2007; Beach, 2004) en ook daarna ontstond meer particulier eigendom (Xu & Bennett, 2014). Zo is in 2010 het vierentwintig uur durende wereldwijde nieuwsnetwerk gelanceerd, China News Network Corporation (CNC). Het netwerk is voor de helft privaat gefinancierd. Toch is het medialandschap niet meer pluriform geworden stelt Pottinger van het Council on Foreign Relations. De nieuwe titels zijn nog steeds niet vrij: "Het zijn populistische, socialistische media, die nog steeds gecontroleerd worden door de overheid [...] De oegenschijnlijke spraakzame, vrije pers, is in

feite helemaal niet vrij. De manier waarop de Chinese Communistische Partij de publieke opinie controleert is slauer geworden” (Xu & Bennett, 2014: 2).

2.1.4 2013-heden: Xi's ideologie

De huidige leider van de Communistische Chinese Partij Xi Jinping werd in 2012 militair leider en algemeen secretaris van de Partij. Het jaar erna, in 2013, werd hij de nieuwe partijleider van de Communistische Partij (The Economist, 2014). Sinds het aantreden van Xi Jinping ontstond “er vrijwel meteen een sterke afname van de persvrijheid” (Van Pinxteren, 2015: 18). Jinping heeft een ander ideaalbeeld van journalistiek dan zijn voorgangers, die nog wel eens als ‘luisterende’ overheid wilden optreden als kritische onderzoeksjournalisten misstanden op de agenda zetten. De huidige partijleider “hecht groot belang aan de ‘ideologische gezondheid’ van China” (Van Pinxteren, 2015: 18). Dit houdt in dat media voornamelijk in dienst moeten staan van de Communistische Partij.

Persvrijheid is volgens Jinping een illusie (Van Pinxteren, 2015: 18). De ideologie van Jinping uit zich in strengere regels, verplichte ideologische herscholing van journalisten en harde campagnes (Van Pinxteren, 2015: 19). Zo is er een campagne gestart tegen de Chinese staatstelevisie CCTV om corruptie binnen het bedrijf tegen te gaan. Het toezicht op het menselijk denken en handelen is ook aangescherpt, stelt Van der Putten (2015). Dit blijkt uit de internetcensuur, de controle op sociale media en de NGO's en de arrestaties van activisten, advocaten, dissidenten en intellectuelen (Van der Putten, 2015).

Jinping heeft ook de regels voor journalisten verscherpt. Zo is er in juli 2014 de instructie gekomen die stelt dat Chinese journalisten informatie uit interviews of persconferenties niet mogen openbaren op internet zonder toestemming van hun werkgever. De overheid zegt hun perskaart in te trekken als journalisten geen geheimhouding kunnen garanderen (Xu & Bennett, 2014). Veel journalisten stoppen, volgens Van Pinxteren (2015) met hun vak enerzijds omdat er moeilijk geld meer mee te verdienen is, anderzijds omdat journalisten geen propagandamedewerker willen zijn.

China had eind 2013 ongeveer 618 miljoen internetgebruikers (Xu & Bennett, 2014). Daarmee wordt internet een steeds belangrijker communicatiemiddel, waar de overheid controle op wil houden. In 2014 haalden de Chinese autoriteiten dan ook hard uit naar het sociale medium WeChat en verwijderden de profielen van prominente, politiek liberale gebruikers. Kort daarna waarschuwde de overheid voor aangescherpte regelgeving op de chatfuncties van sociale media. Deze functies worden volgens Xu en Bennett (2014) gebruikt door bijvoorbeeld dissidenten, om snel afwijkende meningen te verspreiden. Hiermee hopen zij de censuur te omzeilen.

Sinds het aantreden van Xi Jinping is er voor buitenlandse correspondenten op papier niets veranderd. Wel verscherpt Jinping de regels voor buitenlandse NGO's en raakt hiermee indirect de correspondenten (Freedom House, 2015). Zo moeten de NGO's zich formeel registreren en moeten al hun activiteiten in China plaatsvinden. Zij vallen onder toezicht van het departement voor publieke veiligheid dat valt onder de Raad van State. Dit orgaan heeft vele nieuwe mogelijkheden gekregen om het beleid, de plannen en de financiën van de NGO's te monitoren. Zo heeft het onder andere toegang tot de computers en bankrekeningen (Mitchell, 2015). De strenge regels voor deze organisaties kunnen ervoor zorgen dat zij zich terughoudender opstellen richting de media, waardoor het voor correspondenten moeilijker wordt directe informatie van hen te krijgen.

Deze aanpak is volgens Kristin Shi-Kupfer (z.j.) onderdeel van de beperking van het maatschappelijke middenveld. De Chinese overheid streeft zo naar een ‘civilized society’, een beschaafde maatschappij. Volgens Shi-Kupfer (z.j.) beperkt Xi Jinping geleidelijk en systematisch het middenveld. Naast de regulering van NGO's worden ook westerse opvattingen tegengewerkt. Dat blijkt uit een vrijgekomen memo uit 2013, dat ‘document 9’ wordt genoemd. Hierin staan zeven taboes beschreven. Zo mogen de westerse ideeën over journalistiek, het neoliberalisme en het begrip ‘universele waarden’ niet gepromoot worden.

Op het internet en op universiteiten wordt te vaak een verkeerde uitleg van de communistische ideologie verspreid. Dit zou de stabiliteit van het land in gevaar brengen, zo staat in het document. De volledige lijst met taboes is te vinden in de bijlage. Eerder dit jaar verbood de Chinese minister van Onderwijs westerse invloeden op universiteiten (China-nieuws.nl, 2015). Er mag er niet meer over 'westerse waarden' gesproken worden, zoals over meerpartijenverkiezingen en de scheiding der machten. Ook mogen docenten niet klagen in de klas om zo geen negatieve emoties over te dragen aan studenten. Zij moeten handelen naar de 'politieke, juridische en morele basis' en gemeenschappelijke uitdrukkingen gebruiken die passen bij het Chinese politieke systeem (AFP, 2015). Daarnaast worden er bewust bepaalde termen in speeches van Jinping gebruikt zoals: 'battlefield of the Internet', 'ideological security' en 'public opinion struggle'. Met een beschaafde maatschappij wil de Communistische Chinese Partij de waarden van de partij behouden. Deze gaan over politieke controle, economische dynamiek, sociale stabiliteit en de kracht van de natie. De waarden slaan terug op het denkbeeld van oud-president Mao Zedong. De aanpak om deze te behouden is nieuw (Shi-Kupfer, z.j.). Shi-Kupfer stelt dat westerse actoren geen politieke transitie in China moeten verwachten en hierop hun activiteiten moeten aanpassen.

2.1.5 Conclusie: pieken en dalen

Vanaf 1992 leek de Chinese mediasector zich meer open te stellen. Zo werden er steeds vaker persbriefingen gehouden. De toetreding van China tot de World Trade Organisation in 2001 legde een druk op het land om zich nog meer open te stellen. Sindsdien werden de eerste buitenlandse zenders op satelliettelevisie toegelaten. In 2003 kregen binnenlandse beleggers het recht te investeren in eigen mediabedrijven. Indirect kregen buitenlanders hetzelfde recht. Hierdoor ontstond er meer concurrentie en werden de media meer marktgeoriënteerd.

Voor buitenlandse correspondenten waren de versoepelde persregels rondom de Olympische Spelen in 2008 een belangrijke verandering. Zij hoefden niet meer om toestemming te vragen als zij buiten Beijing verslag wilden doen. Door de conflicten in de Tibetaanse hoofdstad Lhasa in 2008 veranderde de houding van de Chinese overheid ten opzichte van correspondenten. Buitenlandse pers, die de demonstraties wilde verslaan, was niet welkom in het gebied. Journalisten die wel verslag deden, werden hard aangepakt omdat zij te negatief zouden berichten. Uiteindelijk werden de tijdelijke persregels na de Spelen permanent.

Sinds het aantreden van president Xi Jinping in 2013 is de persvrijheid onder druk komen te staan. De binnenlandse media moeten in dienst staan van de Communistische Partij. Ook het internet, wat een steeds belangrijker communicatiemiddel wordt, staat sindsdien onder verscherpt toezicht van de staat. Zo worden de profielen van kritische gebruikers op sociale media verwijderd. Voor buitenlandse correspondenten zijn er geen officiële wetwijzigingen. In het bedrijfsleven daarentegen zijn er nieuwe regels die de overheid het recht geven om buitenlandse NGO's te controleren. Dit heeft indirect invloed op de journalist. Tot slot probeert Xi Jinping op verschillende manieren de verspreiding van westerse ideologieën tegen te gaan.

2.2 Bias in westerse berichtgeving over China

Chinezen hebben een gemengde relatie met de westerse media, zo stelt Lee (2009). Enerzijds lijken westerse media meer hun best te doen om het onderste uit de kan te halen bij het verslaan van grote, kritische gebeurtenissen in China. Zo keerden Chinezen zich bij het uitbreken van brand in de CCTV-toren naar westerse bronnen als CNN en Reuters omdat deze vaak gedetailleerde informatie hebben in tegenstelling tot Chinese media. Anderzijds is er het gevoel dat er in de westerse media een bias is tegen China (Lee, 2009). Zo zou een westerse verslaggever nooit een verhaal maken over 'gewone', tevreden Chinezen terwijl hier een meerderheid van is. Er wordt eerder voor politici, slachtoffers en opstandige boeren gekozen. Volgens Lee (2009) lijkt het alsof westerse media het goede nieuws uit China niet willen zien. Fang stelt in het 'Handbook of Journalism Studies' (Wahl-Jorgensen & Hanitzsch, 2008) dat er een relatie is tussen de politieke banden tussen landen en de berichtgeving over elkaar. Zo schreef de Chinese People's Daily over acties in landen die vijandig zijn naar China in termen als 'demonstratie', 'strijd' of 'protest'. Een soortgelijke actie in bevriende landen wordt eerder beschreven als 'botsingen' of 'rellen'. In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op deze relatie. Zo wordt nagegaan in hoeverre een bias het werk van een correspondent in China beïnvloedt.

2.2.1 Angst

"Wanneer China ontwaakt zal de wereld beven", zei Napoleon een kleine tweehonderd jaar geleden (Pos, 2008: 336). Door zijn economische groei, staat China de laatste vijftien jaar volop in de westerse belangstelling. Pos stelt dat in deze massale belangstelling twee dingen opvallen. Aan de ene kant is er bewondering voor de snelle groei van de Chinese economie. Aan de andere kant is er de sinofobie, de angst voor China. Pos verklaart beide fenomenen met de wet van de grote getallen. Het Westen hoopt een nieuwe, grote afzetmarkt aan te trekken, maar tegelijk is er ook angst om overruled te worden door de nieuwe grootmacht (Shambaugh, 2013; Pos, 2008). Van Naerssen (2006) noemt de angst een 'versluisde xenofobie'. De economische Chinese groei kan het Westen namelijk alleen maar ten goede komen. Ook is er hierdoor meer contact tussen het Westen en China en interesseren beide culturen zich steeds meer voor elkaar (Johansson, 2014).

Angst is vooral kenmerkend voor individualistische samenlevingen die veelal in het Westen voorkomen. (Hofstede & Hofstede, 2005). Volgens de Chinese minister van Buitenlandse Zaken Yang heeft angst geleid tot vooroordelen en misverstanden. Hieraan liggen verschillen in waarden en ideologie ten grondslag (Shambaugh, 2013). Pos (2008) sluit hierbij aan en betoogt dat niet alleen de kennis over China groeit, maar ook het besef dat het Westen China slecht kent.

Deze westerse angst voor China is niet nieuw. Zo was er een soortgelijk angst voor de Sovjet-Unie in begin jaren zestig die economisch snel groeide (Van Marrewijk & Brakman, 2008). Het land was in staat een Sputnik, een satelliet, de ruimte in te sturen. Iets wat een grote indruk maakte op het Westen. De Sovjet-Unie verwierf bovendien een sterke positie door goede scholing, veel mankracht en vooral door de inzet van kapitaal. Eind jaren tachtig volgde Japan als nieuwe grootmacht in de wereld waarbij het Westen angstig toekeek op de snelgroeiende economie (Van Marrewijk & Brakman, 2008). Eind jaren tachtig steeg de waarde van de yen ten opzichte van de dollar, in drie jaar tijd, met tachtig procent (De Raat, 1993). Dit had een negatief effect op de Japanse export waardoor de overheid de rente verlaagde om investeringen te stimuleren. Door speculaties op de beurs en in het ontroerend goed was de Japanse expansiedrift groot. Zo werd het aantal Japanse filialen in Europa uitgebreid van twintig in 1984 naar 676 in 1991. Amerika keek bezorgd toe omdat het land destijds afhankelijk was van Europa (De Raat, 1993). De verwachting was dat Japan de Amerikaanse economie in 1998 zou overstijgen. Uiteindelijk kwam Japan niet in de buurt

(Van Marrewijk & Brakman, 2008). In de geschiedenis wordt dus vaker angstig naar snelgroeïende economieën gekeken. Uiteindelijk stagneerde deze weer.

2.2.2 Interculturele verschillen

Veel normen en waarden die in een collectivistische culturen vanzelfsprekend zijn, moeten in individualistische culturen expliciet worden gemaakt (Hofstede & Hofstede, 2005). Deze interculturele verschillen kunnen invloed hebben op de relatie tussen verschillende landen. Het is binnen dit onderzoek daarom waardevol om ze te bestuderen. Antwoorden kunnen namelijk inzicht bieden in de westerse bias over China.

Hofstede en Hofstede (2005: 37/44) noemen vijf onafhankelijke en praktische dimensies van verschillen in persoonlijkheid. Deze zijn in veel persoonlijkheidstests de gemeenschappelijke noemer. De gemiddelde scores van de volgende punten zijn vergeleken tussen groepen mensen uit verschillende landen en geven zo inzicht in culturele dimensies.

1. Machtsafstand: geeft de mate van machtsafstand aan in een cultuur tussen bijvoorbeeld ouder en kind, baas en werknemer. Vaak is de hele maatschappij ingesteld op deze mate van machtsafstand.
2. Individualisme versus collectivisme: geeft de mate aan hoe individuen bewegen in groepen.
3. Masculiniteit versus femininiteit: gaat over de rolverdeling van man en vrouw in een maatschappij.
4. Onzekerheidsvermijding: gaat over de angst voor de toekomst van een cultuur. In een cultuur met een hoge onzekerheidsvermijding zijn vaak veel regels en verlangt men zekerheid.
5. Lange termijn versus korte termijn oriëntatie: gaat over hoe mensen binnen een cultuur gericht zijn op de toekomst of het heden. Een maatschappij met een focus op de lange termijn zal meer sparen, plannen en zich zorgen maken.

Hieruit blijkt dat de collectivistische en individualistische culturen op te delen zijn in schaamte- en schuldculturen. Zo zijn collectivistische culturen voornamelijk schaamteculturen waarin alle leden van een groep zich schamen als één iemand de regels heeft overtreden. De individualistische samenlevingen zijn daarentegen schuldculturen: mensen die zich niet houden aan regels voelen zich schuldig. Zij laten zich leiden door hun persoonlijke geweten stellen Hofstede en Hofstede (2005).

In individualistische culturen staat vooral de persoon zelf centraal. Zo wordt, door hen, het individualisme als superieur gezien ten opzichte van andere samenlevingsvormen. De Chinese Mao Zedong, oud-partijleider van de Communistische Partij, vond dat individualisme gelijk stond aan het kwaad. Het individualisme en liberalisme waren volgens Zedong verantwoordelijk voor egoïsme en afkeer van discipline. Het eigenbelang werd boven dat van de groep gesteld, iets waartegen Zedong zich juist afkeerde (Hofstede & Hofstede, 2005).

Individualistische samenlevingen verwijten China corrupt te zijn. Volgens Hofstede en Hofstede is het deels een kwestie van definitie om vast te stellen wat men als corruptie beschouwt. In individualistische samenlevingen wordt gesproken van corruptie "als mensen hun positie gebruiken om zich onwettig te verrijken, of als burgers de medewerking van autoriteiten kopen voor hun privédoelen" (2005: 73). Toch is de grens tussen bijvoorbeeld schenken en omkopen vaag. Zo is in China en in andere culturen het geven van geschenken een belangrijk ritueel.

Terwijl individualistische culturen kritisch zijn tegenover sommige gewoonten uit China, zien de Chinezen die zelf als standaard. Volgens Hofstede en Hofstede (2005) is dit te verklaren door Confucius. Deze Chinese ambtenaar, die leefde 500 jaar voor Christus, meende dat stabiliteit in een samenleving gebaseerd is op ongelijke verhoudingen. Hij

onderscheidde enkele fundamentele verhoudingen zoals heerser-onderdaan, vader-zoon en echtgenoot-echtgenote. Tegenwoordig geldt de visie van Confucius nog steeds als richtlijn voor goed gedrag. Mensen in China accepteren en waarderen deze ongelijkheid.

Ondanks de genoemde interculturele verschillen tussen het Westen en China zijn er ook overeenkomsten. Volgens Hafez (2002) bevatten de meeste ethische persnormen, zowel uit Europa, Noord-Afrika, het Midden-Oosten en andere Aziatische islamitische landen, de norm om de privacy van personen te beschermen. Er is een interculturele bijna-consensus die privé en publiek onderscheidt en dat het privédomein ten alle tijden bescherming nodig heeft.

2.2.3 Stereotypen

Volgens Pos (2008: 15) zagen westerlingen China lange tijd “als door een telescoop”. China werd gezien als kleine, exotische plek, geïsoleerd van de rest van wereld. Het Westen verheerlijkte dit beeld waardoor een botsing tussen een irreëel droombeeld en werkelijkheid onvermijdelijk was. Waar het Westen eerst nog vol waardering naar China keek, werd plaats gemaakt voor afkeer. Deze afkeer werd gevoed door het eerder genoemde superioriteitsgevoel (Hofstede & Hofstede, 2005). Ook de neiging tot generaliseren en het genoemde telescoopeffect beïnvloedden lange tijd het beeld over China (Pos, 2008). Hieruit zijn verschillende stereotyperingen ontstaan. Uit de generalisaties is de benaming van ‘de Chinees’ en ‘het Chinese’ voortgekomen (Pos, 2008).

Een van de meest invloedrijke werken over de relaties tussen verschillende identiteiten is Edward Saids boek 'Oriëntalisme' (Monroe & Dayan, 2008). Het ‘Oosten’ wordt volgens Said (1978) gedefinieerd aan de hand van de relatie met het Westen. Hierdoor was volgens hem kolonialisme mogelijk en wenselijk. In de beeldvorming van het Westen wordt de Oriënt als ‘de Ander’ neergezet die alles is wat de westerling niet wil zijn: tijdloos, vrouwelijk, despotisch, wild en irreëel. Het Westen presenteert zichzelf als modern, mannelijk, democratisch, beschaafd en rationeel (Monroe & Dayan, 2008). Het beeld van de Oriënt, zoals die in de 18e en 19e eeuw werd neergezet, rechtvaardigde westerse overheersing in die gebieden. Iets dat Said (1978) verwierp. Hij stelt dat het beeld van het Westen over de oosterling alles behalve waarheidsgetrouw is en vol zit met stereotyperingen.

Said (1979) geeft drie betekenissen aan het concept oriëntalisme. Ten eerste heeft het betrekking op de studie naar de Oriënt. Iedereen die schrijft over of doceert over de Oriënt maakt zich volgens Said schuldig aan oriëntalisme. Ten tweede gaat oriëntalisme over hoe het verschil tussen het Oosten en het Westen wordt gepresenteerd. Tot slot gaat het concept over de machtsverhoudingen tussen het Oosten en het Westen en de wijze waarop oriëntalisme wordt gebruikt om de Oriënt te domineren, herstructureren of om er autoriteit uit te oefenen. Dit laatste punt is interessant voor dit onderzoek omdat het gaat over macht. Enerzijds breidt China zijn macht uit door zijn groeiende economie, anderzijds is er angst voor deze grootmacht (Pos, 2008).

Saids concept oriëntalisme stuitte op kritiek. In de discussie over de nationale identiteit van China werd het oriëntalisme verworpen omdat het te gemakkelijk een binaire tegenstelling aangeeft tussen Oost en West. Oriëntalisme werd volgens Zhang (1998) gebruikt om een discourse van westers imperialisme en het nationalistische China te behouden. Ondanks dat Saids werk bedoeld was om dominante groepen in het Westen uit te dagen, bevestigt dit tegelijkertijd het idee dat China overheerst wordt (Monroe & Dayan, 2008). Hieruit is het concept occidentalisme ontstaan dat de stereotypering beschrijft van de westerse vooroordelen over China.

2.2.4 Conclusie: Westen en China meer verstrengeld

Eind eenentwintigste eeuw is er veel contact tussen het Westen en China. Naast de economische redenen hiervoor, is er ook aandacht voor culturele aspecten (Johansson, 2014). China neemt westerse gedragingen over en ook het Westen zelf wordt meer dan ooit beïnvloed door Chinese invloeden, stelt Pos (2008). De beeldvorming over China ontwikkelt zich positief. Dit komt door meer direct contact (Johansson, 2014; Pos, 2008), meer berichtgeving en beelden uit het land. Zo lijkt de beeldvorming zich langzaam te ontdoen van ingesleten westerse stereotypen (Pos, 2008). De vraag blijft in hoeverre correspondenten gebruik maken van deze stereotypen en China als 'de Ander' neerzetten. Dit onderzoek moet hier meer duidelijkheid over geven.

2.3 Mediasystemen

De term 'mediasysteem' wordt in veel literatuur gebruikt, maar een eenduidige, normatieve definitie ontbreekt vaak. Dit komt doordat de term contextafhankelijk is en daarbij aan verandering onderhevig is. Daarom is die niet precies te definiëren (Sonczyk, 2009: 1).

Sonczyk (2009) analyseerde de term en kwam tot de volgende definitie: "Een mediasysteem kan beschouwd worden als een verzameling van organisaties en instellingen die allen op hun eigen manier deel uitmaken in het proces van massacommunicatie met een periodiek karakter. Het omvat voornamelijk massamediamiddelen (pers, radio, televisie), complementaire organisaties en instellingen, zoals informatie agentschappen en distributiebedrijven, en toezichhoudende organisaties zoals journalistieke organisaties" (Sonczyk, 2009: 8). Een mediasysteem is onderdeel van een groter systeem, namelijk van een staat met al zijn politieke, economische en culturele kenmerken.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de theorieën van Siebert et al. (1963[1956]). Deze vormen in wetenschappelijke literatuur veelal de basis voor meer recente modellen en theorieën als het gaat om mediasystemen. Het is daarom relevant om de 'Four Theories of the Press' van Siebert, Peterson en Schramm te kennen. Vervolgens worden de modellen van Hallin en Mancini (2004) uiteengezet. Deze meer actuele modellen over mediasystemen zijn afgeleid van de theorieën van Siebert, Peterson en Schramm en worden op de thuislanden van de geïnterviewde correspondenten toegepast.

2.3.1 De basis: 'Four Theories of the Press'

Bij onderzoek naar mediasystemen wordt vaak gerefereerd aan Fred Siebert, Theodore Peterson en Wilbur Schramm (1963[1956]). Zij beschrijven in 'Four Theories of the Press' vier normatieve theorieën over de relatie van de pers met de overheid of maatschappij. Zij stellen dat de pers altijd de vorm en kleur van de sociale en politieke structuren weerspiegelt waarin zij zich begeeft (Siebert et al., 1956: 1–2). Siebert et al. (1963[1956]) beschrijven de vier theorieën als volgt:

- *Soviet-Totalitarian* theorie: Deze communistische theorie is gebaseerd op de ideologie van Marx waarin de waarde van eenheid centraal staat. De overheid censureert de pers om deze eenheid te bewaken. De media moeten bijdragen aan het succes van de staat en mogen dus geen kritiek uiten. De pers is in handen van de overheid.
- *Autoritarian* theorie: Deze theorie is volgens Siebert 'indringender' dan de *soviet-totalitarian* theorie. Het doel van de media is om overheidsbeleid te ondersteunen en te bevorderen (Siebert et al., 1963[1956]: 9). De media moeten een licentie hebben voordat zij mogen publiceren.
- *Libertarian* theorie: Volgens deze theorie heeft de media de taak van waakhond. De pers hoort de overheid te controleren. Media moeten informeren, entertainen en verkopen. Iedereen is vrij om te publiceren.
- *Social Responsibility* theorie: De theorie bouwt voort op de *libertarian* theorie, maar legt meer nadruk op de verantwoordelijkheid van de pers naar het publiek dan op persvrijheid. De pers is niet in bezit van de staat en wordt niet gecensureerd. De media zijn verplicht publieke inmenging te accepteren. Iedereen heeft toegang tot de media.

Ondanks dat het werk van Siebert et al. (1963[1956]) in veel literatuur als uitgangspunt genomen wordt, stuit het ook op kritiek. McQuail (1994) vindt de verdeling van de vier theorieën achterhaald. In 'Four Theories of the Press' wordt volgens hem geen rekening gehouden met de individuele journalistieke autonomie en professionaliteit en richten de theorieën zich vooral op structurele factoren. Ook gaan de vier theorieën niet in op nieuwe

media en de veranderende vormen van de traditionele media (McQuail, 1994). Hallin en Mancini (2004: 9-10) bekritisieren het ontbreken van een empirische analyse van de relatie tussen mediasystemen en sociale systemen. Siebert et al. zouden de media als 'afhankelijke variabele' behandelen in relatie met een 'systeem van sociale controle' en niet het functioneren van mediasystemen in sociale omgeving onderzoeken. Wel vinden zij, net als Siebert et al., dat de politieke omgeving een sterke invloed heeft op het mediasysteem. Hallin en Mancini nemen de 'Four Theories of the Press' als uitgangspunt maar bekritisieren de universele aanpak ervan.

2.3.2 Het uitgangspunt: De drie modellen van Hallin en Mancini

De drie modellen van Hallin en Mancini (2004) zijn gebaseerd op wederzijdse afhankelijkheid tussen politieke en mediagerelateerde actoren. Zo kan een mediasysteem zelf invloed uitoefenen op andere sociale structuren. (Hallin & Mancini, 2004: 8). In hun modellen focussen Hallin en Mancini zich eerst op de kenmerken van het mediasysteem, daarna bestuderen zij de politieke context. In hun theorie worden enkel geschreven pers en omroepen binnen West-Europese en Noord-Amerikaanse systemen betrokken.

In de drie modellen worden steeds vier dimensies getoetst. Allereerst is er de structuur en ontwikkeling van mediamarkten, wat over de invloed van de massapers gaat. Gedacht kan worden aan de verhouding regionale-landelijke kranten, de invloed van aangrenzende landen op het mediasysteem en de relatie met de klanten. Ten tweede is er de journalistieke professionaliteit, waar de autonomie van de journalist en zijn journalistieke normen en standaarden centraal staan. Ook het beeld dat journalisten van zichzelf hebben en hoe de maatschappij naar hen kijkt wordt onderzocht. Verder staat de toewijding aan het algemeen belang centraal en de mate waarin de journalist beïnvloed wordt door externe belangen of overtuigingen. Ten derde zijn er de politieke parallellen waarin de relatie tussen media en politieke partijen bestudeerd wordt. Tot slot is er de rol van de staat wat gaat over zaken als censuur en overheids subsidie (2004: 21).

Tabel 1: Drie modellen van mediasystemen (Hallin & Mancini, 2004)

	Mediterrane/ Polariserend pluralistisch model	Noord-Centraal Europa/Democratisch corporatistisch model	Noord- Atlantisch/Liberaal model
Ontwikkeling mediamarkten	Lage massacirculatie, elitegeoriënteerde	Hoge massacirculatie	Medium
Politieke parallellen	Veel parallellen, extern pluralisme,	Extern pluralisme: partijpers; autonomie publieke omroepen	Neutrale, commerciële pers, intern pluralisme
Journalistieke professionaliteit	Zwak journalistiek, politiek activisme, niet gedifferentieerd	Sterke mate van professionalisering; geïnstitutionaliseerd, zelfregulering	Sterke mate van professionalisering; niet-institutioneel
Rol van de staat	Sterke staatsbemoeyenis	Sterke staatsbemoeyenis; sterke publieke omroepen	Marktgeoriënteerd; zwakke publieke omroepen

Azië

Azië bestaat uit achttien verschillende landen. Deze maken allemaal hun eigen ontwikkeling door en kennen verschillende soorten regimes (McCargo, 2012). De landen en bijbehorende politiek in Azië varieert aanzienlijk volgens McCargo en daarom nuanceert hij de beschrijving van het mediasysteem van Hallin en Mancini. Zij karakteriseren de media in Aziatische landen namelijk als volgt: de staat speelt een grote rol, de media zijn een instrument van politieke strijd en er is een beperkte ontwikkeling van de mediamarkt. Ook is een maatschappelijk systeem van cliëntelisme aanwezig waarbij diensten en goederen wordt gewisseld voor politieke steun. Daarnaast is er een relatief zwakke journalistieke professie, wat past bij het cliëntelisme. McCargo (2012) stelt dat deze termen in Azië vaak anders geïnterpreteerd worden dan in het Westen. Wel betoogt McCargo (2012) dat Aziatische nieuwsorganisaties vaak betrokken zijn bij de politiek en handelen vanuit politieke overwegingen, maar dat dit soms onontkoombaar is door de politieke macht en het dus een vorm van overleven kan zijn. Ook gaat hij in tegen de journalistieke professie die door Hallin en Mancini zwak wordt genoemd. Volgens McCargo (2012) zijn de ideeën over journalistieke professionaliteit uit het Westen zijn niet altijd van toepassing binnen de Aziatische context. Tot slot stelt hij dat de precieze lijn tussen media en staatsbemoediging vaag is omdat censuur en staatsbemoediging veelal als normaal beschouwd worden in Aziatische landen.

China

Zhao (2012) bouwt door op de nuancering van McCargo (2012). Hij stelt voor om de rol van de staat op een andere manier te toetsen als het gaat om China. Staatsinterventie is bij China moeilijk meetbaar omdat Hallin en Mancini (2004) daarbij uitgaan van een neutrale positie van de staat voor en na de interventie. In China is er geen neutrale positie van de staat omdat het om een eenpartijstaat gaat. De staat bezit de meeste pers en kent dus geen politiek pluralisme. Het westerse frame van Hallin en Mancini moet volgens Zhao (2012) opzijgeschoven worden om China's mediasysteem te begrijpen. Het kan omschreven worden als systeem met de media als 'mouthpiece' met partijpers parallellen (Hallin & Mancini 2004: 236). Zhao voegt zo de dimensies 'politieke parallellen' en 'de rol van de staat' samen. De potentie van deze aanpak zal in dit onderzoek getoetst worden. Zoals McCargo (2012) eerder aangaf, is journalistieke professie multi-interpretabel. Ook zijn er nog onduidelijkheden over de ontwikkeling van de mediamarkt. Dit onderzoek zal meer inzicht geven in deze dimensies.

2.3.3 De toepassing: De correspondent en het mediasysteem

Hieronder volgt een overzicht van landen wereldwijd over hun mediasysteem. De genoemde landen komen overeen met de thuislanden van de geïnterviewde correspondenten.

Japan

Dit land wordt niet uitgebreid onderzocht in het werk van Hallin en Mancini. Daarom is het werk van Rohrhofer (2014) gebruikt om het mediasysteem van Japan te schetsen. Zij gebruikt namelijk de theorie van Blum (2005) die de modellen van Hallin en Mancini als uitgangspunt nam. Hiermee vergelijkt zij vervolgens verschillende mediasystemen. Rohrhofer (2014) concludeert dat het Japanse mediasysteem mede bepaald wordt door een persclubstelsel. Zo ontstaat, naast een uniforme media-inhoud, ook zelfcensuur onder journalisten. Iets anders wat het Japanse mediasysteem kenmerkt zijn de sterke banden tussen media en de politiek. De media zijn loyaal naar het politieke systeem. Vele media worden gefinancierd door de markt en zijn dus particulier eigendom. Een uitzondering hierop is de publieke omroep NHK. Deze omroep wordt streng door de staat gecontroleerd. Media die geen lid zijn van een persclub richten zich vooral op onderzoeksjournalistiek en nemen de taak van waakhond op zich.

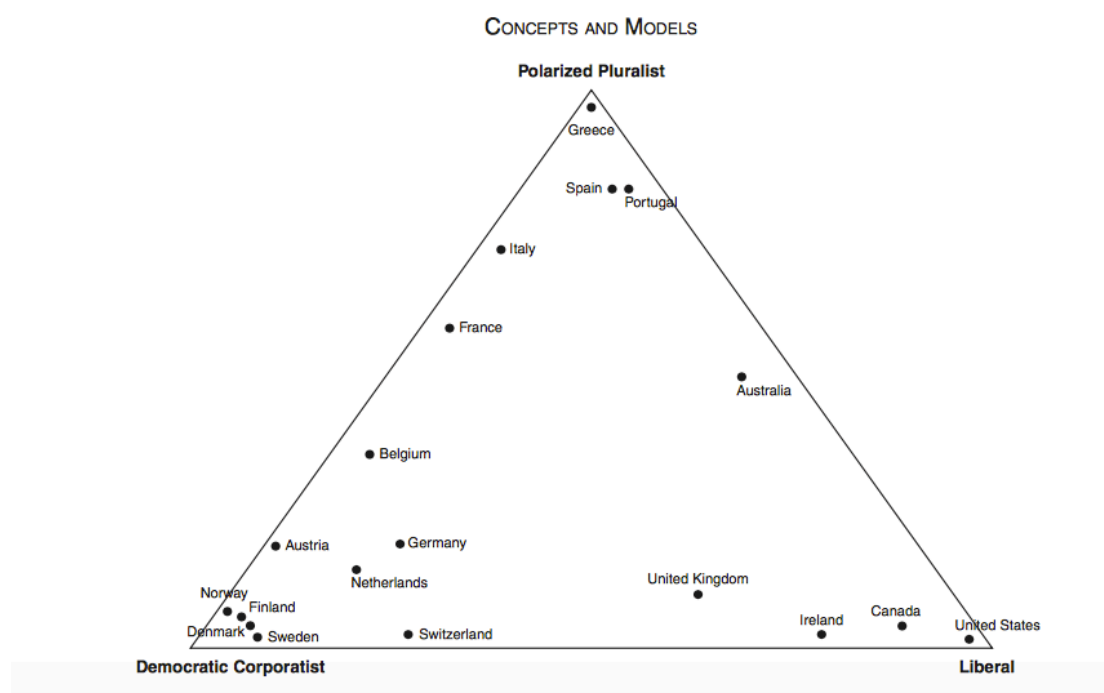
Nederland en Duitsland

Beide landen vallen onder het democratische corporatistisch model. Deze ontwikkelden vroeg de massapers en hebben een hoge krantencirculatie. In beide landen is er een neutrale, commerciële pers met externe pluriformiteit. Dit betekent dat diverse media hun eigen opvattingen verspreiden. Zo komen verschillende politieke en religieuze stromingen aan de orde. De staatsinvloed in deze landen is aanwezig maar belemmert de persvrijheid niet. Ook krijgen media overheidssubsidie. Hierdoor is er een sterke publieke omroep. De journalistieke professie is in beide landen sterk (Hallin & Mancini, 2004).

Amerika, Canada en Groot-Brittannië

Deze landen vallen onder het liberale model vanwege de neutrale commerciële pers, de informatiegeoriënteerde journalistiek en intern pluralisme, wat inhoudt dat een medium aandacht geeft aan verschillende opvattingen. De landen ontwikkelden vroeg de massapers en hebben een gemiddelde krantencirculatie. De rol van de staat is klein omdat de media in deze landen vooral marktgericht is. Ook in deze landen is de journalistieke professie sterk (Hallin & Mancini, 2004).

Figuur 1: De relatie tussen individuele landen en de drie modellen (Hallin & Mancini, 2004: Figuur 4.1)

Zuid-Afrika

Het Zuid-Afrikaanse mediasysteem past in geen van de drie modellen. Het komt het meeste in de buurt van het polariserend pluralistisch model, vanwege de overeenkomst met andere ontwikkelingslanden/opkomende democratieën van deze omvang. De apartheid heeft, tot aan de democratie in 1994, het mediagebruik beïnvloed. Het historische dualisme toont het hedendaagse debat over de rol van de media. Enerzijds is er vraag naar een meer ontwikkelde journalistiek die zich focust op de gekozen overheid. Anderzijds zouden de media gehoor moeten geven aan de wensen van het publiek (Hadland, 2012).

Rusland

Gribova (2015) onderzocht met gebruik van het model van Hallin en Mancini het Russische mediasysteem. Zij zag een grote terugloop in de afname van kranten tussen de jaren tachtig en nu. De reclamemarkt daarentegen is snel gegroeid. Het hiërarchische mediasysteem heeft begin jaren negentig plaats gemaakt voor een horizontale regionale mediamarkt, gedomineerd door niet-politieke publicaties. De media zijn sterk gecommercialiseerd of sterk geïnstrumentaliseerd door de overheid. De rol van de staat in het mediasysteem is groot. Zo wordt televisie gebruikt om het gedachtegoed van de overheid uit te dragen en is zij nauw betrokken bij de nationale omroepen. De omroepen vallen onder directe controle van de politiek. Gribova bestempelt de journalistieke professie als zwak omdat de media inspelen op de markt wat berichtgeving sensationeler maakt. Russische publicaties zijn een combinatie van filologie en ideologie van de overheid. In de jaren negentig waren journalisten onafhankelijker dan nu (Gribova, 2015).

Frankrijk

Zoals in figuur 1 te zien is, heeft Frankrijk overeenkomsten met het polariserend pluralistisch model en democratische corporatistisch model. Toch stellen Hallin en Mancini in 'The Three Models: Media System Characteristics' (2004) dat Frankrijk meer overeenkomsten heeft met het eerste model. De krantencirculatie is laag en veel media zijn georiënteerd op de elite. De journalistieke professionaliteit is zwakker dan in landen met een democratisch corporatistisch model. Er zijn duidelijke politieke parallellen aanwezig. Zo zijn sommige omroepen in beheer van de staat en krijgt het gedachtegoed van de politieke partijen ruimte op nationale televisie. Mediaorganisaties krijgen op hun beurt weer subsidies van de Franse staat.

2.3.4 Conclusie: Verdeeld Azië

Uit deze uiteenzetting van verschillende mediasystemen blijkt dat nuancering binnen continenten vaak noodzakelijk is. Vooral in het geval van China. Hallin en Mancini (2012) beschrijven het mediasysteem van Azië als geheel terwijl het continent uit achttien verschillende landen bestaat. Elk land heeft zijn eigen politieke structuur en ontwikkeling. China moet daarom als zelfstandig land onderzocht worden. McCargo (2012) stelt voor om de vier dimensies van Hallin en Mancini binnen de Aziatische context te bestuderen. Zhao (2012) sluit daarbij aan en betoogt twee dimensies samen te voegen. Er zou namelijk geen sprake zijn van politiek pluralisme omdat China een eenpartijstaat is. De dimensies 'de rol van de staat' en 'politieke parallellen' kunnen volgens hem hun samengevoegd worden. Hij omschrijft China's media als spreekbuis met partijpers parallellen.

3. Methode: een kwalitatief onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de methode van het onderzoek beschreven. Allereerst komen de onderzoeksvraag en de daarbij horende deelvragen aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de methodologie; enerzijds op de theoriebenadering, anderzijds op de kwalitatieve diepte-interviews. Daarna wordt de analyse van de verkregen resultaten beschreven en wordt de samenstelling van de onderzoeksgroep gemotiveerd. Vervolgens komt de topiclijst aan bod. Deze is deels gebaseerd op de conclusies van het theoretisch kader. In hoeverre het onderzoek betrouwbaar en valide is, wordt besproken in de slotparagraaf.

3.1 Onderzoeksvraag

In het theoretisch kader is beschreven waarom er een westerse bias is in de berichtgeving over China. Dit heeft te maken met interculturele verschillen en angst voor het steeds groter en machtiger wordende China. Aangezien het land steeds belangrijker wordt voor de rest van de wereld, zal de berichtgeving over China toenemen. Het is daarom relevant om te onderzoeken onder welke omstandigheden journalisten en correspondenten er hun werk kunnen doen. Daarom is het nuttig om te achterhalen in hoeverre interculturele verschillen nog steeds een rol spelen bij de China-correspondenten. Door de komst van het internet krijgt de journalistiek een steeds internationaler karakter. Dit zou interculturele verschillen kunnen vervagen. Mocht de afkomst van een correspondent toch het journalistieke werk beïnvloeden dan is het interessant om te onderzoeken hoe dat precies gebeurt. Pas dan zijn eventuele veranderingen in het journalistieke vak vanuit hun perspectief te begrijpen.

In deze studie wordt onderzocht met welke beperkingen en mogelijkheden, vanuit de overheid, journalisten en correspondenten in China te maken hebben tijdens het uitoefenen van hun vak. Zijn de omstandigheden de laatste jaren veranderend? De onderzoeksvraag die hieruit volgt luidt:

Welke beperkingen en mogelijkheden vanuit de Chinese overheid zijn voor buitenlandse correspondenten en binnenlandse journalisten veranderd sinds de Olympische Spelen in 2008 om hun werk uit te voeren?

Als meetpunt is het jaar 2008 gebruikt. Het jaar waarin China volop in de internationale belangstelling staat door het organiseren van de Olympische Zomerspelen. Hiervoor werd in januari 2007 het persbeleid voor buitenlandse correspondenten tijdelijk versoepeld. Zo kregen correspondenten tijdens de Spelen de vrijheid om te reizen zonder daarvoor toestemming voor aan te vragen (Martens, 2009). Hiermee lijkt China zich open te stellen. Toch reageerde China tegengesteld toen in 2008 rellen uitbraken in de Tibetaanse hoofdstuk Lhasa. Buitenlandse pers was niet welkom om de opstanden tegen het Chinese bestuur te verslaan. Wie dat wel deed, kwam in de problemen (Van Kan & Van Lier, 2014). In deze thesis wordt, naar aanleiding van deze tegengestelde houding, onderzocht wat er daadwerkelijk voor correspondenten en journalisten in China veranderd is sinds 2008. Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe beïnvloedt het Chinese mediasysteem het werk van correspondenten en journalisten in China?
2. Wat betekent persvrijheid vanuit de Aziatische, westerse en niet-westerse visie?
3. Is er een bias in de berichtgeving van correspondenten over China? Zo ja, hoe is die te verklaren?
4. Hoe is de relatie van de journalisten en correspondenten met de overheid? En is deze sinds 2008 veranderd?

3.2 Veelvoorkomende begrippen

In dit onderzoek wordt vaak verwezen naar de ‘westerse media’ of ‘het Westen’. Ook in de gebruikte literatuur wordt deze benaming gebruikt. Deze woordkeuze is breed te interpreteren en daarom is een afbakening noodzakelijk. De Van Dale (2015) omschrijft het Westen als volgt: ‘streek die in het westen ligt; (m.n.) West-Europa en Noord-Amerika.’ Ian Morris haalt in zijn boek ‘De val van het Westen’ (2012) de historicus Davies aan die twaalf wetenschappelijke definities van ‘het Westen’ heeft gevonden. Het enige wat die gemeen hebben is wat hij noemt ‘elastische geografie’. Dit houdt in dat de term contextafhankelijk is. Uiteindelijk hanteert Morris na uitgebreid historisch onderzoek over ‘het Westen’ de definitie: ‘Europa, Mesopotamië en Noord-Amerika naargelang welk gebied in diverse periode het verst gevorderd is.’ In dit onderzoek wordt met ‘het Westen’ gerefereerd aan de definitie van de Van Dale (2015) en betreft dus West-Europa en Noord-Amerika. Gezien mijn Nederlandse achtergrond, sluit ik aan bij dit veelgebruikte Nederlandse woordenboek.

Tot slot is ‘de overheid’ een veelvoorkomend en belangrijk begrip in deze studie. Hiermee kan zowel de communistische partij als de staat bedoeld worden. De staat verwijst naar het centrale gezag over een volksgemeenschap (Van Dale, 2015) terwijl de communistische partij vooral naar politiek gezag streeft. Ondanks dat China een eenpartijstaat is, wordt in dit onderzoek de overheid bedoeld als staat. Als er gesproken wordt van officials dan wordt aan ambtenaren gerefereerd en is de rol van de communistische partij niet van belang.

3.3 Onderzoeksmethode: achttien diepte-interviews

De onderzoeksmethode van deze studie is kwalitatief. Achttien diepte-interviews moeten een antwoord geven op de onderzoeksvraag. Dit is geschikte methode bij een interpretatief onderzoek. De onderzoeksvragen vertrekken namelijk vanuit de leefwereld van de geïnterviewden (Van Hout & Koetsenruijter, 2014). Bij een kwalitatieve onderzoeksmethode wordt een sociaal proces bestudeerd binnen een veranderlijke context. De onderzoeksopzet moet dus flexibel zijn, zo stellen Koetsenruijter en Van Hout (2014). In dit onderzoek staan de ervaringen van correspondenten en journalisten centraal, die veranderlijk en onvoorspelbaar zijn. Daarom is een semigestructureerd diepte-interview geschikt als flexibele en open onderzoeksmethode die gemakkelijk is aan te passen. Deze vorm van interviewen heeft een open einde, maar volgt vaak een vooraf samengesteld script of topiclijst (Bernard, 2006). In dit onderzoek zijn de interviews afgenomen met een topiclijst. Zo wordt het onderzoeksterrein afgebakend en de hoofdonderwerpen geoperationaliseerd (Verhoeven, 2007). Een nadeel van deze onderzoeksmethode is dat de resultaten moeilijk te vergelijken zijn omdat de respondenten uit kunnen weiden. Een voordeel van het uitweiden kan daarentegen zijn dat het nieuwe inzichten oplevert. Er kan namelijk dieper op de materie worden ingegaan. Ook Verhoeven (2007) geeft het belang van het open karakter aan. De geïnterviewde vertelt zelf hoe hij over een bepaalde onderwerp denkt, zonder dat hij hierin teveel gestuurd wordt. De beleving van de respondent moet centraal staan. De onderzoeker stelt zich flexibel op en geeft de geïnterviewde ruimte tijdens het gesprek. Wel moet de onderzoeker bijsturen als de geïnterviewde teveel afwijkt van de topiclijst en de antwoorden niet relevant zijn (Verhoeven, 2007).

3.4 Praktische uitvoering

Alle respondenten kregen vooraf informatie over het onderzoek toegestuurd. Hierin werd bovendien de mogelijkheid tot anonimiteit geboden. Tijdens het interview werd deze informatie herhaald om er zeker van te zijn dat de respondenten op de hoogte waren van hoe hun antwoorden werden gebruikt. Deze informatie is in de bijlage in zowel het Nederlands als het Engels te lezen. Het interview vond plaats op een door de respondent gekozen locatie. De ene koos voor een openbare gelegenheid, de ander hield het gesprek

liever privé en nodigde mij uit op kantoor. Tijdens alle interviews zijn geluidopnames gemaakt om deze vervolgens te transcriberen met het programma Inqscribe. Zo ontstond er een zo goed mogelijke weergave van het gesprek. Het opnemen van gesprekken is cruciaal volgens Bernard (2006). Daarnaast geeft hij het belang van notities aan. Dit geeft niet alleen aan dat je de rol van interviewer serieus neemt, het helpt ook de richting van het gesprek in de gaten te houden. Zo zijn er uit deze notities enkele waardevolle thema's gedestilleerd. De transcripties zijn vervolgens teruggestuurd naar de respondenten om het materiaal te controleren en waar nodig aan te vullen. Gedurende het onderzoek ben ik mij bewust geweest van mijn rol als onderzoeker afkomstig uit een Westers land en mijn mogelijke bias. Ik heb de mogelijke invloed hiervan zoveel mogelijk proberen te beperken door alle informatie zo objectief mogelijk aan te horen en door te vragen. Het transcriberen van de gesprekken resulteerde in 253 pagina's *off the record* data. Na het verwijderen van gevoelige informatie, op verzoek van de respondenten, zijn er 242 van overgebleven. Deze zijn op aanvraag in te zien.

3.5 Analyse: reduceren en categoriseren

Zowel het eerste deel van het onderzoek, het theoretisch kader, als de interviews zijn opgebouwd vanuit de gefundeerde theoriebenadering van Glaser en Strauss (1967). Deze methode bestaat uit 'systematische en flexibele richtlijnen voor het verzamelen en analyseren van kwalitatieve gegevens om hieruit zelf gegronde theorieën op te bouwen' (Charmaz, 2006: 2). Vooral in het eerste deel van dit onderzoek is gelet op de relaties tussen verschillende thema's. De thema's die in de context van dit onderzoek nog onvolledig zijn, zijn opnieuw ter discussie gesteld tijdens de interviews.

De transcripties zijn vervolgens uitgebreid gelezen volgens de methode van Smagorinsky (2008). Voordat Smagorinsky begint met lezen, reduceert hij eerst alle data tot hij alleen bruikbare data overhoudt. Data reduceren is volgens hem cruciaal. Onbruikbare gegevens kunnen namelijk de interpretatie van de data verstoren. Trends en conclusies kunnen zo vaag worden. Daarnaast is voor onbruikbare data een afzonderlijke analyse nodig om deze gegevens te begrijpen. Nadat de data teruggebracht zijn naar enkel bruikbare gegevens, begint het nauwkeurig lezen. Uit de eerste lezing worden grove categorieën gedestilleerd. Zelf categorieën (codes) genereren is een inductief proces, waarbij geen bestaand codeboek gebruikt wordt (Koetsenruijter & Van Hout, 2014; Verhoeven, 2007). Bij de tweede lezing geven de eerder gevonden categorieën richting aan het proces (Smagorinsky, 2008). Vervolgens wordt gezocht naar thema's en patronen. In de laatste fase worden definitieve categorieën vastgesteld die leidend zijn bij de verdere analyse. Deze vorm van data-analyse is te vergelijken met die van Koetsenruijter en Van Hout (2014). Zij stellen dat data-analyse in kwalitatief onderzoek een cyclisch proces is. Het proces van data organiseren, labelen en structureren moet meerdere keren uitgevoerd worden om betekenisvolle concepten te formuleren (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Deze concepten geven uiteindelijk inzicht in hoeverre journalisten en correspondenten in China te maken hebben met beperkingen en mogelijkheden tijdens hun werk. Charmaz (2006) wijst erop dat de bevindingen uit de gebruikte data altijd interpretatief zijn omdat het observatieproces en analyseproces nooit objectief zijn. De onderzoeker heeft altijd te maken met zijn eigen perspectieven en ervaringen. De onderzoeksresultaten geven daarom geen exact beeld van de werkelijkheid, maar een interpretatieve weergave van het onderzoeksgebied.

3.6 Onderzoekspopulatie: zes westerse, zes niet-westerse, zes Chinese journalisten

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, zijn achttien respondenten geïnterviewd. Dit zijn grotendeels China-correspondenten en Chinese journalisten. Een uitzondering hierop is een beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade in Beijing. De correspondenten zijn afkomstig uit verschillende delen van de wereld. Zij hebben te maken met verschillende

journalistieke normen en waarden zoals ook in het theoretische kader naar voren kwam. De correspondenten vormen een gevarieerde onderzoeksgroep waarin ieder zijn eigen ervaring en achtergrond heeft. Zo ontstaat een zo waarheidsgetrouw en genuanceerd mogelijke visie op het correspondentenschap in China.

Alle geïnterviewden zijn minimaal twee jaar werkzaam (geweest) in China. Er een balans tussen de respondenten die ruim voor 2008 werkzaam zijn en zij die relatief kort in China werken. Zo is er een spreiding over een lange tijdsperiode. Ondanks dat enkele geïnterviewden gedurende het onderzoek anoniem wilden blijven en zo hun aantal jaren werkervaring niet bekend wordt gemaakt, is voor mij duidelijk dat de eerder genoemde balans en spreiding nog steeds van toepassing is. Een tweede voorwaarde is dat zij regelmatig contact hebben (gehad) met ambtenaren. Dit onderzoek richt zich op mogelijkheden en beperkingen voor journalisten en correspondenten die ontstaan door overheidsingrijpen. Daarom is deze tweede voorwaarde essentieel voor de validiteit.

Het merendeel van de respondenten is in Nederland geselecteerd en benaderd. De selectie gebeurde aan de hand van de opgestelde voorwaarden. De andere contacten heb ik in China gelegd. Hierbij was het vinden van niet-westerse correspondenten geen gemakkelijk opgave. Dit kwam omdat hun contactgegevens minder vaak openbaar zijn. De Foreign Correspondents Club China (FCCC) heeft mij e-mailadressen van verschillende niet-westerse journalisten gegeven. Uiteindelijk heb ik zo drie correspondenten kunnen interviewen. De Chinese journalisten heb ik via mijn eigen netwerk benaderd.

De respondenten zijn op te delen in drie groepen: westerse correspondenten, niet-westerse correspondenten en Chinese journalisten. Een uitzondering daarop is het gesprek met de beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade in Beijing. Zij heeft veel contact met de Nederlandse correspondenten en doordat zij nauw de Chinese en Nederlandse pers volgt, zijn haar ervaringen van belang voor dit onderzoek. De topiclijst tijdens dit gesprek is anders dan die voor de journalisten en correspondenten. De focus ligt daarom op de veranderende relatie tussen de pers en de overheid.

Westerse correspondenten

- Marije Vlaskamp (Nederlandse). Werkt voor RTL, de Volkskrant en BNR Nieuwsradio. In China werkzaam sinds 2001.
- Garrie van Pinxteren (Nederlandse). Werkte voor o.a. het NRC Handelsblad en de NOS. In China werkzaam van 2001 tot 2009 waarvan twee jaar in Nederland. Momenteel werkt zij aan haar PhD-onderzoek over journalisten in China.
- Lu-Hai Liang (Brits). Freelance correspondent voor o.a. The Guardian, Daily Telegraph, Al Jazeera en CNN. In China werkzaam sinds 2012.
- Charlotte Cailliez (Frans). Freelance correspondent voor o.a. Hikari en TF1. In China werkzaam sinds 2000.
- Ted Plafker (Amerikaans). Werkt voor The Economist. Schreef eerder voor The South China Morning Post, The Boston Globe en The Washington Post. In China werkzaam sinds 1989.

Niet-westerse correspondenten

- Journalist bij Japanse mainstream media.
- Journalist bij Russische mainstream media.
- John Bailey (Zuid-Afrikaans). Werkt voor eNCA. Was eerder correspondent voor de SABC. In China werkzaam sinds 2008.

- Journalist bij Aziatische mainstream media.
- Morita Akira (Japans). Werkt als journalist en cameraman voor Tokyo Broadcasting System. In China werkzaam sinds 2011.
- Jaime FlorCruz (Filippijnse). Werkte sinds 2001 voor CNN daarvoor voor TIME magazine en Newsweek. In China werkzaam sinds 1980.

Chinese journalisten

- Xuelin Xie. Werkt momenteel voor Bloomberg Businessweek en schreef eerder voor Caijing magazine. Werkzaam als journalist sinds 2010.
- Jiang Zhuqing. Werkzaam voor The Global Times. Schreef eerder voor The China Daily. Werkzaam als journalist sinds 1998.
- Xu Liuliu. Werkt momenteel voor The Global Times. Maakte eerder radio bij CRI. Werkzaam bij The Global Times sinds 2009.
- Journalist bij grote Chinese staatskrant.
- Nieuwsresearcher bij internationale nieuwsorganisatie.
- Correspondent in het buitenland.

Overig

- Mariska Driessen. Werkzaam als beleidsmedewerker Pers en Politiek bij de Nederlandse ambassade in Beijing. Al langer in China maar bekleedt deze functie sinds 2009.

3.7 Topiclijst

Het gebruik van een topiclijst is belangrijk om zoveel mogelijk valide resultaten uit de interviews te krijgen (Bernard, 2006). In dit onderzoek zijn twee verschillende topiclijsten gebruikt voor Chinese journalisten werkzaam bij een staatskrant enerzijds en buitenlandse correspondenten en Chinese journalisten werkzaam voor een internationale nieuwsorganisatie anderzijds. Deze topiclijst is opgesteld na een proefinterview met oud-correspondent en onderzoeker Garrie van Pinxteren. Tijdens dit gesprek kwamen belangrijke thema's naar voren die op aanraden van Van Pinxteren verder onderzocht konden worden. Ook zijn vragen die overbodig bleken voor dit onderzoek na het proefinterview geschrapt. Daarnaast is de volgorde van de vragenlijst gecontroleerd. Iets dat volgens Verhoeven (2007) raadzaam is om vooraf te testen. Uiteindelijk is de volgende topiclijst voor buitenlandse correspondenten en Chinese journalisten bij internationale nieuwsorganisaties samengesteld. De topiclijst voor Chinese journalisten werkzaam bij staatsmedia, is te vinden in de bijlage.

Topiclijst correspondenten en Chinese journalisten bij internationale media

Achtergrondinformatie

1. Hoe lang al werkzaam in China?
2. Waarom bent u naar China gekomen als journalist?
3. Wat bevalt aan het werk hier en wat niet?

Contact met overheid

4. Hoe behulpzaam is overheid met geven van informatie *als een freelancer**?
5. Wat zijn gevoelige onderwerpen?
6. Hoe reageert de overheid op interview- informatieverzoeken bij gevoelige onderwerpen?
7. *Welke verschillen ervaar je bij verschillende opdrachtgevers**?
8. Hoe is de houding van overheid ten opzichte van binnenlandse journalisten en buitenlandse correspondenten voor 2008 en daarna?
9. En na 2012?
10. Wat is er voor u veranderd in uw loopbaan als journalist hier? Heeft u met nieuwe mogelijkheden of beperkingen te maken gekregen?
11. Bent u wel eens 'op de thee uitgenodigd' door de overheid over specifieke verhalen? Heeft u ooit reacties van de overheid gekregen over uw werk?

Nieuwe persregels

12. In 2008 gingen er nieuwe persregels gelden. Waren de nieuwe persregels die in 2008 permanent golden duidelijk?
13. In 2008 gingen er nieuwe persregels gelden. Niet in elke provincie waren de autoriteiten daarvan op de hoogte. Daarvan ondervonden journalisten hinder bij het interviewen van ambtenaren (Dong, 2010). Heeft u dit ook ervaren?
14. Soms zijn de autoriteiten wel op de hoogte van de pershervormingen maar lappen deze nieuwe regels toch aan hun laars (Dong, 2010). Heeft u dit ook ervaren en zo ja, wat gebeurde er toen?
15. Bakker (2008) concludeerde uit zijn onderzoek naar de nieuwe persregels dat daar in het eerste half jaar veel onduidelijkheid over bestond. Klopt het dat sommige correspondenten wel naar Tibet konden reizen en andere niet?
16. Onder de nieuwe persregels bleef Tibet een gevoelig onderwerp. Zowel Chinese journalisten als buitenlandse correspondenten mochten de stem van de Tibetanen niet beschrijven. Hierdoor ontstond eenzijdige berichtgeving (Martens, 2009). Heeft u ooit de mogelijkheid gehad om vrij te berichten over Tibet?

Zelfcensuur

17. Ervaart u wel eens zelfcensuur?

Mediasysteem

18. Als een mediasysteem uit te leggen is in vier dimensies: 1) de structuur en ontwikkeling van **mediamarkten**, wat de invloed van de massapers betreft. Gedacht kan worden aan de verhouding regionale-landelijke kranten, invloed aangrenzende landen op mediasysteem en de relatie met de klanten. 2) de journalistieke **professionaliteit**, waar de autonomie van de journalist en zijn journalistieke normen en standaarden centraal staan. Ook het beeld dat journalisten van zichzelf hebben

en hoe de maatschappij naar hen kijkt wordt onderzocht. Verder staat de toewijding aan het algemeen belang centraal en de mate waarin de journalist beïnvloed wordt door externe belangen of overtuigingen. 3) de mate van **politieke** parallellen waar de relatie tussen media en politieke partijen bestudeerd worden. 4) de rol van de **staat** waarin staatsinterventie zoals censuur en overheidssubsidie centraal staat. (Hallin & Mancini, 2004)

Als u deze punten hoort. Tot wat voor soort mediasysteem behoort China dan volgens u?

** Dit zijn vragen voor freelance correspondenten in China.*

3.8 Kwaliteit van het onderzoek

Deze slotparagraaf wordt gewijd aan twee cruciale onderdelen van goed kwalitatief onderzoek, namelijk validiteit en betrouwbaarheid. Validiteit gaat over de vraag of je meet wat je wilt meten. Koetsenruijter en Van Hout (2014) noemen twee vormen van validiteit. Enerzijds is er interne validiteit. Volgens hen gaat dit over de causale verbanden tussen de variabelen. Hoe sterk is dit verband? Hebben er geen andere storende factoren invloed gehad op de resultaten? Anderzijds is er externe validiteit. Dit gaat over de generaliseerbaarheid van de resultaten naar andere groepen of situaties.

In dit onderzoek wordt de interne validiteit bewaakt door de geïnterviewden veel te laten praten door *probing* (Bernard, 2006). Dit is het aanmoedigen van de spreker om meer informatie te delen zonder dat de onderzoeker daarin teveel zijn stem laat doorklinken. Dit levert vaak veel data op. Als de geïnterviewden teveel uitweiden of hun informatie niet duidelijk is, dan vraagt de onderzoeker direct om opheldering.

De extern validiteit is in dit onderzoek beperkt. Gezien de specifieke onderzoeksgroep en het specifieke onderzoeksobject, namelijk de veranderingen voor correspondenten en journalisten in China, is dit moeilijk te generaliseren met andere groepen. Ondanks dat dit onderzoek niet volledig representatief is, wordt er een goed beeld gegeven van de diversiteit aan bestaande opvattingen. Als dit onderzoek op korte termijn herhaald wordt, zullen er naar verwachting grotendeels dezelfde resultaten zijn. Dit betekent dat het onderzoek betrouwbaar is.

Dit is direct het tweede cruciale onderdeel van goed kwalitatief onderzoek, volgens Koetsenruijter en Van Hout (2014). Betrouwbaarheid betekent dat bij herhaaldelijk onderzoek de resultaten hetzelfde zijn. Ook moet betrouwbaar onderzoek vrij zijn van toevallige fouten (Verhoeven, 2007). Om de betrouwbaarheid te waarborgen stelt Verhoeven (2007) dat het belangrijk is dat alle onderzoekshandelingen nauwkeurig moeten worden bijgehouden. Dan gaat het niet alleen om de methodologische stappen, maar ook over leermomenten; veranderingen die je aanbrengt en omstandigheden die het onderzoek verstoren. Bij herhaling van het onderzoek kunnen dit soort fouten vermeden worden wat de betrouwbaarheid verhoogt (Verhoeven, 2007). Toch ligt dit bij kwalitatief onderzoek anders omdat de omstandigheden niet altijd herhaald kunnen worden. De interactie tussen de onderzoeker en geïnterviewde is uniek. Wel kan een interview op dezelfde manier afgenomen worden aan de hand van een eerder opgestelde topiclijst.

Om de betrouwbaarheid in dit onderzoek te verhogen, is gebruik gemaakt van *respondent validation*. Hierbij laat de onderzoeker geïnterviewden op elkaars bevindingen reageren (Maso & Smaling, 2004). Zo werden bepaalde anekdotes uit de eerste interviews voorgelegd aan respondenten die later geïnterviewd werden. Hebben zij dezelfde ervaring gehad? Zij zijn bekend met bepaalde fenomenen? Of gelden sommige antwoorden slechts voor een beperkte groep en zijn dus niet betrouwbaar? Door het gebruik van *respondent*

validation worden selectieve waarnemingen beperkt, wat de generaliseerbaarheid en betrouwbaarheid verhoogt.

3.9 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de onderzoeksvragen en deelvragen besproken. Om deze te beantwoorden is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode. Zo zijn er achttien semigestructureerde diepte-interviews afgenomen. Er zijn gesprekken gevoerd met westerse en niet-westerse correspondenten en met Chinese journalisten. Ook is de beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade geïnterviewd. De 253 pagina's tellende transcripties zijn vervolgens geanalyseerd volgens de methode van Smagorinsky (2008). Zo zijn de grote hoeveelheden data meerdere malen gelezen en gereduceerd tot enkel bruikbare gegevens. Hieruit zijn vervolgens grove categorieën ontstaan. Deze gaven richting aan de tweede analyse waarin gezocht werd naar meer specifieke thema's. Uiteindelijk zijn er zes hoofdonderwerpen overgebleven. De resultaten van deze onderwerpen worden in het volgende hoofdstuk beschreven.

4. Resultaten: Controle blijft, internet biedt kansen en afkomst veelbepalend

In dit hoofdstuk staan de resultaten uit de achttien diepte-interviews centraal. Er wordt ingegaan op de beperkingen en mogelijkheden voor binnenlandse journalisten en buitenlandse correspondenten in China. Deze zijn ontstaan uit 253 pagina's *off the record* transcripties van de interviews. De *on the record* versies zijn op verzoek te lezen. Hieruit zijn treffende citaten gebruikt om veelgenoemde opvattingen te illustreren.

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt: allereerst worden de ontbrekende delen uit hoofdstuk 2 over het Chinese mediasysteem genoemd. Ook wordt de huidige relatie tussen de journalist en overheid besproken. Zo wordt een helder beeld van de huidige situatie geschetst. Daarna komen de veranderingen sinds 2008 aan bod. Hierin krijgt het jaar 2013 extra aandacht. In dit jaar werd Xi Jinping de nieuwe Chinese president. Door zijn beleid veranderde er veel voor de journalisten en correspondenten. Tot slot wordt er ingegaan op de interculturele verschillen van de respondenten. In dit hoofdstuk is ook ruimte voor nieuwe informatie die eerder niet in de theorie aan bod kwam.

4.1 Mediasysteem

In het theoretisch kader zijn de vier dimensies van Hallin en Mancini (2004) uiteengezet. Zij gaan niet specifiek in op China, maar beschrijven het mediasysteem van Azië als geheel. Dit vraagt om extra nuancering omdat Azië te verdeeld en gevarieerd is om onder één noemer te plaatsen. Daarom zijn er tijdens de interviews vragen gesteld over het Chinese mediasysteem.

4.1.1 Ontwikkeling van de mediamarkt

De Chinese mediamarkt is groot en complex met meer dan duizend verschillende titels. Grofweg zijn de Chinese media te verdelen in enerzijds media als spreekbuis van de communistische partij en anderzijds de media die zich meer op de markt richten. Er is geen vrije pers stellen verschillende respondenten. Kritische staatsmedia zijn er wel maar private titels zijn 'een grijs gebied' omdat die officieel niet zouden mogen bestaan. Andere journalisten wijzen daarentegen op het bestaan van kleine, private kranten die overigens onder een vergrootglas liggen door hun vaak kritische houding. Ook zijn er private fondsen die kranten steunen maar zich niet met de inhoud bemoeien.

De pers in China wordt **steeds commerciëler**. Deze ontwikkeling in de mediamarkt wordt door de meeste journalisten en correspondenten opgemerkt. Volgens sommigen speelt commercie al langer een grote rol in de media. Daarom zou de pers momenteel 'hypercommercieel' genoemd kunnen worden. Dit geldt niet alleen voor de kleine kranten en bladen maar ook voor de grote spelers in de markt.

"Even this media, they try to make some money for themselves. They operate in a market oriented way at the same time. So there is a certain contradiction. You have the ideological controlled environment on one hand and the market on the other hand." (Journalist bij Russische mainstream media)

Veel media richten zich meer en meer op de markt door de verhalen meer aan te laten sluiten bij de interesses van het publiek of door een populair taalgebruik. Dit heeft vaak te maken met **teruglopende advertentie-inkomsten** van de kranten. Daarbij beoordeelt de overheid de media kritisch en bepaalt zo de hoogte van de subsidie.

"They are not totally letting their hands off. So instead subsidizing all of them, they're choosing the main players [...] But at home they are giving fewer subsidies to fewer media organizations. That is proportionate to their importance. If they are less important, they get

less. They are basically throwing them out to 'sink or swim' in this market-driven market. But the state still keeps its hands on the important media organizations. So they tolerate diversity of voices, they tolerate diversity of coverage because they know it's also good for China when people are entertained. (Jaime FlorCruz)

Tot slot noemen veel respondenten de dominantie van het internet en daarmee het online nieuws. Het is niet alleen een belangrijke nieuwsbron voor het publiek geworden, ook heeft het invloed op de journalistieke professie, de tweede dimensie van Hallin en Mancini (2004).

4.1.2 Journalistieke professie

Online media hebben het takenpakket van de journalist veranderd; zij moeten leren schrijven voor het web. Ook hebben online teksten prioriteit door het snelle karakter van het internet. Achtergrondverhalen verdwijnen letterlijk naar de achtergrond.

Zoals eerder beschreven richt de media zich meer op de markt en probeert zo extra geld te verdienen. Er zijn verschillende manieren om dit te doen.

"They just sell the page. They pretend it to be a story but it's advertising. If you do not pay for this then they write an article against you. So it's not journalism, it's a serious ethic problem. It exists, I know that." (Chinese correspondent in het buitenland)

Ook journalisten zelf proberen wat bij te verdienen. Het blijkt een bekend verschijnsel binnen de Chinese journalistiek: **het aannemen van steekpenningen** in ruil voor een goed verhaal. Journalisten vinden vaak geld in hun persmap tijdens persconferenties. Het heeft te maken met het relatief **lage salaris** van Chinese journalisten.

"A journalist with five to eight years of experience probably earns around 5000 yuan per month. There are also stories about how journalists take money to report or not to report on certain news or events, such as mine disasters or explosions. I don't know how much of this bribe taking is played up but it certainly exists." (Journalist bij Aziatische mainstream media)

Dit soort vormen van bijverdienen wordt door het merendeel van de geïnterviewden als normaal maar niet-integer beschouwd. Door het lage salaris wordt het beroep minder populair en maken veel journalisten de overstap naar de marketingsector. Chinese journalisten hebben wel profijt van hun perskaart, als zij die verdienen tenminste. Een minder bekend verschijnsel in de Chinese journalistiek zijn de afnamen van **journalistieke examens**. De Chinese journalisten van staatsmedia zijn er bekend mee, net als verschillende buitenlandse correspondenten. De Chinese correspondenten in het buitenland is hierop een uitzondering. Zij heeft er nog nooit van gehoord. De examens zouden in mindere mate over journalistiek gaan. Het kan gezien worden als ideologische herscholing.

"They now have to write an exam to get the Chinese press card. And lot of that has to do with socialists training. It's got to do more with politics than journalism. So it gives you a sense that people are basically being told that they need to adhere to the socialists thinking of the party. In order for them to do their job." (John Bailey)

De examens bestaan al lange tijd. Chinese journalisten die voor een staatskrant werken of hebben gewerkt, vertellen tegenstrijdig geluiden over de verplichting van de test. De ene koos er zelf voor omdat de krant ervoor betaalde. Bovendien leverde het een perskaart op. De andere werd verplicht het examen te doen. In veel gevallen wordt het gezien als weinig nuttig. Toch vertellen enkele Chinese journalisten dat het met perskaart gemakkelijk is om een hoge ambtenaar te interviewen. Buitenlandse correspondenten noemen als voordelen van de kaart: korting op openbaar vervoer, op entree bij museum en parken. Het examen zou honderden vragen bevatten waarvoor enkele dagen studeren nodig is. Slagen zou niet moeilijk zijn.

"I am thinking. What are journalists tested for? For what? It's like brainwashing because when you memorize all these questions of the exam you actually memorize how they set the agenda for you as a journalist." (Journalist bij grote Chinese staatskrant)

Chinese journalisten zien de **verplichting van de examens de laatste jaren toenemen**. Ook zien zij het belang ervan in, omdat het zo de journalistieke professe beschermt. Chinese journalisten worden veel gecontroleerd en werken binnen de duidelijke kaders van de Communistische Partij. Veel buitenlandse correspondenten bewonderen de manier waarop zij tussen deze regels door manoeuvreren en de grenzen van het systeem opzoeken om zo kritische verhalen te maken.

"When you hit the ball and you hit the edge of the table on the other side and that still counts, right, even though you didn't hit it solidly. So in journalism, Chinese journalism, they speak of an 'edge ball story'. They subtly point to problems but not a direct hit, not in your face, but they have perfected the way of doing such stories that will not get them into trouble. But they still know how to reach their goal within the system." (Jaime FlorCruz)

4.1.3 Rol van de staat en politieke parallellen

De derde en vierde dimensie van Hallin en Mancini (2004), de politieke parallellen en de rol van de staat, worden in het geval van China samengevoegd. Dit komt omdat China een eenpartijstaat is en dus meerdere politieke parallellen niet mogelijk zijn.

Er is een nauwe relatie tussen de staat en de media. Chinese journalisten hebben vaak te maken met een ambtenaar van het ministerie van Propaganda. Hij heeft wekelijks overleg met de hoofdredacteur van de nieuwsorganisatie. Bij sommige staatskranten worden alle artikelen met een rode potlood doorgelopen door een partijlid die betrokken is bij de krant. Een enkele westerse respondent heeft eens een groot formulier op de Chinese nieuwsredactie gezien met daarop alle restricties per onderwerp. Chinese respondenten zijn daar niet mee bekend. Verder vertellen zij dat niet alle artikelen te controleren zijn. Er is **vrijheid om kritisch te berichten** binnen de kaders van de opgestelde richtlijnen, zolang het maar niet over de overheid gaat. In het geval van politieke verhalen kiezen de hoofdredacteurs de invalshoek, waar de verslaggever zich aan te houden heeft.

"Once at CBN they asked me to change my article, they changed the most important part of it and I refused. So then they stopped my interview with the national people's congress. Every two months there is a press meeting of the NPC and at the meeting they tell all the journalists what they will be talking about during the meeting. But when I refused to change my report, they stopped asking me to attend the meeting. Until I left CBN." (Xuelin Xie)

Alle Chinese respondenten geven aan veel controle te voelen tijdens hun werk. Toch zijn zij ook positief over de staatsbemoedening. Zo hebben grote Chinese nieuwsorganisaties een **gevestigde invloed** in het land. Ook biedt de overheid de media **financiële hulp**. De journalisten van staatsmedia kunnen **gemakkelijker interviews** regelen. Ook noemt een Chinese journalist dat de staatsmedia samenwerken met journalisten door beleid aan hen uit te leggen om het **begrijpelijk aan de lezers te communiceren**. Er zijn ook geluiden dat de invloed van de Chinese overheid van veel grotere betekenis is.

"The development would be hindered without the state; it wouldn't be as quick as it can be as in the recent years." (Journalist bij Russische mainstream media)

4.2 Contact met overheid

Het contact met de overheid is een belangrijk thema in dit onderzoek. In de vorige paragraaf is de rol van de staat op de media aangestipt. Nu wordt dieper ingegaan op het contact

tussen de buitenlandse correspondenten en de overheid. Om de huidige situatie beter te begrijpen wordt eerst een stukje historie beschreven.

4.2.1 Waiban en 'ten-day-rule'

"Don't bother me, and I won't bother you." Zo omschrijft een Aziatische correspondent de houding van de overheid ten opzichte van buitenlandse correspondenten voor 2008. Een ander geluid komt uit de westerse hoek. Volgens Ted Plafker worden buitenlandse correspondenten vooral gezien als 'hostile force' en zij zouden anti-China verhalen schrijven vanuit een bias. Beiden zijn het erover eens dat deze houding weinig veranderd is. Toch is er voor 2008 wel een duidelijk andere overheidsaanpak op te merken.

Zo waren buitenlandse correspondenten verplicht om toestemming van de lokale overheid te vragen als zij buiten Beijing verslag wilden doen. Zij moesten minimaal tien dagen voor vertrek een formele aanmeldingsbrief schrijven aan de lokale waiban, Chinees voor de lokale afdeling van Buitenlandse Zaken. Afhankelijk van het onderwerp moest er **toestemming gevraagd worden** op provinciaal niveau, districtsniveau, dorpsniveau of stadsniveau. Deze brief werd niet altijd beantwoord of pas na lange tijd kregen correspondenten een reactie, waardoor zij lang in onzekerheid bleven. De langstzittende correspondent vertelt dat er deze 'ten-day-rule' alleen gold voor aangewezen steden en provincies die open waren voor buitenlanders. Het was dus niet mogelijk om in heel China verslag te doen. Correspondenten die toch naar verboden plekken gingen, kregen problemen met de overheid. Als de waiban wel toestemming gaf om te komen, dan werden zij soms op het vliegveld opgehaald en reisde de waiban continue mee; van het ontbijt tot aan het avondeten. Een **waiban kostte de correspondent altijd geld**. Vroeger was daar nog budget voor, later betaalden buitenlandse correspondenten de hotelovernachtingen, maaltijden en dergelijke uit eigen zak. De laatste jaren schreef de waiban zelf een bon met daarop kosten van bijvoorbeeld de chauffeur en de vertaler. In sommige steden waren de prijzen volgens enkele correspondenten 'schandelijk' hoog. Zij geven aan dat een waiban erg handig kon zijn, maar ook als last werd gezien omdat zij weinig vrije tijd hadden en continue positieve aandacht aan de ambtenaar moesten geven om een goede relatie te behouden. Het **waibansysteem en de ten-day-rule zijn in 2008 afgeschaft**. Sindsdien zijn correspondenten vrij om zonder toestemming door China te reizen. Hier wordt later in dit hoofdstuk uitgebreid bij stil gestaan.

4.2.2 Informatieverstrekking: veel propaganda

De overheid geeft anno 2015 gemakkelijk informatie **als het om niet-gevoelige onderwerpen gaat**. Als de overheid bekritiseerd wordt dan is informatie moeilijk te verkrijgen. De meeste journalisten en correspondenten vinden dit niet uitzonderlijk. Elke overheid zou journalisten gebruiken om informatie te verspreiden die in haar eigen belang is. Toch kunnen onderwerpen plotseling gevoelig zijn waardoor er geen of weinig informatie gegeven wordt. Voor een journalist is het dus altijd **onzeker wat hij krijgt**.

"Soms heb je dat overheden om een of andere redenen opeens opengaan, soms blijven ze open, soms gaan ze weer dicht. Dat is een heel interessant en spannend spel." (Marije Vlaskamp)

Ondanks dat de Chinese overheid in sommige gevallen veel informatie verspreidt, wordt dat niet door alle correspondenten gebruikt omdat het **voornamelijk propaganda** zou zijn.

"You know for example if you go to the international press centre where they deliver the press card and everything, there are a lot of recourses like books. But it's really propaganda, in all languages even in French. Sometimes if I go, I will take some books and stuff. You have the official version, but it's mostly propaganda it's not really helpful." (Charlotte Cailliez)

Buitenlandse correspondenten vragen niet vaak informatie meer aan de overheid. Het zou weinig afwijken van officiële verklaringen in de staatsmedia zoals van het grote persbureau Xinhua. Ook moeten zij veel administratieve handelingen verrichten om een officieel statement te vragen. Dit wordt veelal als tijdsverspilling gezien. Als het gaat om informatie rondom gevoelige onderwerpen, heeft een interview- of informatieverzoek volgens veel respondenten weinig zin. Wel moet er onderscheid gemaakt worden tussen de centrale en lokale autoriteiten. De nationale overheid geeft gemakkelijker informatie dan de kleine besturen. Ook de **politieke sfeer rond een onderwerp is bepalend** of een correspondent gemakkelijk informatie krijgt van de overheid. Zo kunnen ogenschijnlijke normale onderwerpen soms gevoelig liggen. Daarom zoekt het merendeel liever zelf informatie dan het aan de overheid te vragen. Een uitzondering hierop is dat de Russische correspondent aangeeft op basis van informatie van persbureau Xinhua een verhaal te maken zonder zelf naar een nieuwsgebeurtenis te gaan, zoals naar de scheepsramp op de Yangtze rivier. Het zou efficiënter zijn om het verhaal vanuit kantoor te maken.

“So it doesn’t make any sense in trying to get some information from the officials because they will be saying all the things that Xinhua is saying [...] Of course it was not ignored, we could either rely on the reports of the official media plus taking interviews from here by phone, experts who explained what happened.” (Journalist bij Russische mainstream media)

Vanuit het Chinese perspectief is het effectief om informatie te verstrekken aan invloedrijke partijen. Daar hoort de relatief kleine nieuwsorganisatie van een Aziatische correspondent niet bij, vertelt ze. Het ministerie van Buitenlandse Zaken was hier duidelijk over en vertelde dat de correspondent niet hoeft te rekenen op een interview met de president. Wellicht in de toekomst zou hij een groepsinterview doen als hij het thuisland van de correspondent zou bezoeken. De Aziatische correspondent legde zich hierbij neer omdat zo’n interview voor iedereen moeilijk zou zijn. De Zuid-Afrikaanse correspondent kon president Xi Jinping daarentegen wel interviewen in 2013.

4.2.3 Intimideren

Een terugkerend thema dat alle buitenlandse correspondenten beschrijven is intimidatie. Op uiteenlopende manieren maakt de Chinese overheid aan hen duidelijk dat berichtgeving over gevoelige onderwerpen niet gewenst is. De correspondenten krijgen ook met intimidatie te maken als zij in **gevoelige gebieden** komen.

Velen hebben de ervaring dat de **lokale autoriteiten worden ingelicht** nadat zij inchecken in een hotel, in een provincie buiten Beijing. Dit kan omdat hun journalistenvisum in hun paspoort te zien is. Het hotel pleegt dan direct een telefoontje. Ondanks dat buitenlandse correspondenten zonder toestemming van de lokale overheid in een provincie verslag mogen doen, mits zij toestemming hebben van de geïnterviewde, worden zij nog vaak weggestuurd.

“When we checked into the hotel at the hotel reception, the first thing I noticed was that the hotel receptionist made a photocopy of our passports and I know that was it. Within half an hour of our arrival at the hotel, the public security had found us, even though by then we had stepped out of the hotel for lunch. They asked us to leave because we haven’t been invited by the local government.” (Journalist bij Aziatische mainstream media)

Correspondenten die al lang in China werken hebben hier zowel voor als na de nieuwe persregels mee te maken. Zij leren hiermee omgaan.

“So one thing that we all learned to do. You go early in the day, you don’t check in into the hotel, do your thing, talk to people and hope you don’t get asked, that nobody take too much attention. And then check in very late into the hotel because when you present your

passport, it has a journalist visa, and there is, I'm sure a rule, because every time I checked in into a hotel they take a look at my visa. 'Oh, oh, oh.' And then they make a phone call because the rule tells them to call and say that a journalist checked in." (Ted Plafker)

Het kan ook zo zijn dat de autoriteiten de correspondent continu volgen met de auto totdat hij in een grote stad arriveert. In de hotellobby wordt op hem gewacht. Als de correspondent zijn reis vervolgt, loopt een ambtenaar continue mee waardoor hij beperkt wordt om zijn werk te doen. Ook kan het zo zijn dat een correspondent niet welkom is in een provincie. Dan wordt hij 'vriendelijk' teruggebracht naar een station of vliegveld. Soms treden autoriteiten ook agressiever op.

"Het kan ook zijn dat er toch op een gegeven moment met fysieke middelen, dus met geweld, tegen jou, je chauffeur, je assistent, je bron of je apparatuur wordt opgetreden. Je wilt dan heel erg graag weg. Ik heb nooit meegemaakt dat ik mijn verhaal nog af kon maken na zo'n situatie. Het is stuk." (Marije Vlaskamp)

Het gebeurt ook dat correspondenten soms lange tijd **vastgehouden worden op het politiebureau**. Dit kan uren duren. De autoriteiten vragen om persoonlijke papieren en zoeken vervolgens uit wat zij met de correspondent moeten doen. Als het gaat om erg gevoelige onderwerpen, zoals berichtgeving over de studentenprotesten op het Tiananmenplein op 4 juni 1989, dan reageert de overheid niet mild. Na het in beslag nemen van de perskaart, kon correspondent Charlotte Cailliez haar documenten weer ophalen, maar moest daarvoor eerst op camera zelfkritiek uiten over haar werk op het Tiananmenplein. Zij was verplicht te zeggen: "I acknowledge that I was wrong because I could have provoked some trouble. It's really bad and I could never speak about the 4th of June again." Wat er vervolgens met de opnames gedaan wordt, werd niet verteld. Het komt waarschijnlijk in haar persoonlijke dossier terecht. In dit dossier staat verdere informatie over privézaken.

"At the police station they checked my name with the computer and they saw that I have two sons, two teenage sons. So they said: 'Oh she has two sons.' Like maybe they could find that they smoke hash or they did something wrong. I said: 'They left already, they are safe in Quebec.' So he was like: 'Oh.' So they were really trying to scare me. And that is true that they scare me, because I somehow lost a feeling of security. After that it was not the same feeling with China." (Charlotte Cailliez)

Het intimideren is niet altijd gericht op de buitenlandse correspondent zelf, maar veelal op de Chinese werknemers van hen. De autoriteiten weten dat zij weinig kunnen doen tegen correspondenten die hun papieren op orde hebben. Daarom oefenen zij vaak **druk uit op de lokale Chinezen** zoals de chauffeur, de vertaler of de assistent. Veel buitenlandse correspondenten hebben hier ervaring mee. Chinezen zijn veel kwetsbaarder dan buitenlanders die elk moment weer terug kunnen naar hun thuisland. Toch kan intimidatie de correspondent beïnvloeden; als zijn nieuwsassistent geïntimideerd wordt, heeft dit indirecte invloed op de verslaggeving omdat de assistent minder mogelijkheden krijgt om zijn werk te doen.

4.2.4 Lokale overheid versus landelijke overheid

Er is een verschil tussen de landelijke en de lokale overheid. Aannemelijk zou zijn dat beide partijen dezelfde lijn trekken en dezelfde regels hanteren. In het geval van China ligt dat anders. Allereerst is de Communistische Partij zelf ook verdeeld. Er wordt wel gezegd dat die uit verschillende kleuren rood bestaat. Ten tweede zijn **lokale autoriteiten minder transparant** en voor correspondenten **weinig behulpzaam**.

“De belangen van de provincies in de steden of in de dorpen kunnen heel anders zijn dan die van de centrale overheid. En dat als er dus lokaal iets is of provinciaal iets is, kan het zijn dat zo’n provincie of zo’n lokaliteit daar niet over wil spreken omdat ze bang is dat als dat in de openbaarheid komt [...] dat het slecht is voor hen [...] Dan zullen zij er alles aan doen om te zorgen dat dat ook niet gebeurt. Ook terwijl de centrale overheid het misschien wel goed zou vinden. Dan gaat zo’n provincie zich verzetten en dat kan op creatieve manieren.” (Garrie van Pinxteren)

Correspondenten ondervonden hier vooral hinder van bij de invoering van de nieuwe persregels in 2008. De centrale overheid moest de lokale autoriteiten dan duidelijk maken dat de correspondent in de provincies zijn werk mocht doen. Hier wordt later in dit hoofdstuk verder op ingegaan.

4.3 Verandering voor correspondenten en journalisten

Veel respondenten noemen het permanent worden van de Olympische persregels in 2008 als belangrijke en positieve ontwikkeling in het Chinese mediabeleid. Maar er is meer aan de hand. In deze paragraaf worden de meest genoemde veranderingen sinds 2008 en 2013 besproken.

4.3.1 Na 2008: Nieuwe persregels

Ook Jaime Florcruz, de langstzittende China-correspondent die al meer dan veertig jaar in China woont, vindt de Olympische persregels de grootste verandering voor buitenlandse correspondenten.

“I mean it started to get better in the mid, late nineties. But I think the Olympics were kind of the high point. At least we could refer to a new set of rules, which gave us more space, not freedom, to do what we normally would do as journalists.” (Jaime FlorCruz)

De nieuwe persregels maken het voor buitenlandse correspondenten mogelijk om **vrij te reizen naar open plekken** in China. Dit zijn plekken die ook toegankelijk zijn voor toeristen met uitzondering van militair gebied. Vooraf om **toestemming vragen is niet meer nodig**. Verder stellen de regels dat correspondenten geen toestemming bij de lokale overheid hoeven te vragen als zij iemand buiten Beijing wilde interviewen. Nu is het zo dat degene die geïnterviewd wordt zelf toestemming moet geven en zo de correspondent niet meer direct met de overheid te maken heeft maar zeker wel indirect. Het komt vaak voor dat bijvoorbeeld een ondernemer of wetenschapper verbonden is aan een staatsinstelling. Toezeggen voor een interview kan alleen nadat hij intern toestemming heeft gevraagd. Hiermee verdwijnt voor de correspondent de transparantie waarom een interview wel of niet kan plaatsvinden en kan hij er **weinig invloed op uitoefenen** omdat de beslissing buiten hem om gaat. Het kan ook zijn dat een ondernemer de correspondent vraagt zich vooraf te melden bij de lokale autoriteiten. Marije Vlaskamp maakte een afspraak met ondernemers in een Taobao-dorp die graag hun verhaal wilden vertellen. Wel moest Vlaskamp eerst langs de partijsecretaris van het dorp.

“Partijsecretaris: 'Ja, ik vind het wel goed dat je komt, maar je moet het nog wel even melden bij de afdeling Propaganda van het district.' Propaganda van het district gebeld: 'Ja, we hebben het eigenlijk liever niet.' Oh waarom niet? 'Ja, het komt ons niet zo goed uit.' Maar u hoeft toch niet te komen? De mensen zelf vinden het goed daar. Dan raak je dus in het drijfzand van 'oh ze vinden het niet goed, hoe moet dat nou?' Nou weg is je verhaal. Uiteindelijk ben ik er toch heen gegaan want die partijsecretaris die zei: 'Ik bel wel met ze en dan zeg ik dat ik wil dat je komt'.” (Marije Vlaskamp)

Het kostte tijd voordat de provincies de nieuwe persregels volledig naleefden. Het merendeel van de correspondenten geeft aan dat regels van de centrale overheid niet direct

hun weerslag hadden op de wetgeving in de provincies. Het duurt soms even voordat **lokale autoriteiten de regels begrijpen of het nut ervan inzien**. Er bestaat, volgens de respondenten, een grote kans dat de lokale overheid doet alsof zij niet weet dat de regels veranderd zijn. Deze weerstand is volgens een niet-westerse correspondent uit te leggen doordat ambtenaren in provincies vaak bang zijn om fouten te maken wat hun politieke carrière kan beïnvloeden.

“You know it's a sort of bureaucracy rule, if you don't do anything you probably don't get promoted, but you won't be punished as well. So it's the same with communicating with the foreign press. In many cases they know the rules, I'm sure they know the rules, but they choose to be on the safe side.” (Journalist bij Russische mainstream media)

Als de provincie correspondenten wel ontvangt, bijvoorbeeld tijdens gevoelige nieuwsgebeurtenissen, dan zijn zij nog niet helemaal vrij om hun werk te doen. Een Aziatische correspondent vertelt over haar verslaggeving van de rellen in de autonome regio Xinjiang in 2009. Alle correspondenten waren welkom om de opstanden te verslaan maar hun werkomstandigheden werden beperkt. Zo konden zij geen telefoongesprekken voeren buiten Xinjiang. Ook het aantal internetverbindingen was beperkt. Dit is een manier van de autoriteiten om de **situatie te controleren en stabiel te houden**.

Als dat lokale overheden correspondenten weigerden, ten tijde van de nieuwe persregels, dan wilde de centrale overheid nog wel eens bemiddelen tussen beiden. Correspondenten belden vaak het ministerie van Buitenlandse Zaken als zij hun werk niet vrijuit konden doen terwijl zij wel hun papieren op orde hadden en de benodigde toestemming hadden.

Veel correspondenten zijn enthousiast over de verandering door de Olympische Spelen. Naast de invoering van de nieuwe persregels, zou de overheid zich ook meer open stellen voor buitenlanders. Zo was informatie in veel verschillende talen beschikbaar. Toch zijn er ook sceptische geluiden. Deze openheid zou namelijk van korte duur zijn en ook zouden de nieuwe persregels het niet direct gemakkelijk maken om bronnen te interviewen. Doordat China tijdens de Olympische Spelen op het wereldtoneel stond, deed de overheid er alles aan om **een zo positief mogelijk beeld** van het land naar buiten te brengen.

“Kijk het is dus sowieso rond die Olympische Spelen zeker niet zo geweest dat er veel grotere openheid in de journalistiek was. Het is eigenlijk meer een verandering van tactiek geweest. Juist Chinese journalisten mochten in die periode minder, omdat alles gevoelig lag. Het imago van China werd op dat moment tentoongesteld, daar wilde China geen verstoring in.” (Garrie van Pinxteren)

4.3.2 Na 2008: Houding tegenover correspondenten: van passief naar actief

De houding van de Chinese overheid tegenover buitenlandse correspondenten is na 2008 veranderd. De mate van deze verandering is niet altijd duidelijk aan te wijzen. De tendens voor 2008 is: de Chinese overheid laat de buitenlandse correspondent zijn werk doen, als hij zich aan de regels houdt. “Don't bother me, and I won't bother you”, zoals eerder al genoemd werd. Marije Vlaskamp is positiever over de houding voor 2008. Het was een dialoog; beide partijen probeerden van elkaar te leren. De buitenlandse correspondent was naar China gekomen om het land te leren kennen. China kreeg daarop de kans om kennis te maken met het Westen. Niet door de Olympische Spelen, maar door de financiële crisis zijn toen de machtverhoudingen in de wereld verschoven, stelt Vlaskamp. Door de Spelen heeft China kunnen wennen aan de internationale aandacht en heeft hierdoor meer zelfvertrouwen gekregen. De uiteindelijk permanente Olympische persregels kunnen volgens oud-correspondent Garrie van Pinxteren dan ook als symbolisch worden gezien waar **China van passief naar actief** is geworden. China probeert meer zijn manier van

handelen internationaal af te dwingen en oefent daarom meer druk uit op westerse media. Een Aziatische correspondent denkt niet dat China er klaar voor is om het grote probleem rondom de openheid en transparantie van de media op te lossen. Het publieke debat erover is gaande, waardoor het meer aandacht krijgt, maar concrete oplossingen zijn er voorlopig niet.

De hoop van de Chinese overheid dat buitenlandse correspondenten een positief beeld van China uit zouden dragen is in haar ogen mislukt. De berichtgeving over de opstanden in Tibet in maart 2008 was te gekleurd waardoor de correspondenten niet of nauwelijks hebben bijgedragen aan het positieve imago van China. Na deze opstanden zou er volgens Van Pinxteren een omslag zijn geweest die zich meer richt op de Chinese journalisten. Zij zouden meer nieuws moeten brengen en internationaal actiever moeten opereren om het imago van China te versterken. Buitenlandse correspondenten werden juist minder welkom na en ook tijdens de Spelen.

“Er werd een zwembad geopend, gemaakt door Australische architecten. En zowel die Australische architecten als de westerse pers werden daar eigenlijk niet echt hartelijk voor uitgenodigd. Zij moesten het via via te weten komen en ook die architecten zaten min of meer op de achterste rij. Dat was het idee van ‘ons’ feestje, dit is wat wij bereikt hebben en daar zijn die buitenlanders marginaal bij.” (Garrie van Pinxteren)

4.3.3 Na 2008: Internet: nieuwe concurrent biedt mogelijkheden

Het internet heeft een grote invloed op de journalistiek. De **journalistieke werkzaamheden veranderen**. Zo moet een journalist webteksten gaan schrijven en zich bezig houden met sociale media. Microblogs als WeChat en het Chinese Twitter Weibo zijn **nieuwe concurrenten** voor bestaande media. Iedereen met een smartphone kan tegenwoordig als een reporter handelen door zijn foto of video op deze populaire sociale media te plaatsen. Naast de uitdaging voor journalisten om lezers te behouden, vooral van de papieren kranten, en in te spelen op de digitale trends, kleven er ook voordelen aan de sociale media. Zo halen veel journalisten **verhaalideeën van het web** en lezen wat er leeft onder mensen op sociale media. Ook zijn veel **wetenschappers makkelijker benaderbaar** door de nieuwe media. Hierdoor ontstaat er een open publieke sfeer waardoor mensen gemakkelijker met de media praten en hun telefoonnummers geven. Daarnaast zijn er de zogeheten ‘netizens’, internetgebruikers die direct berichten posten of delen waardoor het voor het ministerie van Propaganda moeilijker wordt om alle negatieve berichten op internet te weren. Hierdoor is de overheid verplicht om over die zaken te praten.

“Of course they would lie and don’t tell really the truth because the truth is too bad, but at least they are obliged to talk about it. So this is really a big progress, really something precious for media in China.” (Charlotte Cailliez)

4.3.4 Na 2008: Tijdelijk minder black-outs

Enkele buitenlandse omroepen, zoals CNN, BBC en Al Jazeera, worden uitgezonden op de Chinese kabeltelevisie. Het signaal komt binnen met een vertraging van twintig seconden. Zo kunnen de Chinese autoriteiten de beelden controleren. **Gevoelige fragmenten worden verwijderd**. Afhankelijk van de lengte van het fragment kan de beeld soms minuten lang op zwart staan, een zogenaamde black-out. Het gaat dan bijvoorbeeld om protesten van boze Chinezen. **Sinds 2008 gebeurt het steeds minder** dat de overheid items van de buitenlandse zenders verwijdert. Opvallend is dat dit **in 2015 weer meer wordt**.

“It happens quite often lately [...] But I think they still do it because they want to show that they are in charge. They do it because they can do it. They want you to know that they are in control.” (Jaime FlorCruz)

4.3.5 Na 2013: Tighen control

De komst van Xi Jinping is voor veel journalisten en correspondenten een **omslagpunt in de journalistiek**. Hij werd in 2012 militair leider en algemeen secretaris van de Communistische Partij en in 2013 president van China. Zonder dat ernaar gevraagd is, beginnen veel respondenten over de invloed van Xi Jinping.

“So this was really a big big progress in 2008 before the Olympics. So I think we had some golden years from 2008, a little before, up to I would say Xi Jinping era.” (Charlotte Cailliez)

Deze nieuwe periode voor China met een nieuwe president wordt veelal gekoppeld aan het woord ‘tighten.’ Het merendeel van de geïnterviewden praat over een harde aanpak van Xi Jinping. Zo wordt er **feller opgetreden tegen dissidenten** en zijn **veiligheidstroepen assertiever** dan voorheen. Volgens beleidsmedewerker bij de Nederlandse ambassade Mariska Driessen wordt er vaker aan buitenlandse correspondenten om hun papieren gevraagd of gezegd: ‘Ik heb met jou niks te maken. Je bent een buitenlander. Je moet je aan mijn regels houden.’ Het politieke klimaat na 2013 wordt mede hierdoor intenser genoemd. Zo wordt volgens Marije Vlaskamp iedereen die kritisch is ten opzichte van de overheid ‘zonder pardon’ gearresteerd en in staat van beschuldiging gesteld. Op deze manier worden **tegengeluiden teruggedrongen**. Gevolg is dat Chinezen niet zeker zijn van de politieke situatie op het moment en weten niet of zij wel of niet met buitenlandse correspondenten kunnen praten. Er wordt daarom vaak gekozen om het niet te doen wat het werk voor de correspondenten bemoeilijkt.

4.3.6 Na 2013: Interpretatie

Xi Jinping heeft in The New York Times gezegd: ‘The party which has created the problem should be the one to help resolve it’. De interpretatie van wetten is sinds 2013 veranderd. Qua regelgeving is er niets gewijzigd.

“Die is nog steeds zoals die ook was in 2008. Wat je merkt is dat er een verandering gaande is qua interpretatie. En dat heeft Xi Jinping, de president, ook in verschillende interviews een keer aangegeven [...] Dus het is een houding die aan het veranderen is. Niet zozeer wetgeving of regelgeving, maar wel een houding en een interpretatie van die wetgeving en regelgeving.” (Mariska Driessen)

De media hebben, volgens Jinping, eventuele problemen die zij in China tegenkomen vooral aan zichzelf te wijten. Door een positievere houding aan te nemen en positiever over China te berichten, zouden die automatisch weer verdwijnen. Een ander voorbeeld van de veranderende interpretatie gaat over de wetgeving. Zo zou de centrale wet boven de lokale wetgeving moeten staan, maar in China verwijzen lokale autoriteiten steeds vaker naar hun eigen wetgeving als zij niet gediend zijn van buitenlandse correspondenten. Zij beroepen zich dan op hun lokale wetten die bijvoorbeeld stellen dat buitenlanders niet welkom zijn terwijl de centrale regels dat wel toelaat. Sinds 2012 wordt er **vaker over deze lokale regels gesproken** terwijl die voorheen niet leken te bestaan, stelt Driessen.

Verschillende westerse correspondenten merken deze veranderende retoriek ook op. Het Westen wordt gezien als **vijandige anti-China kracht**. Deze houding van de Chinese overheid lijkt bewegelijk. Correspondent Marije Vlaskamp vertelt dat China eerst een open houding had waar iedereen welkom was. Nu lijkt het meer op: China tegen de rest van de wereld.

“Het is eng als je retoriek leest alsof we allemaal hier met een ontwrichtende, afschuwelijke agenda zijn. Het is zoals: als je niet met ons bent dan ben je tegen ons. Ja er bestaat ook nog zoiets als het gulden midden. Dat zou juist China met zijn Confucianistische traditie moeten begrijpen. Dus ja het zijn spannende tijden.” (Marije Vlaskamp)

4.3.7 Na 2013: Controle blijft

“There is no written regulation but you can feel you are regulated in the invisible way.”
(Journalist bij grote Chinese staatskrant)

Dat de Chinese overheid de media censureert kwam eerder al aan bod. Om inzicht te krijgen in welke mate dat tegenwoordig gebeurt, worden voorbeelden gegeven van controle die voor 2013 minder of niet voorkwamen.

Allereerst is er de censuur bij de Chinese media. Dit heeft altijd al bestaan. Veel hoofdredacteuren van staatsmedia staan in nauw contact met ambtenaren van het ministerie van Propaganda. Het ministerie geeft duidelijke richtlijnen bij specifieke kwesties.

“‘The new normal’ of the Chinese economy developments is a term in Chinese directly translated into English because [...] China’s economy is kind of slowing down and the government have to stabilize the whole state so they say: ‘It’s just a new normal.’ It does say that it is slowing down but it doesn’t mean we are going to have some recession. So it’s just a new normal, you just have to adapt to this [...] there is a clear order. We will not discuss and we would not use the term.” (Journalist bij grote Chinese staatskrant)

Ook verstuurt het ministerie van Propaganda **regels tijdens gevoelige nieuwsgebeurtenissen**. Zo kregen alle Chinese nieuwsmedia ten tijde van de scheepsramp op de Yangtze rivier orders als: stuur niet je eigen reporters naar de plek. Maak geen eigen verhalen, maar gebruik de informatie van Xinhua. Publiceer het niet op de voorpagina. Gebruik geen foto’s. Correspondent Ted Plafker vertelt dat de richtlijnen dus heel specifiek en onderwerpsafhankelijk zijn. Bij een online verhaal over anticorruptie worden bijvoorbeeld geen reacties van lezers toegestaan. Houden media zich niet aan de regels, dan kunnen redacteuren ontslagen worden.

Ook het verslaan van de jaarvergadering van China's National People's Congress wordt streng gecontroleerd. Elk bericht daarover moet voor publicatie **eerst gecheckt worden** door overheidsambtenaren. De overheid is namelijk bang om gezichtsverlies te lijden. Zij handelt via een verdedigingsmechanisme dat stelt dat nieuws positief moet zijn en de vuile was niet buiten gehangen mag worden. Een televisieprogramma van het Chinese CCTV, dat misstanden aan de kaak stelt, wordt in provincies dan ook vaak weggestuurd door de lokale autoriteiten. De provincie kan namelijk door het programma gezichtsverlies lijden en ambtenaren kunnen zo hun baan verliezen. Ook de toeristeninkomsten en investeringen lopen gevaar. **Nieuws moet in hun ogen positief zijn**. Door deze strenge censuur gaan sommige Chinese journalisten zichzelf censureren.

“We as Chinese journalists have our own self-censorship system. We censor ourselves. There are a lot of sensitive topics or even terms you cannot use. We refer to that, we just refer to that, that’s all, not further explanation. That is a lot.” (Journalist bij grote Chinese staatskrant)

Toch voelen Chinese journalisten zich **niet in grote mate beperkt in hun werk**. Zij kunnen verhalen maken over gevoelige onderwerpen binnen de grenzen van het redactiebeleid. Zij kunnen verhaaldeën pitchen en zijn vrij om overal over te schrijven.

“As long as you are conservative to the topic.” (Xu Liuliu)

Buitenlandse correspondenten in China hebben ook **last van zelfcensuur**. Zij proberen dit te vermijden en leren ermee om te gaan. Toch laten zij geen gevoelige nieuwsverhalen liggen. Enkele niet-westerse correspondenten kiezen bewust hun woorden uit om de Chinese overheid niet te schaden. Daarbij wordt gezegd dat dit niet verschilt met andere landen als

zij gevoelige onderwerpen willen verslaan. Ook dan denken zij twee keer na voordat zij iets schrijven.

Buitenlandse correspondenten hoeven zich niet te houden aan de eerdergenoemde richtlijnen. Zij zijn ten slotte niet in handen zijn van de Chinese staat. Daarom kunnen zij in principe doen wat zij willen en kan de overheid hen officieel nergens op afrekenen. Toch zijn er bekende gevallen dat grote buitenlandse media zoals Bloomberg en The New York Times **problemen kregen bij de verlening van hun visum**. Correspondenten met een geldig visum mochten blijven, maar degenen die het moesten vernieuwen konden niet op een toezegging rekenen. Dit zijn manieren waarop de overheid druk uitoefent op buitenlandse pers. Zoals ook eerder beschreven controleren de autoriteiten de televisie-uitzendingen van onder andere de BBC, CNN en Al Jazeera en knippen daar de laatste maanden vaker kritische items uit. Hierdoor ziet een kijker soms enkele minuten zwart beeld. Bovendien geloven zowel enkele westerse als niet-westerse correspondenten dat zij zelf worden gemonitord.

“I think they follow foreign journalists like me. At some point they did it selectively because there was so many of us at some point. They couldn't follow everything so they made a list, categories of who should be the focus and who should be selectively followed or monitored. I suppose they monitor phone conversations and our e-mails and fax. I think that one could argue that most governments do it in various ways to certain extent, but I think in places like China do it more methodically.” (Jaime FlorCruz)

Ondanks dat de media niet te maken kregen met nieuwe regels, werden zij wel indirect beïnvloed door wetgeving voor andere partijen. Zo krijgen vooral het buitenlandse bedrijfsleven en NGO's te maken met striktere regels waardoor het voor correspondenten moeilijk wordt om met hen te praten.

Veel correspondenten hebben ervaring met intimidatie en tegenwerking, maar relativeren hun kritiek doordat zij inzien dat het voor Chinese journalisten moeilijker is om hun werk te doen. Juist omdat de lokale bevolking kwetsbaarder is, maken buitenlandse correspondenten zich vooral zorgen om hun bronnen en personeel en doen er alles aan om hen veilig te stellen.

De helft van de geïnterviewde buitenlandse correspondenten is wel eens **uitgenodigd 'op de thee'**. Dit betekent dat een zij naar aanleiding van een artikel of item op de vingers wordt getikt. Vaak is onduidelijk over welke item het gaat en wat de precieze aanleiding voor het gesprek is. Hierdoor blijft het voor de correspondent gissen naar zijn fouten. Vaak geeft de overheid enkel signalen af die refereren aan de, in hun ogen, verkeerde keuzes. Deze gesprekken zijn vaak vriendelijk.

4.4 Interculturele verschillen

Niet-westerse correspondenten bekritisieren hun westerse collega's omdat zij in hun ogen kritisch te werk gaan. Zelf houden zij zich liever afzijdig. De westerse correspondenten zijn zich bewust van dit imago. De verschillende achtergronden van de respondenten hebben een grote weerslag op hun antwoorden.

4.4.1 Wel en geen kritische verhalen najagen

Verschillende niet-westerse correspondenten staan kritisch tegenover **westerse media die vooral op negatieve kwesties zouden focussen**. Japanse, Russische, Chinese en andere Aziatische correspondenten zijn het er allen over eens dat alleen feiten beschreven moeten worden. Westerse media zouden in hun ogen een verborgen agenda hebben en vanuit een bias handelen. De Chinese overheid ziet deze verschillende benaderingen ook.

“The Chinese always see the difference in these styles of reporting but as far as I can understand, they still try to be on the same attitude towards different foreign media outlets [...] So in those terms we get similar attention. I really didn't feel this attention was too much or that there was some negative attention.” (Journalist bij Russische mainstream media)

Het verschil in aanpak van niet-westerse correspondenten is dat bijvoorbeeld de Russische media bij gevoelige onderwerpen hun verslaggeving baseren op Xinhua en niet zelf op onderzoek uitgaan. De Russische correspondent zegt zich bewust te zijn van de belangen van verschillende partijen en gebruikt vooral letterlijke citaten om zo geen implicaties te doen. Toch geven westerse correspondenten ook het belang van feitelijke nauwkeurigheid aan. Dat is een taak van een journalist over ter wereld. In China wordt er bovendien extra op gelet omdat er sneller problemen met de overheid op de loer liggen. Een Aziatische correspondent vertelt gevoelige onderwerpen zoals dissidenten, de Falun Gong en Tibet te ontwijken. Ze zoekt de verhalen niet op, maar besteedt er wel aandacht aan als het om belangrijke nieuwsfeiten gaat.

Daarnaast willen Aziatische correspondenten **niet te kritisch zijn ten aanzien van andere Aziatische landen**. Zij vinden dat de media niet de instantie is om de overheid op haar plaats te zetten.

“I do not take the press as a ‘fourth power’ or ‘king without crown’ as western journalism thinks it should be. Press in China do not have such a high status, do not have such a supreme right to point fingers at someone or something. I personally do not accept that either. The western countries put the journalism as freedom of speech, freedom of expression. They think the press can correct what is wrong. I don't think so. No press can do that by its own.” (Chinese correspondent in het buitenland)

Een niet-westerse correspondent ziet de pers ook niet als vierde macht. Hij verwijst hierbij naar een communistische ideologie.

“In the beginning of the 20th century Lenin has said that: 'The newspaper is not designed to inform people, it's a collective educator a collective organiser.' You should also look at the media in the socialist countries; their main purpose is not to inform but to educate people.” (Journalist bij Russische mainstream media)

4.4.2 Leider boven regels

In China is het woord van de **leider belangrijker dan de wetgeving**. In westerse landen wordt daarentegen altijd teruggegrepen op de wet. Eerder bleek al dat de nieuwe persregels niet direct op alle overheidsniveaus werden doorgevoerd. Lokale belangen zouden een rol spelen om buitenlandse correspondenten in een provincie of dorp te weren. Daarnaast is er een verschil in opvatting over de macht van een leider.

“In Western countries we always follow the law, in China you can say: 'There are no limits anymore, we can report without permission.' But in China people never do things under the rules or laws, but people are under the leadership. So if the local government said 'no', then you cannot report anymore. So this is maybe the biggest difference from the Western and Eastern countries. Western countries do things always based on the rules or laws, but the Chinese concept is that the leader is always right.” (Morita Akira)

4.4.3 Diplomatieke betrekkingen belangrijk voor correspondent

De relatie tussen het thuisland van de correspondenten en China beïnvloedt volgens veel niet-westerse correspondenten China's omgang met een correspondent. De diplomatieke betrekkingen kunnen voor hen dus goed en slecht uitpakken.

“I think it might play a role. In that we have a shared history, we have more commonalities than China maybe has with other countries. So it certain helps but it's also my approach. I'm not here to beat China over the head. I am here to learn and to understand. [...] Because I have to compare between what's happening in China and what's happening in South Africa and what's happening on the South African continent. So there's maybe a better understanding between myself and officials here in China.” (John Bailey)

“For example three years ago when the country's relations with China were so bad, there were many anti-Japan protests, with people, for example, setting fire to Japanese-brand cars. We couldn't go anywhere, I they would find out we were Japanese, you get in trouble, you feel insecure. But of course you have to be at the scene.” (Journalist bij Japanse mainstream media)

Het gebeurt ook dat de Chinese autoriteiten een beroep doen op de relatie van China met het thuisland van een correspondent. Zo werd een Aziatische correspondent verweten dat zij had gefilmd op een plek waar dat niet mocht. Vervolgens werd zij gearresteerd en ondervraagd. Er werd tegen haar gezegd: ‘We have such a good relationship with your government. So why are you doing this?’ **Journalisten worden hier als onderdeel van de overheid gezien.** In de Chinese media daarentegen zijn er wel nauwe banden met de overheid. Zo is het persbureau Xinhua een overheidsinstituut, en is de functie van de directeur gelijk aan die van een minister.

4.5 Samenvatting

Het Chinese mediasysteem heeft vele verschillende mediatitels waarvan de meeste in handen van de staat zijn. De overheid kiest zorgvuldig welke krant of omroep hoeveel subsidie krijgt op basis van invloed. Daarom zijn veel kleine titel genoodzaakt op eigen kracht geld te verdienen. Dit gebeurt door advertenties te plaatsen of pagina's te verkopen. In lijn hiermee is dat de Chinese journalist, door zijn relatief lage salaris, zelf ook bijverdient door steekpenningen aan te nemen. De invloed van de staat op de media is groot. Partijleden zijn verbonden aan nieuwsorganisaties die de inhoud nauwgezet bijhouden en waarnodig bijsturen.

Een belangrijke verandering sinds 2008 is het permanent worden van de Olympische persregels. China zou zich meer openstellen voor het buitenland. Volgens sceptici is deze opstelling slechts van korte duur en is meer een tactiek omdat China geen verstoring wilde toen het land internationale aandacht kreeg tijdens de Spelen. Voor Chinese journalisten werden regels niet versoepeld. Ondanks de censuur die de laatste jaren niet is verminderd, voelen Chinese journalisten een zekere vrijheid in hun werk. Zij kunnen veel verhalen maken zolang zij de overheid niet bekritisieren. Voor correspondenten geldt hetzelfde: zij krijgen vooral last van de autoriteiten als zij gevoelige kwesties willen verslaan. Zij krijgen dan te maken met intimidatie en worden weggestuurd uit gebieden waar zij officieel wel welkom zijn. Deze intimidatie richt zich vaak op de Chinese werknemers van de correspondent die er in zijn werk dan ook alles aan doet om hen veilig te stellen. Hetzelfde geldt voor hun bronnen; zij gaan extra voorzichtig te werk om hun bronnen niet in gevaar te brengen. Wat betreft regelgeving is er voor de buitenlandse correspondent sinds de komst van de nieuwe president wettelijk niets veranderd. Wel staan andere partijen zoals NGO's onder verschept toezicht wat zijn weerslag heeft op de correspondenten. Dit is in lijn met het strenge beleid van Xi Jinping om verspreiding van de westerse ideologie tegen te gaan.

5. Conclusie: Olympische winst bedreigd door nieuwe macht

Sinds de komst van president Xi Jinping in 2013 is het politieke klimaat intenser geworden. Chinese journalisten worden vaker verplicht tot ideologische herscholing. Buitenlandse nieuwsorganisaties krijgen vaker te maken met black-outs. Dit houdt in dat Chinese propagandamedewerkers de, in hun ogen, gevoelige beelden uit nieuwsprogramma's wegknippen. Ondanks de censuur en controle op media, voelen Chinese journalisten zich vrij tijdens hun werk. Zij kunnen niet kritisch zijn over de overheid, maar daarnaast zien zij voldoende mogelijkheden om vrij te berichten. Dit zijn de grootste veranderingen voor correspondenten en journalisten in China sinds 2008. Het zijn daarmee de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek.

Uit eerdere studies bleek dat de overheid onder leiding van Xi streeft naar een 'civilized society', een beschaafde maatschappij. Jinping beperkt volgens Shi-Kupfer (z.j.) daarom geleidelijk en systematisch het middenveld. Dit doet hij om de waarden van de Communistische Chinese Partij te behouden. Zo wordt het toezicht op buitenlandse NGO's verscherpt en mag er op universiteiten niet meer over westerse waarden gesproken worden (China-nieuws.nl, 2015). In deze studie worden de verscherpte maatregelen tegen westerse partijen bevestigd. Daarnaast is dit kwalitatieve onderzoek een actuele aanvulling op bestaande studies. Het onderscheidt zich doordat ook niet-westerse correspondenten en Chinese journalisten bevraagd zijn over hun werkomstandigheden in China.

De belangrijkste conclusies zijn tot stand gekomen uit het kwalitatieve onderzoek, dat plaatsvond tussen april en juli 2015. Toen zijn achttien diepte-interviews gehouden met journalisten en correspondenten in China. Ook is de beleidsmedewerker van de Nederlandse ambassade geïnterviewd omdat zij veel contact heeft met de Nederlandse correspondenten en de Chinese autoriteiten. Het grootste deel van de interviews is afgenomen in Beijing. De respondenten deelden hun ervaringen als journalist en hun opvattingen over het Chinese journalistieke apparaat.

5.1 Beperkingen en mogelijkheden vaak verstrengeld

De beperkingen en mogelijkheden voor de journalisten en correspondenten zijn vaak met elkaar verstrengeld. Een ontwikkeling staat nooit op zichzelf. Daarom worden belangrijke mogelijkheden voor journalisten en correspondenten genuanceerd door de bijbehorende beperkingen. Ook worden op zichzelf staande conclusies benoemd. Deze illustreren belangrijke ontwikkelingen die in dit onderzoek naar voren komen.

Mogelijkheid 1: Nieuwe persregels

Het permanent worden van de Olympische persregels in 2008 is een van de grootste, positieve verandering voor buitenlandse correspondenten. Zij hoeven nu geen toestemming bij de lokale overheid te vragen als zij iemand buiten Beijing willen interviewen. Toestemming van de geïnterviewde is voldoende. Correspondenten zijn sindsdien vrij om buiten Beijing te reizen. Ook hiervoor is geen toestemming meer nodig. Een uitzondering hierop zijn gevoelige gebieden zoals Tibet. Ondanks dat deze regels zijn opgelegd door de centrale overheid, werden deze niet altijd opgevolgd door de lokale autoriteiten. Dit zorgde na de invoering vaak voor problemen. Correspondenten werden vaak teruggestuurd of in uiterste gevallen tijdelijk opgesloten omdat de autoriteiten niet wisten wat zij met de correspondent moesten doen. De centrale overheid was bereid hen te helpen door hun collega's in de provincie op de nieuwe regels te wijzen.

Mogelijkheid 2: De invloed van het internet

Het internet heeft de taken van de journalist sterk veranderd. De journalist moet webteksten leren schrijven en inspelen op de sociale media. Hiermee breidt hij zijn journalistieke vaardigheden uit. Daarnaast halen veel journalisten verhaaldeel van het internet. Zij lezen online wat er onder de mensen leeft. Ook zijn wetenschappers en andere experts via sociale media gemakkelijk te benaderen. Een journalist kan direct contact maken zonder dat via een persvoorlichter te doen.

Ook heeft het internet effect op de nieuwsconsumptie. Microblogs als WeChat en Weibo, het Chinese Twitter, worden veel vaker gebruikt als nieuwsbron. Hiermee is het internet een grote concurrent voor de traditionele media. Daarnaast krijgen journalisten er nieuwe concurrenten bij. Met een smartphone kan iedereen namelijk een reporter zijn. Binnen enkele seconden zijn foto's of video's geüpload en verspreid op het internet. Dit is een uitdaging voor de journalist om snel te handelen tijdens nieuwsgebeurtenissen. Ondanks dat het internet de journalist beperkt in de tijd om correcte informatie te verzamelen, geeft het gebruikers mogelijkheden om snel informatie te delen. Voor het ministerie van Propaganda wordt het door de snelheid van het internet steeds moeilijker om alle data te controleren. Toch kunnen de mogelijkheden van het internet niet optimaal benut worden door toenemende internetcensuur.

Beperking 1: Xi verscherpt controle

De huidige president Xi Jinping treedt feller op tegen dissidenten en keert zich tegen westerse invloeden. Hiermee wordt het politieke klimaat intenser. Buitenlandse correspondenten hebben sinds 2008 niet te maken met nieuwe regelgeving. Wel staan andere partijen zoals buitenlandse NGO's onder verscherpt toezicht wat zijn weerslag heeft op de correspondenten. Dit is in lijn met het strenge beleid van Xi Jinping om verspreiding van de westerse ideologie tegen te gaan. Dit blijkt uit 'document 9', een vertrouwelijke memo van partijleden uit 2013. Hierin staan zeven taboes beschreven die zich tegen westerse opvattingen keren. Onder andere: het begrip universele waarden, het neoliberalisme en het westerse concept van persvrijheid. Deze taboes mogen niet verspreid worden. Het zou de stabiliteit van het land in gevaar brengen. Door deze maatregelen van Jinping, wordt het voor burgers steeds moeilijk om in te schatten of het wel of niet veilig is om met buitenlandse correspondenten te praten. Zij houden zich daarom gedeisd. Zo wordt het voor de correspondenten moeilijker om bronnen te vinden die *on the record* informatie willen delen.

Als de buitenlandse correspondenten zich aan de Chinese regelgeving houden, dan hebben zij niets van de overheid te vrezen. De Chinese autoriteiten kunnen verder weinig directe invloed uitoefenen op de buitenlandse berichtgeving. Toch gebeurt het de laatste maanden steeds vaker dat propagandamedewerkers, in hun ogen, gevoelige beelden uit nieuwsverslagen van bijvoorbeeld CNN knippen. De kijker ziet op televisie een zwart beeld. Dit kan enkele minuten kan duren. Intimidatie is een andere manier van de Chinese overheid om hun onvrede over berichtgeving te uiten. Vaak wordt niet de correspondent maar zijn Chinese personeel of bron geïntimideerd.

Beperking 2: Westerse bias is springlevend

Het Westen moet stoppen met denken dat China een democratie wordt of andere westerse concepten overneemt. Dat zeggen verschillende westerse correspondenten die inzien dat China alles op zijn eigen manier doet. Hiermee bevestigen zij dus het bestaan van de westerse bias, zoals ook in het literatuuronderzoek naar voren kwam. Deze lijkt meer in het

Westen aanwezig dan onder de westerse correspondenten in China. Toch worden zij in China gezien als 'westerse kracht' die zich tegen China zou keren. Zo spreekt de Chinese overheid van een 'Western anti-China force' in het eerdergenoemd document 9. De westerse correspondenten proberen dit beeld juist te ontkrachten door in hun berichtgeving hoor en wederhoor toe te passen. Desondanks zien hun niet-westerse en Chinese collega's een kritische benadering in de westerse berichtgeving over China.

Beperking 3: Meer verplichte ideologische herscholing

Vroeger hadden Chinese journalisten veelal de keuze, nu is het steeds vaker verplicht: journalistieke examens. Deze worden steeds vaker verplicht gesteld op redacties van staatsinstellingen. De toets, die bestaat uit meer dan honderd vragen, zou vooral om ideologische herscholing gaan en niet over journalistiek. Wie slaagt, verdient een perskaart. Deze levert voordelen op als: korting op het openbaar vervoer en op entree bij museum en parken.

Conclusie 1: Chinese journalisten voelen zich vrij

Chinese journalisten voelen zich ondanks de controle en censuur vrij. Binnen de opgestelde regels zijn zij vrij om kritisch te berichten. Deze berichtgeving gaat dan niet over de overheid, want dat ligt altijd gevoelig. Soms wordt de kritiek verhuld door slechts feiten te schetsen waaruit is af te leiden dat de overheid haar beleid moet aanpassen. Bij politieke berichtgeving geeft de hoofdredacteur vaak een duidelijke invalshoek. Daarnaast mogen Chinese journalisten van de staatsmedia veel eigen verhalen pitchen. Ook zien zij voordelen in de staatsbemoeienis. Naast de subsidies van de overheid, hebben staatsmedia een grote invloed op de burger. Journalisten van die media kunnen gemakkelijker interviews regelen met ambtenaren. Veel Chinese journalisten weten door de strenge regelgeving heen te manoeuvreren. Hierdoor ontstaan er een nieuwe groepen die kritische journalistiek bedrijven zonder de regels te overschrijden.

Er zijn grote verschillen tussen westerse, niet westerse correspondenten en Chinese journalisten. Dit heeft te maken met verschillende opvattingen over journalistiek en andere tradities. Veel kansen op een meer open en transparant China worden bedreigd door het strenge optreden van Xi Jinping. Misschien dat het land tijdens de Olympische Winterspelen van 2022 opnieuw de kans krijgt zich open te stellen naar de internationale gemeenschap. Wellicht is dit dan van blijvende duur.

Conclusie 2: Diplomatieke betrekkingen beïnvloeden omgang correspondent

De relatie tussen een correspondent en de Chinese autoriteiten wordt mede bepaald door de diplomatieke betrekkingen tussen China en het thuisland van de journalist. Dit komt het sterkst naar voren in het Japanse voorbeeld. Japanse correspondenten werden tegengewerkt tijdens hun verslaggeving ten tijde van spanningen tussen Japan en China. De Zuid-Afrikaanse correspondent heeft weinig problemen met de Chinese autoriteiten gehad. Volgens hem komt dit door de gedeelde historie van Zuid-Afrika en China. De politieke betrekkingen hebben ook invloed op de berichtgeving over elkaar, stelt Fang (1994). Uit de woordkeuze is af te leiden hoe de relatie tussen twee landen is. Dit onderzoek bevestigt deels de relatie tussen politieke betrekkingen en de berichtgeving. Zo vertelt een Chinese correspondent in het buitenland dat zij een Afrikaans land nooit zou bestempelen als 'het meest corrupte land' omdat China altijd goede banden had met Afrika. Toch heeft het soort berichtgeving ook te maken met culturele tradities en het mediasysteem van een land.

Conclusie 3: Culturele tradities en mediasysteem bepalen berichtgeving

Het is duidelijk dat de Chinese journalist niet gewend is om kritisch te zijn terwijl dat voor zijn westerse collega de norm is. Dit heeft te maken met verschillen tussen de mediasystemen en culturele tradities. Het Chinese mediasysteem kent, gebaseerd op de theorie van Hallin en Mancini (2004), een zwakke journalistieke professie door de sterke rol van de staat. De overheid controleert de media waardoor de journalist weinig kritisch kan zijn. Een Aziatische correspondent geeft aan geen gevoelige nieuwsverhalen na te jagen, dit past in het Chinese mediasysteem. Hetzelfde geldt voor het Russische mediasysteem waarin ook veel overheidsbemoediging voorkomt. Ook in Rusland is de journalistieke professie zwak. Het is dan ook niet vreemd dat de Russische correspondent zich minder negatief uit over de behandeling van correspondenten in China. Zijn opvatting over journalistiek is dan ook anders. De Russische correspondent verwijst naar een uitspraak van revolutionair Lenin: "In communistische samenlevingen is de media bedoeld om mensen iets te leren en niet om hen te informeren." Beide mediasystemen en bijbehorende opvattingen over journalistiek verschillen van de westerse visie. Hierin wordt de journalist als vierde macht gezien. In de Aziatische visie bestaat die macht niet. Door dit soort verschillen nemen Aziatische landen elkaar in bescherming en proberen in hun berichtgeving zo min mogelijk vingers te wijzen naar buurlanden. Toch vinden het Westen en Azië elkaar wel in de visie op journalistieke vrijheid als het gaat om bescherming van de privacy (Hafez, 2002).

5.2 Aanbevelingen: wat merkt de lezer van een diepgewortelde traditie en bias?

Een beperking van dit onderzoek is dat het niet ingaat op de gevolgen van een westerse bias. Ondanks dat in het theoretisch kader is geconcludeerd dat er een westerse bias bestaat, wordt in het verdere onderzoek niet duidelijk of die ook invloed heeft op de berichtgeving. Een inhoudsanalyse zou hier een uitkomst kunnen bieden door het materiaal van correspondenten uit verschillende westerse landen op detailniveau te bestuderen. Er kan dan gelet worden op het woordgebruik en in hoeverre dit verschilt van niet-westerse berichtgeving. Het kan namelijk zo zijn dat een bias door de correspondenten ontkent wordt, maar onbewust toch aanwezig is door diepgewortelde interculturele verschillen en tradities waarvan het effect eerder in dit onderzoek ook aanwezig bleek.

Daarnaast verdienen de interculturele verschillen extra aandacht. Culturele tradities blijken de werkwijze van de correspondent te beïnvloeden: westerse correspondenten handelen vaak uit hun taakopvatting van vierde macht, terwijl hun Aziatische collega's het daar niet mee eens zijn. Het is interessant om te onderzoeken of interculturele verschillen vaker van invloed zijn. Dus: in hoeverre zijn de bevindingen van dit onderzoek representatief en generaliseerbaar? Door kwalitatief onderzoek kan dit verder uitgezocht worden. Dit is een geschikte methode omdat de leefwereld centraal staat en er meningen bestudeerd worden. Diepte-interviews geven bovendien de kans om door te vragen en zo te onderzoeken in hoeverre cultuur ten grondslag ligt aan de antwoorden. Als blijkt dat culturele tradities vaak ten grondslag liggen aan de werkwijze van de correspondent, is het nuttig om te onderzoeken wat de lezer hiervan merkt. Hiervoor is een inhoudsanalyse een passende onderzoeksmethode. Om de betrouwbaarheid hiervan te verhogen is het nuttig om artikelen over een zo lange mogelijke tijdsperiode te nemen om zo te zien of culturele tradities voor een bias zorgen.

De bevindingen van dit onderzoek kunnen getoetst worden op een actuele casestudy: de explosies in de Chinese havenstad Tianjin op 12 augustus 2015. Eerder schreef Marije Vlaskamp in de Volkskrant (Van Lier, 2015) hoe zij tijdens deze ramp te werk ging:

"Eerst kon ik vrij makkelijk rondlopen. Bepaalde straten waren afgezet en de aanwezige politieagenten wezen mij er vriendelijk op dat het voor de eigen veiligheid was [...] Ik wist vrij dicht bij de rampplaats te komen, maar toen sloeg de

stemming om. Gewapende politieagenten stuurden ons met nogal duidelijke bewoordingen weg.”

Verderop in het artikel is te lezen: “Enige tijd na de ramp klaagden (sociale media) gebruikers dat hun berichten werden verwijderd” en “De Communistische Partij probeert met de controle van de berichtgeving zo snel mogelijk de rust laten terugkeren en de bevolking het idee geven dat het alles onder controle heeft.” Deze uitspraken zijn passend bij de conclusies uit dit onderzoek. Toch gaat het hier om de ervaringen van één correspondent. Hoe gingen andere correspondenten te werk? Liepen zij tegen dezelfde problemen aan? Hoe handelde de overheid naar de media na deze ramp? Is dit anders dan tijdens rampen uit het verleden? Ook hier zijn diepte-interviews een geschikte onderzoeksmethode. De resultaten kunnen vervolgens vergeleken worden met eerdere casestudies. Dan kan onderzocht worden of de aanpak van de overheid naar de media tijdens rampen is veranderd.

Literatuurlijst

- AFP. (2015, 30 januari). China vows no 'Western values' in universities. Geraadpleegd op 22 augustus, 2015, van <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-2932526/China-vows-no-Western-values-universities.html>
- AP. (2011). *China beperkt vrijheid buitenlandse pers*. Geraadpleegd op 19 januari 2015 via <http://radio.nl/82863/china-beperkt-vrijheid-buitenlandse-pers>
- Archetti, C. (2014). Journalism and the city: Redefining the spaces of foreign correspondence. *Journalism Studies*. 15 (5), p. 586-595.
- Beach, S. (2004). China: New Journalism, New Threats. *Committee to Protect Journalists*. Geraadpleegd op 7 december 2014 via: <http://cpj.org/reports/2004/08/china-8-04.php>
- Bernard, R. H. (2006). *Research Methods in Anthropology: qualitative and quantitative approaches - fourth edition*. Oxford: AltaMira Press.
- Blum, R. (2005). Bausteine zu einer Theorie der Mediensysteme. *Medienwissenschaft Schweiz*, 2, 5-11. Geraadpleegd van <http://www.sgkm.ch/zeitschrift/2005/2%282005%294Blum.pdf>
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Sage.
- China-nieuws.nl. (2015, 30 januari). China verbiedt 'westerse waarden' in lesboeken. Geraadpleegd van <http://www.china-nieuws.nl/china-verbiedt-westerse-waarden-lesboeken/>
- d'Hooghe, I. (2008). De Olympische Spelen van Beijing als politiek instrument. Twee kanten van de medaille. *Internationale Spectator*, 62(3), p. 127-130.
- Dong, S. (2010). *From Natural Disaster and Social Crisis to Great Success of the Olympic Games: Transparent Governance and Foreign Correspondents in China in 2008* (Working paper). Geraadpleegd van http://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2012/03/2011_01_dong.pdf
- Freedom House. (2015). Freedom of the press. Geraadpleegd op 05 augustus, 2015, van <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.VcOrjs5V5yY>
- Geledraak.nl. (2007). *Valkuilen voor Nederlandse journalisten tijdens Spelen 2008*. Geraadpleegd op 15 januari 2015 via: <http://www.geledraak.nl/html/showarticle.asp?id=1363>
- Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The Discovery of Grounded Theory*. Chicago, Verenigde Staten: Aldine.
- Gribova, D. (2015, 18 mei). Media systems beyond the Western world: Russia and China [Dataset]. Geraadpleegd van <https://prezi.com/p3xwmcqurcax/media-systems-beyond-the-western-world-russia-and-china/>
- Hadland, A. (2012). Africanizing three models of media and politics: the South African experience. In D. C. Hallin, & P. Mancini (Red.), *Comparing Media Systems Beyond the Western World* (pp. 96-118). Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.

- Hafez, K. (2002). Journalism ethics revisited: A comparison of ethics codes in Europe, North Africa, the Middle East, and Muslim Asia. *Political Communication*, 19(2), p.225-250.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.
- Hallin, D., & Mancini, P. (2012). *Comparing Media Systems Beyond the Western World*. Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.
- Hannerz, U. (2007). Foreign Correspondents and the Varieties of Cosmopolitanism. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 33(2), 299-311. doi:10.1080/13691830601154260
- Hare, K. (2015, 02 maart). Survey: For foreign correspondents in China, getting a press card still 'a privilege rather than a professional right'. Geraadpleegd van <http://www.poynter.org/news/mediawire/324099/survey-for-foreign-correspondents-in-china-getting-a-press-card-still-a-privilege-rather-than-a-professional-right/>
- Hofstede, G. & Hofstede, G. (2005). *Allemaal andersdenkenden. Omgaan met cultuurverschillen*. Antwerpen: Uitgeverij Contact.
- Holtz-Bacha, C. (2004). *What is good press freedom? The difficulty of measuring freedom of the press worldwide*. Paper prepared for presentation at the 2004 conference of the International Association for Media and Communication Research (IAMCR), Porto Alegre/Brazil, July 25-30.
- Hong, J. (2005). Hong Kong's press freedom: A comparative sociology of Western and Hong Kong's views. In Shi-xu, M. Kienpointner, & J. Servaes (Red.), *Read the Cultural Other: Forms of Otherness in the Discourses of Hong Kong's Decolonization* (pp. 103-114). Berlijn, Duitsland: Mouton de Gruyter.
- Horsley, J. (z.j.). *China Adopts First Nationwide Open Government Information Regulations*. Geraadpleegd van http://www.law.yale.edu/documents/pdf/intellectual_life/cl-ogi-china_adopts_jph-english.pdf
- Huang, C. (2007). Trace the stones in crossing the river: Media structural changes in post-WTO China. *International Communication Gazette*, 69(5), p, 413-430.
- Johansson, P. (2014). Cross-Cultural Epistemology: How European Sinology Became the Bridge to China's Modern Humanities. In Bod, R., J. Maat & T. Weststeijn, *The Making of the Humanities, Vol. III: The Modern Humanities*. p. 449-462. Amsterdam University Press.
- Kan, Van S. & Van Lier, T. (2014). *Dalai Lama: is geweld een optie?* Geraadpleegd op 19 januari 2015 via: <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/03/28/dalai-lama-geweld-een-optie/>
- Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2014). *Methoden voor journalism studies*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Lee, A.W.M., (2009). Case studies in international media and conflict: Tibet and The Media: Perspectives From Beijing. *Marquette Law Review*, 93(1) p. 241-250.

- Lier, H. van. (2015, 13 augustus). Chinese propagandamachine aan het werk in Tianjin. Geraadpleegd op 25 augustus, 2015, van <http://www.volkskrant.nl/buitenland/chinese-propagandamachine-aan-het-werk-in-tianjin~a4119954/>
- MacKinnon, R. (2008). Blogs and China correspondence: lessons about global information flows. *Chinese Journal of Communication*. Volume 1(2), p. 242-257.
- Marrewijk, C. van, & Brakman, S. (2008, 18 april). De Chinese dreiging. Geraadpleegd van <http://www.kennislink.nl/publicaties/de-chinese-dreiging>
- Martens, A. (2009). *Nederlandse correspondenten in China* (Masterscriptie UVA). Geraadpleegd van <http://dare.uva.nl/cgi/arno/show.cgi?fid=127521>
- Maso, I. & Smaling, A. (2004). *Kwalitatief onderzoek: praktijk en theorie*. Amsterdam: Boom.
- McCargo, D. (2012). Partisan Polyvalence: Characterizing the Political Role of Asian Media. In D. C. Hallin, & P. Mancini (Red.), *Comparing Media Systems Beyond the Western World* (pp. 201-223). Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.
- McQuail, D. (1994). *Mass communication theory: An introduction..* Londen, Verenigd Koninkrijk: Sage.
- Mitchell, T. van der. (2015, 01 juni). NGOs in China express alarm over 'xenophobic' regulation. Geraadpleegd van <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/0d5a0408-0825-11e5-95f4-00144feabdc0.html#axzz3i4DT5fhv>
- Monroe, E.P. & Dayan, D. (2008). *Owning the Olympics: Narratives of the New China*. Ann Arbor University of Michigan Press.
- Morris, I. (2012). *De val van het Westen*. Houten: Unieboek Het Spectrum.
- Naerssen, Van T. (2006). *Haalt China 2010?* Geraadpleegd op 20 januari 2015 via: http://www.knag.nl/..fileadmin/geografie/index.php?id=640&tx_ttnews%5Bsword%5D=landbouw&tx_ttnews%5Bpointer%5D=13&tx_ttnews%5Btt_news%5D=612&tx_ttnews%5BbackPid%5D=502&cHash=0113bcb8f6&type=98
- Okano-Heijmans, M. (2015, 09 april). Europa moet gezamenlijk optrekken tegen China. Geraadpleegd van <http://www.clingendael.nl/publication/europa-moet-gezamenlijk-optrekken-tegen-china>
- Pinxteren, G. van. (2013, 08 juli). Foreign media on China: beyond positive and negative reporting. Geraadpleegd van <http://www.clingendael.nl/publication/foreign-media-china-beyond-positive-and-negative-reporting?lang=nl>
- Pinxteren, G. van. (2015, 19 maart). Microfoon achter de menukaart. *De Groene Amsterdammer*, 139(12), 18-21.
- Pos, A. (2008). Het paviljoen van porselein : Nederlandse literaire chinoiserie en het westerse beeld van China (1250-2007). Proefschrift, Leiden University, Leiden.
- Putten, J. van der. (2015, 30 maart). Xi Jinping - Mao 2.0? Politieke controle en Xi's 'Chinese droom' [Audio]. Geraadpleegd van <http://sggroningen.nl/nl/evenement/xi-jinping-mao-20>

- Raat, F. de. (1993, 10 april). Japan is niet onoverwinnelijk. Geraadpleegd van <http://nrcboeken.vorige.nrc.nl/recensie/japan-is-niet-onoverwinnelijk>
- Reporters without borders. (z.j.). World press freedom index. Geraadpleegd op 05 augustus, 2015, van <https://index.rsf.org/#/>
- Rohrhofer, E. (2014). Media Systems and Political Systems in East Asia: A Comparative Analysis of China, Japan, and South Korea. *Vienna Journal of East Asia Studies*, 6, 159-190.
- Said, E. (1978). *Orientalism*. New York: Vintage.
- Schuite, M. (2010). *Buitenland correspondenten in China* (Masterscriptie EUR). Geraadpleegd van <http://thesis.eur.nl/pub/8316/>
- Shambaugh, D. (2013). *China Goes Global: The Partial Power*. Oxford University Press.
- Shi-Kupfer, K. (z.j.). *The end of civil society under Xi Jinping*. Paper gepresenteerd op de FCCC event, Beijing, China. Geraadpleegd van <http://www.fccchina.org/events/23062015/>
- Siebert, F. S., Peterson, T., & Schramm, W. (1956). *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility and Soviet Communist Concepts of What the Press Should Be and Do*. Urbana, Verenigde Staten: University of Illinois Press.
- Smagorinsky, P. (2008). The Method Section as Conceptual Epicenter in Constructing Social Science Research Reports. *Written Communication*, 25(3), p. 389-411.
- Sonczyk, W. (2009). Media system: scope - structure - definition. *Studia Medioznawcze Media Studies*, 3(38), 66-75. Geraadpleegd van http://sm.id.uw.edu.pl/Numery/2009_3_38/sonczyk-en.pdf
- Swert, K. de, & Wouters, R. (2011). The coverage of China in Belgian television news: a case study on the impact of foreign correspondents on news content. *Chinese Journal of Communication*, 4(3), 331-347. doi:10.1080/17544750.2011.594561
- The Economist. (2014, 20 september). The power of Xi Jinping. Geraadpleegd van <http://www.economist.com/news/china/21618882-cult-personality-growing-around-chinas-president-what-will-he-do-his-political>
- Van Dale. (z.j.). Betekenis '\staat\''. Geraadpleegd op 18 juli, 2015, van <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=staat&lang=nn#.VbOdDs5V5yY>
- Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek?* Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Wahl-Jorgensen, K., & Hanitzsch, T. (2008). *The Handbook of Journalism Studies*. New York, Verenigde Staten: Taylor & Francis Group.
- Wang, H., Lee, F., & Wang, B. (2013). Foreign News as a Marketable Power Display: Foreign Disasters reporting by the Chinese Local Media. *International Journal of Communication*. 7, p. 884-902.
- Weston, T. B., & Jensen, L. M. (2007). *China in and beyond the Headlines*. Lanham, Verenigde Staten: Rowman & Littlefield Publishers Inc..

- Woo, S. (2011). China's News Clampdown: Press Freedom in China 2011. Geraadpleegd op 27 november 2014 via: http://www.ifj.org/uploads/media/China_2011_English.pdf
- Xinhua. (2010, 08 juni). Full Text: White paper on the Internet in China. Geraadpleegd op 14 februari, 2015, van http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-06/08/content_9950198.htm
- Xu, B., & Bennett, I. (2014, 25 september). Media Censorship in China. Geraadpleegd van <http://www.cfr.org/china/media-censorship-china/p11515>
- Yin, J. (2008). Beyond the Four Theories of the Press: A New Model for the Asian & the World Press. *Journalism & Communication Monographs*, 10(1), 3-62. Geraadpleegd van <http://jmo.sagepub.com/content/10/1/3.full.pdf+html>
- Zhang, L. (1998). *Mighty opposites. From dichotomies to difference in the comparative study of China*. Stanford: Stanford University Press.
- Zhao, Y. (2012). Understanding China's Media System in a World Historical Context. In D. C. Hallin, & P. Mancini (Red.), *Comparing Media Systems Beyond the Western World* (pp. 143-173). Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.
- Zolak, I. (2013). *Het rode boekje voor persvrijheid. Correspondenten en hun werkzaamheden in autoritair China*. Masterscriptie EUR via: <http://thesis.eur.nl/pub/14452/>

Bijlagen

Alle uitgewerkte interviews zijn in te lezen op aanvraag. Mail naar: info@ingeschouten.com

Bijlage 1: Nieuwe persregels

Via de website van het Congressional-Executive Commission on China uitgegeven door het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken: <http://www.cecc.gov/resources/legal-provisions/regulations-on-reporting-activities-in-china-by-foreign-journalists> , geraadpleegd op 20 juli 2015.

The following translation was retrieved from the Xinhua Web site on January 3, 2007. The Chinese text was retrieved from the China Court Web site on October 17, 2007.

Regulations on Reporting Activities in China by Foreign Journalists during the Beijing Olympic Games and the Preparatory Period

Article 1: These Regulations are formulated to facilitate reporting activities carried out in accordance with the laws of the People's Republic of China by foreign journalists in China to advance and promote the Olympic Spirit during the Beijing Olympic Games and the preparatory period.

Article 2: These Regulations apply to reporting activities carried out by foreign journalists covering the Beijing Olympic Games and related matters in China during the Beijing Olympic Games and the preparatory period.

The Beijing Olympic Games mentioned in the Regulations refer to the 29th Olympic Games and the 13th Paralympic Games.

Article 3: Foreign journalists who intend to come to China for reporting should apply for visas at Chinese embassies, consulates or other visa-issuing institutions authorized by the Ministry of Foreign Affairs of China.

Foreign journalists who hold valid Olympic Identity and Accreditation Cards and Paralympic Identity and Accreditation Cards are entitled to multiple entries into the territory of the People's Republic of China with visa exemption by presenting Olympic Identity and Accreditation Cards, together with valid passports or other travel documents.

Article 4: Foreign journalists may bring a reasonable quantity of reporting equipments into China duty free for their own use. The aforementioned equipments should be shipped out of China's territory at the end of their reporting activities.

To bring into China reporting equipment duty free for their own use, foreign journalists should apply for the Equipment Confirmation Letter at Chinese embassies or consulates and present the Equipment Confirmation Letter together with a J-2 visa when going through customs inspection. Foreign journalists who hold Olympic Identity and Accreditation Cards and Paralympic Identity and Accreditation Cards may present the Equipment Confirmation Letter issued by the Organizing Committee of the 29th Olympic Games when going through customs inspection.

Article 5: For reporting needs, foreign journalists may, on a temporary basis, bring in, install and use radio communication equipment after completing the required application and approval procedures.

Article 6: To interview organizations or individuals in China, foreign journalists need only to obtain their prior consent.

Article 7: Foreign journalists may, through organizations providing services to foreign nationals, hire Chinese citizens to assist them in their reporting activities.

Article 8: The media guide for foreign journalists of the Beijing Olympic Games shall be formulated by the Organizing Committee of the 29th Olympic Games in accordance with these Regulations.

Article 9: These Regulations shall come into force as of 1 January 2007 and expire on 17 October 2008.

(The Regulations Concerning Foreign Journalists and Permanent Offices of Foreign Media organizations issued in 1990 remain valid after the implementation of the Regulations on Reporting Activities in China by Foreign Journalists during the Beijing Olympic Games and the Preparatory Period. In case of any discrepancies between the two, the Regulations on Reporting Activities in China by Foreign Journalists during the Beijing Olympic Games and the Preparatory Period shall prevail. With respect to matters not covered in the Regulations on Reporting Activities in China by Foreign Journalists during the Beijing Olympic Games and the Preparatory Period, the Regulations Concerning Foreign Journalists and Permanent Offices of Foreign Media organizations shall apply.)

Bijlage 2: Document 9, een vertrouwelijke memo van partijleden. Een aanval op westerse ideologieën

Via de website van Chinafile: <http://www.chinafile.com/document-9-chinafile-translation#start> , geraadpleegd op 20 juni 2015.

Communiqué on the Current State of the Ideological Sphere

A Notice from the Central Committee of the Communist Party of China's General Office

Provinces, autonomous regions, municipalities directly under the Party committee, Central ministries and state organs, Party ministries, People's Liberation Army headquarters, major Party committees, and Party leadership groups of civilian organizations: This notice "A Communiqué on the Current State of the Ideological Sphere" has been approved by the central leadership, and is herewith distributed to you. Please thoroughly implement its suggestions.

April 22, 2013

(This document has been sent to local divisional levels)

Introduction

Since the Party's Eighteenth National Congress, under General Secretary Xi Jinping's strong central leadership, the nation triumphantly convened the National People's Congress and the Chinese People's Political Consultative Conference, the Party's and nation's various undertakings have made a good start, and the general mood of the Party and Government has been constantly improving. Cohesion among our nation's people has become stronger and our confidence in our path, our theory, and our system has become more resolute. Mainstream ideology is becoming healthier and more vigorous. The spirit of the Party's Eighteenth National Congress and General Secretary Xi Jinping's series of important speeches have unified the thought of the entire Party, the entire country, and the entire people enormously. The ideological foundation of our united struggle is unceasingly solidifying.

The new session of the central leadership group has: put forth a series of new principles for conduct in political administration, furnished an interpretation of the Chinese dream of the great rejuvenation of the Chinese nation, improved our work-style, maintained close ties with the masses, rigorously enforced diligence and thrift, opposed extravagance and waste, increased vigor in the fight against corruption, and won the widespread endorsement of cadres and the masses. We persist in upholding scientific development as the main theme, accelerating economic transformation as the main thread, and increasing the quality and efficiency of the economy as the core. The outlook for our nation's economic development continues to be favorable, and the people's faith in China's economic prospects has risen. In an effort to improve the people's livelihood, we are putting forth new measures to benefit the people so they may look forward to a better future: disseminating thought on the cultural front as the most important political task; studying, implementing, and advancing the spirit of the Eighteenth Party Congress; rapidly arousing mass fervor, proclaiming that socialism with Chinese characteristics and the Chinese dream are the main theme of our age; expanding and strengthening positive propaganda; strengthening guidance on deep-seated problems; strengthening the management of ideological fronts; promoting

unification of thought; concentrating our strength and implementing the development of a positive atmosphere and providing spiritual strength to the party and nation.

Noteworthy Problems Related to the Current State of the Ideological Sphere

While fully approving of the ideological mainstream, we must also clearly see the ideological situation as a complicated, intense struggle. Currently, the following false ideological trends, positions, and activities all deserve note:

1. Promoting Western Constitutional Democracy: An attempt to undermine the current leadership and the socialism with Chinese characteristics system of governance.

Western Constitutional Democracy has distinct political properties and aims. Among these are the separation of powers, the multi-party system, general elections, independent judiciaries, nationalized armies, and other characteristics. These are the capitalist class' concepts of a nation, political model, and system design. The concept of constitutional democracy originated a long time ago, and recently the idea has been hyped ever more frequently.

This is mainly expressed the following ways: In commemorating the thirtieth anniversary of the enactment of the [Chinese] Constitution, [some people] hold up the banners of "defending the constitution" and "rule of law." They attack the Party's leaders for placing themselves above the constitution, saying China "has a constitution but no constitutional government." Some people still use the phrase "constitutional dream" to distort the Chinese dream of the great rejuvenation of the Chinese nation, saying things like "constitutional democracy is the only way out" and "China should catch up with the rest of the world's trend toward constitutional governance." The point of publicly proclaiming Western constitutional democracy's key points is to oppose the party's leadership and implementation of its constitution and laws. Their goal is to use Western constitutional democracy to undermine the Party's leadership, abolish the People's Democracy, negate our country's constitution as well as our established system and principles, and bring about a change of allegiance by bringing Western political systems to China.

2. Promoting "universal values" in an attempt to weaken the theoretical foundations of the Party's leadership.

The goal of espousing "universal values" is to claim that the West's value system defies time and space, transcends nation and class, and applies to all humanity.

This is mainly expressed in the following ways: [The people who espouse universal values] believe Western freedom, democracy, and human rights are universal and eternal. This is evident in their distortion of the Party's own promotion of democracy, freedom, equality, justice, rule of law, and other such values; their claim that the CCP's acceptance of universal values is a victory for universal values," that "the West's values are the prevailing norm for all human civilization," that "only when China accepts Western values will it have a future," and that "Reform and Opening is just a process of gradually accepting universal rights."

Given Western nations' long-term dominance in the realms of economics, military affairs, science, and technology, these arguments can be confusing and deceptive. The goal [of such slogans] is to obscure the essential differences between the West's value system and the value system we advocate, ultimately using the West's value systems to supplant the core values of Socialism.

3. Promoting civil society in an attempt to dismantle the ruling party's social foundation.

Civil society is a socio-political theory that originated in the West. It holds that in the social sphere, individual rights are paramount and ought to be immune to obstruction by the state. For the past few years, the idea of civil society has been adopted by Western anti-China forces and used as a political tool. Additionally, some people with ulterior motives within China have begun to promote these ideas.

This is mainly expressed in the following ways:

Promoting civil society and Western-style theories of governance, they claim that building a civil society in China is a precondition for the protection of individual rights and forms the basis for the realization of constitutional democracy. Viewing civil society as a magic bullet for advancing social management at the local level, they have launched all kinds of so-called citizen's movements.

Advocates of civil society want to squeeze the Party out of leadership of the masses at the local level, even setting the Party against the masses, to the point that their advocacy is becoming a serious form of political opposition.

4. Promoting Neoliberalism, attempting to change China's Basic Economic System.

Neoliberalism advocates unrestrained economic liberalization, complete privatization, and total marketization and it opposes any kind of interference or regulation by the state. Western countries, led by the United States, carry out their Neoliberal agendas under the guise of "globalization," visiting catastrophic consequences upon Latin America, the Soviet Union, and Eastern Europe, and have also dragged themselves into the international financial crisis from they have yet to recover.

This is mainly expressed in the following ways:

[Neoliberalism's advocates] actively promote the "market omnipotence theory." They claim our country's macroeconomic control is strangling the market's efficiency and vitality and they oppose public ownership, arguing that China's state-owned enterprises are "national monopolies," inefficient, and disruptive of the market economy, and should undergo "comprehensive privatization." These arguments aim to change our country's basic economic infrastructure and weaken the government's control of the national economy.

5. Promoting the West's idea of journalism, challenging China's principle that the media and publishing system should be subject to Party discipline.

Some people, under the pretext of espousing "freedom of the press," promote the West's idea of journalism and undermine our country's principle that the media should be infused with the spirit of the Party.

This is mainly expressed in the following ways:

Defining the media as "society's public instrument" and as the "Fourth Estate;" attacking the Marxist view of news and promote the "free flow of information on the Internet;" slandering our country's efforts to improve Internet management by calling them a crackdown on the Internet; claiming that the media is not governed by the rule of law but by the arbitrary will of the leadership; and calling for China to promulgate a Media Law based on Western principles. [Some people] also claim that China restricts freedom of the press and bang on about abolishing propaganda departments. The ultimate goal of advocating the West's view of the media is to hawk the principle of abstract and absolute freedom of press, oppose the

Party's leadership in the media, and gouge an opening through which to infiltrate our ideology.

6. Promoting historical nihilism, trying to undermine the history of the CCP and of New China.

The goal of historical nihilism, in the guise of "reassessing history," is to distort Party history and the history of New China.

This is mainly expressed in the following ways:

Rejecting the revolution; claiming that the revolution led by the Chinese Communist Party resulted only in destruction; denying the historical inevitability in China's choice of the Socialist road, calling it the wrong path, and the Party's and new China's history a "continuous series of mistakes"; rejecting the accepted conclusions on historical events and figures, disparaging our Revolutionary precursors, and vilifying the Party's leaders. Recently, some people took advantage of Comrade Mao Zedong's 120th birthday in order to deny the scientific and guiding value of Mao Zedong thought. Some people try to cleave apart the period that preceded Reform and Opening from the period that followed, or even to set these two periods in opposition to one another. By rejecting CCP history and the history of New China, historical nihilism seeks to fundamentally undermine the CCP's historical purpose, which is tantamount to denying the legitimacy of the CCP's long-term political dominance.

7. Questioning Reform and Opening and the socialist nature of socialism with Chinese characteristics.

For the past several years, the discussion of reform has been unceasing, with all kinds of voices joining one after another. Some views clearly deviate from socialism with Chinese characteristics.

This is mainly expressed in the following ways:

Some blame the contradictions and problems of development on Reform and Opening. They say "Reform and opening up has gone too far" and that "we have deviated from our Socialist orientation." They question whether or not what China is doing now still truly is Socialism, or they just call it "Capitalist Socialism," "State Capitalism," or "New Bureaucratic Capitalism." Others say "reform is still distant and hasn't be realized" or that "reform of the political system lags behind and obstructs reform of the economy." They bang on about how we should use Western standards to achieve so-called "thorough reform." Essentially, they oppose the general and specific policies emanating from the road taken at the Third Plenum of the Eleventh Party Congress and they oppose socialism with Chinese characteristics.

These mistaken views and ideas exist in great numbers in overseas media and reactionary publications. They penetrate China through the Internet and underground channels and they are disseminated on domestic Internet forums, blogs, and microblogs, They also appear in public lectures, seminars, university classrooms, class discussion forums, civilian study groups, and individual publications. If we allow any of these ideas to spread, they will disturb people's existing consensus on important issues like which flag to raise, which road to take, which goals to pursue, etc., and this will disrupt our nation's stable progress on reform and development.

Western anti-China forces and internal "dissidents" are still actively trying to infiltrate China's ideological sphere and challenge our mainstream ideology. Some of their latest

major efforts include: Some people have disseminated open letters and declarations and have organized petition-signings to vocalize requests for political reforms, improvement of human rights, release of “political prisoners,” “reversing the verdict on ‘6/4’ [the Tiananmen Massacre],” and other such political demands; they have made a fuss over asset disclosure by officials, fighting corruption with the Internet, media supervision of government, and other sensitive hot-button issues, all of which stoke dissatisfaction with the Party and government. Western embassies, consulates, media operations, and NGOs operating inside China under various covers are spreading Western ideas and values and are cultivating so-called “anti-government forces.” Cooking up anti-government publications overseas. Within China’s borders, some private organizations are creating reactionary underground publications, and still others are filming documentaries on sensitive subject matter, disseminating political rumors, and defaming the party and the national leadership. Those manipulating and hyping the Tibetan self-immolations, manufacturing the violent terrorist attacks in Xinjiang, and using the ethnic and religious issues to divide and break up [the nation]. Accelerating infiltration of the Internet and illegal gatherings within our borders. “Dissidents” and people identified with “rights protection” are active. Some of them are working together with Western anti-China forces, echoing each other and relying on each other’s support. This clearly indicates that the contest between infiltration and anti-infiltration efforts in the ideological sphere is as severe as ever, and so long as we persist in CCP leadership and socialism with Chinese characteristics, the position of Western anti-China forces to pressure for urgent reform won’t change, and they’ll continue to point the spearhead of Westernizing, splitting, and “Color Revolutions” at China. In the face of these threats, we must not let down our guard or decrease our vigilance.

Pay Close Attention to Work in the Ideological Sphere.

Historical experience has proven that failures in the economic sphere can result in major disorder, and failure in the ideological sphere can result in major disorders as well. Confronting the very real threat of Western anti-China forces and their attempt at carrying out Westernization, splitting, and “Color Revolutions,” and facing the severe challenge of today’s ideological sphere, all levels of Party and Government, especially key leaders, must pay close attention to their work in the ideological sphere and firmly seize their leadership authority and dominance.

1. Strengthen leadership in the ideological sphere.

Party members and governments of all levels must become fully aware that struggles in the ideological sphere are perpetual, complex, and excruciating; you must strengthen awareness of the current political situation, big picture, responsibility, and risks. Leaders at all levels of government, you must strengthen your sense of responsibility—make work in the ideological sphere a high priority in your daily agenda, routinely analyze and study new developments in the ideological sphere, react swiftly and effectively, and preemptively resolve all problems in the ideological sphere.

2. Guide our party member and leaders to distinguish between true and false theories.

Forcefully resist influential and harmful false tides of thoughts, help people distinguish between truth and falsehood, and solidify their understanding. Party members, especially high-level leaders, must become adept at tackling problems from political, big-picture, strategic, and theoretical perspective. They must clearly recognize the essence of false ideas and viewpoints, both their theoretical falsehood and the practical political harm they can cause. We must have a firm approach and clear-cut stance toward major political principles, issues of right and wrong, what to support and what to oppose. We must uphold strict and

clear discipline, maintaining a high-level unity with the Party Central Committee under the leadership of General Secretary Xi Jinping in thought, political stance, and action. We must not permit the dissemination of opinions that oppose the Party's theory or political line, the publication of views contrary to decisions that represent the central leadership's views, or the spread of political rumors that defame the image of the Party or the nation.

3. Unwavering adherence to the principle of the Party's control of media.

The [principle of the Party's control of media] stems from our political system and the nature of our media. We must maintain the correct political direction. We must firmly hold fast to the principle of the media's Party spirit and social responsibility, and that in political matters it must be of one heart and mind with the Party. We must persist in correct guidance of public opinion, insisting that the correct political orientation suffuse every domain and process in political engagement, form, substance, and technology. We must give high priority to building both the leadership and rank and file in the sphere of media work. We need to strengthen education on the Marxist perspective of media to ensure that the media leadership is always firmly controlled by someone who maintains an identical ideology with the Party's Central Committee, under General Secretary Xi Jinping's leadership.

4. Conscientiously strengthen management of the ideological battlefield.

When facing sensitive events and complex puzzles in the ideological sphere, we should implement the principle that the people in charge assume responsibility and use territorial management.

We must reinforce our management of all types and levels of propaganda on the cultural front, perfect and carry out related administrative systems, and allow absolutely no opportunity or outlets for incorrect thinking or viewpoints to spread. Conscientiously implement the "Decision of the Standing Committee of the National People's Congress on Strengthening Information Protection on Networks," strengthen guidance of public opinion on the Internet, purify the environment of public opinion on the Internet. Improve and innovate our management strategies and methods to achieve our goals in a legal, scientific, and effective way.

Bijlage 3: 'White paper'

Via Information Office of the State Council of the People's Republic of China:

http://www.china.org.cn/government/whitepaper/2010-06/08/content_20207957.htm,

geraadpleegd op 24 augustus 2015.

IV. Basic Principles and Practices of Internet Administration

China adheres to scientific and effective Internet administration by law, strives to improve an Internet administration system combining laws and regulations, administrative supervision, self-regulation, technical protection, public supervision and social education. The basic goals of China's Internet administration are to promote general and hassle-free Internet accessibility, and sustainable and healthy development, guarantee citizens' freedom of speech online, regulate the order of Internet information transmission, promote the positive and effective application of the Internet, create a market environment for fair competition, guarantee the citizens' rights and interests vested in the Constitution and law, and guarantee safety for Internet information and state security.

China regulates the Internet by law. Since 1994 China has enacted a series of laws and regulations concerning Internet administration, including the Decision of the National People's Congress Standing Committee on Guarding Internet Security, Law of the People's Republic of China on Electronic Signatures, Regulations on Telecommunications of the People's Republic of China, Measures on the Administration of Internet Information Services, Regulations on the Protection of Computer Information System Security of the People's Republic of China, Regulations on the Protection of the Right to Online Dissemination of Information, Provisions on the Administration of Foreign-funded Telecommunications Enterprises, Measures on the Administration of Security Protection of the International Networking of Computer Information Networks, Provisions on the Administration of Internet News Information Services, and Provisions on the Administration of Electronic Bulletin Services via the Internet, among others. Relevant provisions of the Criminal Law of the People's Republic of China, General Principles of the Civil Law of the People's Republic of China, Copyright Law of the People's Republic of China, Law of the People's Republic of China on the Protection of Minors, Law of the People's Republic of China on Punishments in Public Order and Security Administration and other laws are applicable in the case of Internet administration.

China adheres to rational and scientific law-making, and reserves space for Internet development. Relevant laws and regulations pertaining to basic Internet resource management, information transmission regulation, information security guarantee and other key aspects define the responsibilities and obligations of basic telecommunication business operators, Internet access service providers, Internet information service providers, government administrative organs, Internet users and other related bodies. The citizens' freedom and privacy of correspondence is protected by law, which stipulates at the same time that while exercising such freedom and rights, citizens are not allowed to infringe upon state, social and collective interests or the legitimate freedom and rights of other citizens. No organization or individual may utilize telecommunication networks to engage in activities that jeopardize state security, the public interest or the legitimate rights and interests of other people.

The Chinese government plays the leading role in Internet administration. Relevant government bodies, according to their statutory duties, safeguard Chinese citizens' rights

and interests, public interests and state security by law. The state telecommunications administration department is responsible for the administration of the Internet industry, including the administration of basic resources of the Internet such as domain names, IP addresses within China. Abiding by the Measures on the Administration of Internet Information Services, the state practices a licensing system for commercial Internet information services and a registration system for non-commercial Internet information services. According to the Measures, state press, publication, education, health and other administrative departments practice licensing systems for "Internet information services concerning press, publication, education, medical care, medicines and medical instruments." Public security organs and other state law-enforcement agencies bear the responsibility for Internet security supervision and administration, and investigate and punish all types of network crimes.

The state proactively promotes industry self-regulation and public supervision. The Internet Society of China (ISC) was founded in May 2001. It is a national organization of the Internet industry with a remit for serving the development of that industry, netizens and the decisions of the government. The ISC has issued a series of self-disciplinary regulations, including the Public Pledge of Self-regulation and Professional Ethics for the China Internet Industry, Provisions of Self-regulation on Not Spreading Pornographic and Other Harmful Information for Internet Websites, Public Pledge of Self-regulation on Anti-malicious Software, Public Pledge of Self-regulation on Blog Service, Public Pledge of Self-regulation on Anti-Internet Virus, Declaration of Self-regulation on Copyright Protection of China's Internet Industry, and other regulations, which greatly promote the healthy development of the Internet. The ISC makes unremitting efforts to counter spam, reducing the global spam percentage of Chinese e-mails from 23% in 2002 to 4.1% in 2009. In order to strengthen public supervision of Internet services, the state has established the China Internet Illegal Information Reporting Center (CIIRC), Network Crimes Reporting Website, 12321 Harmful and Spam Internet Information Reporting and Reception Center, 12390 Pornography Crackdown and Press and Publication Copyright Joint Reporting Center and other public reporting and reception organizations since 2004. The Society issued the Measures for Encouraging the Reporting of Pornographic and Vulgar Information on the Internet and Mobile Media in January 2010. The Chinese government will further support the work of Internet industry self-disciplinary organizations, provide services to facilitate the organizations' roles and protect the public's legitimate rights to online reporting of illegal information and acts.

China advocates the rational use of technology to curb dissemination of illegal information online. Based on the characteristics of the Internet and considering the actual requirements of effective administering of the Internet, it advocates the exertion of technical means, in line with relevant laws and regulations and with reference to common international practices, to prevent and curb the harmful effects of illegal information on state security, public interests and minors. The Decision of the National People's Congress Standing Committee on Guarding Internet Security, Regulations on Telecommunications of the People's Republic of China, Measures on the Administration of Internet Information Services, Measures on the Administration of Security Protection of the International Networking of Computer Information Networks, and other laws and regulations clearly prohibit the spread of information that contains contents subverting state power, undermining national unity, infringing upon national honor and interests, inciting ethnic hatred and secession, advocating heresy, pornography, violence, terror and other information that infringes upon the legitimate rights and interests of others. According to these regulations, basic telecommunication business operators and Internet information

service providers shall establish Internet security management systems and utilize technical measures to prevent the transmission of all types of illegal information.

The state advocates strengthening Internet legal and ethical education. The level of legal and ethical education of the whole society is closely connected with the construction of the Internet environment. It supports the work of Internet legal and ethical education, encourages the active participation by various media and social organizations, and proactively pushes forward the inclusion of Internet legal and ethical education in the curriculums of primary and middle schools. It attaches great importance to youth and women's organizations in their roles of elevating national network morals, and encourages relevant organizations to carry out activities for the public good to spread Internet knowledge and promote the correct use of the Internet.

The state guarantees online safety for minors. Minors have become China's biggest online group. By the end of 2009, a third of the country's 384 million Internet users were minors. The Internet is playing an increasingly important role in the development of minors. Meanwhile, online pornographic, illegal and harmful information is seriously damaging the physical and psychological health of young people, and this has become recognized as a prominent issue of public concern. The Chinese government attaches great importance to online safety for minors, and has always prioritized the protection of minors in the overall work of Internet information security programs. The Law of the People's Republic of China on the Protection of Minors stipulates that the state shall take measures to prevent minors from overindulging in the Internet; prohibit any organization or individual from producing, selling, renting or providing by other means electronic publications and Internet information containing pornography, violence, murder, terror, gambling or other contents harmful to minors. The state encourages research and development of Internet tools that are conducive to the online protection of minors, as well as Internet products and services suitable for minors. Families, schools and all other social units shall work together to protect minors online and create a healthy online environment for the development of minors. The Chinese government will actively push forward the "Mothers' Education Program" to help parents guide their children in using the Internet correctly.

The state proactively protects digital intellectual property. Since 2000 China has revised the Copyright Law of the People's Republic of China, promulgated the Measures for the Administrative Protection of Internet Copyright and offered relevant judicial interpretations for the trial of cases involving computer and network copyrights disputes, thus providing a legal basis for digital intellectual property protection. The state copyright administrative department is in charge of the investigation and punishment of Internet copyright infringement and pirating activities. To combat repeated copyright infringement, group infringement and large-scale pirating activities, relevant government organs have taken a series of administrative actions. China will continue to explore intellectual property protection work in the Internet environment, and strive to realize a balance between public interest protection and the promotion of innovation.

The state protects citizens' online privacy. The protection of online privacy is closely connected with the people's sense of security and confidence in the Internet. The Chinese government proactively promotes the improvement of relevant legislation and Internet corporate service regulations, in order to steadily enhance online privacy protection systems. The Decision of the National People's Congress Standing Committee on Guarding Internet Security stipulates that illegal interception, tampering with or deletion of others' e-mails or other data and infringement upon citizens' freedom and privacy of correspondence that constitutes a crime shall be investigated for criminal liability. According to the self-

disciplinary public pledges of the Internet industry, Internet service providers are responsible for protecting users' privacy. The providers shall announce their relevant privacy protection commitment when providing services, provide reporting and reception channels for privacy infringement and take effective measures to protect users' privacy.

The Chinese government actively explores channels and methods of scientific and effective Internet administration by law, and has formed a preliminary Internet administration model that is suitable for China's conditions and consistent with international practices. Internet administration is a process of continuous practice, and the Chinese government is determined to further improve its Internet administration work.

Bijlage 4: Woord vooraf aan respondenten

Nederlands

Allereerst hartelijk dank dat u mee wilt werken aan mijn onderzoek. Het zal ongeveer 45 minuten duren. Als u anoniem of deels anoniem wilt blijven tijdens dit onderzoek, dan is dat mogelijk. Graag neem ik dit gesprek op of het gehele interview te kunnen transcriberen. Binnen een week ontvangt u de transcriptie. Mijn verzoek is dan om deze na te lezen en eventuele informatie toe te voegen of te wijzigen. Als u geïnteresseerd bent in het eindresultaat van dit onderzoek, zal ik u uiteraard mijn bevindingen toesturen. De masterthesis zal eindelijk in de online scriptiebank terechtkomen en dus openbaar zijn.

Engels

First I want to thank you for participating in my research. This interview will take approximately 45 minutes. If you wish, then it is of course possible to remain anonymous or partially anonymous during the study. I would like to record our conversation to be able to transcribe the entire interview. Within a week you will receive the transcript. I would like to ask you to check this and make any modifications or additions you deem necessary. If you are interested, then I am happy to share my results with you. The master thesis will eventually be open for public, because it will be included in the online thesis database of the University of Leiden.

Bijlage 5: Topiclijst Chinese journalisten van staatsmedia

Achtergrondinformatie

1. Waarom bent u journalist geworden?

Veranderingen in media

2. Heeft u tijdens uw werk veranderingen ervaren sinds 2008?
3. En in de journalistiek zelf?
4. En specifiek na 2012?
5. Wat zijn gevoelige onderwerpen om te verslaan in China?
6. U werkt voor een overheidskrant. Beïnvloedt dit uw werk?

Zelfcensuur

7. Ervaart u zelfcensuur?

Mediasysteem

Als een mediasysteem uit te leggen is in vier dimensies: 1) de structuur en ontwikkeling van **mediamarkten**, wat de invloed van de massapers betreft. Gedacht kan worden aan de verhouding regionale-landelijke kranten, invloed aangrenzende landen op mediasysteem en de relatie met de klanten. 2) de journalistieke **professionaliteit**, waar de autonomie van de journalist en zijn journalistieke normen en standaarden centraal staan. Ook het beeld dat journalisten van zichzelf hebben en hoe de maatschappij naar hen kijkt wordt onderzocht. Verder staat de toewijding aan het algemeen belang centraal en de mate waarin de journalist beïnvloed wordt door externe belangen of overtuigingen. 3) de mate van **politieke** parallellen waar de relatie tussen media en politieke partijen bestudeerd worden. 4) de rol van de **staat** waarin staatsinterventie zoals censuur en overheidssubsidie centraal staat. (Hallin & Mancini, 2004)

8. Als u deze punten hoort. Tot wat voor soort mediasysteem behoort China dan volgens u?

Bijlage 6: Topiclijst correspondenten – English version

Background information

1. How long you are working as a journalist in China?
2. Why you came to China to work as a journalist?
3. What do you like and dislike about the work here?

Relationship with government

4. How willing is the government to help you with giving information?
5. What are sensitive topics?
6. How does the government react with information or interview requests on sensitive subjects?
7. *What kind of differences you experiences at your different employers?**
8. What can you tell about the attitude towards foreign correspondents and local journalist before 2008 and after?
9. And after 2012?
10. What has changed for you as a journalist during your career here in China?
11. Did you ever was 'invited for tea'? Did you ever get a response from the government on your work?

New press rules

12. In 2008 the temporary Olympic rules became permanent. Were the new rules clear from the beginning?
13. In some provinces the officials didn't know about the new press rules. Sometimes journalists experience trouble because of that (Dong, 2010). Did you experience such things?
14. There were times that local officials knew about the rules, but pretended they did not. (Dong, 2010). Have you experienced that?
15. What can you tell about Tibet after the new press rules? Could correspondents travel to Tibet?
16. Have you ever been to Tibet?

Self-censorship

17. Did you ever experience self-censorship?

Media system

18. What can you tell about the Chinese media system? (Hallin & Mancini, 2004)

** extra question for freelance journalists.*